

Duhovno življenje

LA * VIDA * ESPIRITUAL

Naslovna stran:
Poletje na doma-
čih tratih (Foto
L. Erjavec)

☆

Levo: Težko bre-
me (Foto L. Er-
javec)

☆

Spodaj: Pod temi
prelepimi gorami
je tekla zibel naj-
večjemu sloven-
skemu katoliške-
mu pisatelju Iva-
nu Preglju. Na
sliki vidimo Tol-
min, ki je velike-
mu ustvarjalcu v
povestih, zlasti v
njegovem najzre-
lejšem delu „Ple-
banus Joannes“,
središče
dogajanj

Duhovno

ŽIVLJENJE

LA * VIDA * ESPIRITUAL

L. XXIII.

AVGUST

ŠTEV. 8

EVHARISTIJA -- VEZ EDINOSTI

Prof. Dr. AL. ŠUŠTAR, Švica

Mednarodni evharistični kongresi hočejo tudi na zunanji način pokazati evharistijo kot vir, vez in znak edinosti... Evharistija je vez edinosti, edinosti vernikov s Kristusom in v Kristusu med seboj. Tako je hotel Kristus, tako so evharistijo pojmovali prvi kristjani, to nam mora biti evharistija v našem času. Daj Bog, da bi zavest o tej resnici postajala vedno bolj živa in se vedno bolj kazala tudi v vsakdanjem življenju.

II.

NAS RES ZDRUŽUJE Z BOGOM

Tudi za nas danes je evharistija prvi vir, najtesnejša vez in najlepši izraz zveze z Bogom. Sicer je ta resnica tako samo po sebi umevna in tako splošno znana, da bi o njej pravzaprav ne bilo treba posebej govoriti. Odkar je sv. Pij X. vpeljal pogostno sv. obhajilo, se je ta zavest med katoliškimi verniki tudi vedno bolj utrjevala. Prej so mnogi videli v evharistiji predvsem ali samo pričujočnost Kristusa, ki ga je treba moliti in častiti in se mu v zavesti svoje nevednosti in grešnosti bližati le redko. Sv. pismo, sv. Cerkev in zgodovina prvega krščanstva pa nas uče, da je Kristus v sv. evharistiji pričujoč predvsem zato, da se združi z nami in mi z njim, in ne

zato, da bi bil zaprt v tabernaklju in ob slovesnih prilikah izpostavljen v monštranci. Veseli smemo biti, da se katoličani, posebno tudi mladina, tega dejstva vedno bolj zavedajo in ga v življenju vedno bolj uresničujejo. Nobenega drugega sredstva ni, ki bi nas tako tesno povezal s Kristusom, utrdilo v milosti, premagalo ovire, ki so napoti združitve s Kristusom kot sv. obhajilo. To je bil in je stalni nauk Cerkve. Nekateri sicer mislijo ali vsaj tako delajo, kot da bi bili mnenja, da jih lastno prizadevanje vodi najbliže k Bogu. Dobra volja, boj proti napakam, premagovanje skušnjav, cela vrsta dobrih del, in to vedno znova in v vedno večji meri, to mislijo, da je pot do čim bolj tesne združitve z Bogom. Brez dvoma ima vse to velik pomen. A vse to je prazno in brez

sadu, če nam Bog ne da svoje milosti in če nam ne pride naproti v našem prizadevanju. Vera nas uči, da je sv. obhajilo najbolj učinkovito sredstvo za zmagovanje nad grehom in za stanovitnost v skušnjavah, najbogatejši vir milosti in najboljša pomoč na poti h krščanski popolnosti.

A tu se najbrž pojavi stari očitek, ki ga vedno znova slišimo: če je vse to res, zakaj niso potem tisti, ki tolikokrat premajajo sv. obhajilo, tesneje združeni z Bogom, zakaj niso boljši, popolnejši in svetejši? Zakaj se jim pogosto sv. obhajilo tako malo pozna? Da, zakaj se jim sv. obhajilo tako rekoč nič ne pozna, zakaj so večkrat tisti, ki gredo redko kdaj ali celo mikdar k sv. obhajilu, boljši ljudje?

Po pravici rečemo, odgovor na očitek ni tako lahek. Ni dosti, da ga enostavno zavrnamo, češ, da ni res tako, ker je res tako. V resnici si je težko razložiti, zakaj se zveza z Bogom po sv. evharistiji pri vernikih, ki gredo pogosto k sv. obhajilu, tako malo pozna. Če bi se tu sklicevali na besede sv. pisma: po njih sadovih jih boste spoznali, potem se moramo po pravici vprašati, če je res, kar smo zgoraj trdili. Ali bi morali reči, da so vsi tisti, ki pogosto prejemajo sv. obhajilo — duhovniki, redovniki, laiki — ki pa ne kažejo takih sadov, kakor bi jih pričakovali, tega sami krivi? Da slabo ali celo nevredno prejemajo sv. obhajilo? Da si po besedah sv. Pavla v sv. obhajilu jedo in pijejo sodbo (1 Kor 11, 29)? Kdo bi si upal to trditi? Brez dvoma je priprava na sv. obhajilo in zahvala nekaj važnega, a prav tako je gotovo, da si toliko vernikov, duhovnikov, redovnikov in laikov vedno znova iskreno in z vso dobro voljo prizadeva, da se dobro pripravi in zahvali ob prejemu sv. evharistije. Zakaj torej tako malo vidnih sadov zveze z Bogom?

Zadnji razlog, v kolikor moremo lju-

dje o tem soditi, leži globlje. „Vidni sadovi“ nadnaravnega življenja so kaj redka stvar. Kolikokrat so zunanji znaki, iz katerih hočejo ljudje določiti stopnjo svetosti, nezanesljivi in varljivi. Zgodovina jasno priča o tem. Resnični sadovi sv. obhajila so velikokrat skriti tistemu, ki sv. obhajilo prejema, kakot tudi njegovi okolici. Očitno so le Bogu. Vera nas uči — tridentinski cerkveni zbor je to izrecno poudaril — da je evharistija za tistega, ki jo vredno in dobro prejema, dušna hrana, ki ga krepi in poživlja in združuje s Kristusom, protistrup, ki očiščuje dušo malih grehov in jo varuje pred smrtnim grehom, ara večnega življenja in večne sreče in znak edinosti skrivnostnega telesa Kristusovega. Lahko se zgodi, da kdo tudi ob pogostnem sv. obhajilu ne ugotovi teh sadov. Toda morda je ravno ta ugotovitev in ponižnost, ki iz nje izvira, in dobra volja, s katero vedno znova začnjenja in se trudi, eden najlepših sadov sv. obhajila. Le tam, kjer bi človek opustil vsako prizadevanje za osebno in zavestno združitev s Kristusom, kjer bi se tako rekoč zadovoljil z grešnim stanjem, tam bi imeli primer, da sv. obhajilo ne rodi nobenih sadov, a tam bi bil vzrok nevredno prejetje. O tem pa sme in more soditi le Bog.

VEZ MED PLASTMI V CERKVI

Kot za prve kristjane tako je evharistija tudi danes vir, vez in izraz edinosti vernikov med seboj, najprej vez edinosti med verniki na eni in duhovniki, škofi in papežem na drugi strani, nato pa vernikov med seboj, začeni v najbolj maravni skupnosti, v družini, sorodstvu, sosesčini, do občestva kristjanov, ki presega vse meje stanov in narodnosti.

Najprej je in mora biti evharistija vez edinosti med verniki in cerkveno hierarhijo. Kako evharistija veže duhovnike, škofo in papeža med seboj, se po kaže izredno lepo pri mašniškem posve-

čenju. Novoposvečeni duhovniki darujejo prvo sv. daritev skupaj s škofom in prejmejo iz njegovih rok sv. evharistijo, po sv. obhajilu pa potem obljubijo pokorščino, spoštovanje in zvestobo. Kako velika in globoka mora biti edinost in povezanost duhovnikov, ki so pred oltarjem združeni v daritvi in v prejetju evharistije, kako velika je njihova odgovornost, da se za to edinost tudi zavestno prizadevajo in jo v življenju uresničujejo!

Evharistija je vir, vez in izraz edinosti med verniki in cerkveno hierarhijo. Kako se mora vendar duhovnik čutiti povezanega z verniki, ki jim deli evharistijo, nad katero je sam izgovoril posvetilne besede! V starih časih je prišla ta povezanost še bolj do izraza, ker je duhovnik odlomil od evharistije, s katero je opravil daritev sv. maše in od tega dal vernikom. A važnejše kot zunanja podoba je notranja resničnost: isti Kristus v duhovniku in v vernikih, isti Kristus, ki ga je duhovnik daroval nebeškemu Očetu, pride v njegovo srce in v srca vernikov, in zdaj so vsi eno v Kristusu. Ta edinost se mora poznati tudi v življenju, v mišljenju in čustvanju. Žalostno bi bilo, če bi duhovniki in verniki zunaj cerkve tajili in prelomili edinost, ki so jo v cerkvi pri obhajilu tako slovesno izrazili in utrdili v sv. evharistiji. Kako tesno se mora torej katoličan čutiti povezanega s svojim duhovnikom, s svojim dušnim pastirjem, ki mu daje kruh življenja in tako v obeh živi isti Kristus!

VEZ EDINOSTI V DRUŽINI

Končno je evharistija vir, vez in izraz edinosti med verniki samimi, ki postanejo po prejemanju istega Kristusa resnično bratje in sestre med seboj, ker so vsi eno v Kristusu. Ta edinost in povezanost v Kristusu se mora najprej pokazati v družini. Ali ni lepo, če novoročenca pri poročni maši skupaj prej-

Molimo iz vse svoje duše: „Jezus, tebi živim, Jezus, tebi umrjem, Jezus, tvoj sem živ in mrtev...“ Darujmo Bogu tudi trpljenje vseh tistih bratov, ki Kristusa nočejo, za vse, ki umirajo nenadoma... Molimo za preganjane, lačne in stiskane širom sveta

meta sv. obhajilo in tako poglobita svojo zakramentalno zakonsko zvezo še z zakramentom edinosti in ljubezni? Kaj bo bolj hranilo, utrjevalo, očiščevalo in izpopolnjevalo zakonsko ljubezen in zvestobo kot skupni prejem evharistije? Communio — sv. obhajilo bo za moža in ženo vedno znova vir, vez in izraz skupnosti — communio — tudi v vsakdanjem življenju.

Za krščanske družine je vedno lep praznik, ko otrok prejme prvo sv. obhajilo. Pravzaprav je samo po sebi umevno, da skupno s prvoobhajancem tudi njegovi starši, bratje in sestre prejmejo sv. obhajilo. Skupno družinsko ob-

hajilo je sploh nekaj tako globokega in pomembnega, da bi ga morali vedno bolj gojiti in pospeševati. Družino vežejo krvne vezi, vezi ljubezni, medsebojnega razumevanja in pomoči. Te maravne vezi najdejo svoje potrdilo in poglobitev v evharistiji: vsi prejmejo istega Kristusa, Kristus je v vseh in vsi so eno v Kristusu. Kaj lahko se zgodi, da pride v družini do nesoglasja, posebno med starši in otroki. Družinsko skupno sv. obhajilo odpira vedno nove vire edinosti in ljubezni. Posebno družinski prazniki, god, rojstni dan, drugi posebni in za družino važni dogodki, slovo, svidenje po dolgem času naj bi bili vedno združeni s skupnim družinskim sv. obhajilom. Tako bo evharistija za družino resnično vedno znova vez edinosti.

USTVARJA EDINOST V VSEM ŽIVLJENJU

Evharistija mora vezati tudi sosede, ljudi, ki živijo na istem kraju, v isti vasi, v isti župniji, ki delajo na istem kraju. Zunanji izrazi edinosti, kakor skupno češčenje Najsvetejšega, skupna sv. obhajila, tu niso vedno mogoči. Važnejša je notranja povezanost, ki pa mora človeku priti vedno bolj v zavest in se uveljaviti v vsakdanjem življenju. Kaj naj rečemo o sosedih (ali sosedah), sodelavcih (ali sodelavkah), ki so bili zjutraj pri isti obhajilni mizi, prejeli istega Kristusa, postali eno v Kristusu, čez dan pa se med seboj opravljajo, obrekujejo, pripravajo, sovražijo? Ali kaj je reči o oni „krščanski“ ženici, ki je pri obhajilni mizi zamenjala prostor, ker je poleg nje pokleknila soseda, ki jo je sovražila? Ali ni bilo tako obhajilo v sodbo namesto v življenje? Žal se marsikdo, ki prejema sv. obhajilo, ne zaveda povezanosti z drugimi, ki nastane v evharistiji, in ne dolžnosti, ki jih ima zato v življenju. Kadar vernik v sv. obhajilu prejme Kristusa in sam na skrivnostni način stopi v Kristusa, nikdar ne najde

Kristusa samega. V Kristusu najde vedno svoje bližnje, ki so tudi prejeli Kristusa in živijo v Kristusu in so eno z njim.

Največja krščanska zapoved je zapoved ljubezni. Evharistija je zakrament ljubezni ne samo v tem smislu, da je izraz in dokaz Kristusove ljubezni do ljudi, tudi ne samo vir in rast ljubezni do Boga, temveč tudi in zlasti vir, vez in izraz ljubezni do bližnjega. Ali je slučaj, da je Kristus pri isti zadnji večerji dal zapoved ljubezni in ustanovil evharistijo? Ali je slučaj, da isti grški izraz, ki pomeni krščansko ljubezen — agape — pomeni tudi obede, ki so bili združeni z evharistijo? Ali je slučaj, da Apostolska dela hkrati omenjajo pri prvih kristjanih edinost, ljubezen in lomljenje kruha, kar pomeni evharistijo? Tesne notranje zveze med evharistijo in ljubeznijo do bližnjega se še vse pre malo zavzdamo. Morda duhovniki o tem tudi ne govore dovolj pogosto in dovolj odločno. Tu je treba še dosti storiti, da bo evharistija to, kar hoče Kristus: vir, vez in izraz ljubezni do bližnjega.

SOCIALNA IN MEDNARODNA EDINOST

Papež Leon XIII. v okrožnici *Mirae caritatis* o zakramentu presvetega Rešnjega Telesa poudarja, da je evharistija vez edinosti posebno tudi ob velikih socialnih razlikah v sodobnem času in zato tudi resnično zdravilo in pomoč za rešitev socialnega vprašanja. Vzrok tolikih socialnih težav je predvsem v tem, pravi Leon XII., da se ljudje ne čutijo več med seboj kot brate, ki imajo v Bogu svojega skupnega Očeta. Odtod sebičnost, trdosrčnost, nevoščljivost in sovraštvo in ostra nasprotja med socialnimi sloji. Z zunanjimi ukrepi in zakoni se to stanje ne bo izboljšalo. Le če se bodo ljudje spet čutili eno, povezani med seboj v pravičnosti in ljubezni, bo mogoče rešiti socialno vprašanje. Vir, vez

in izraz te socialne edinosti pa je po papeževih besedah evharistija. Evharistija, ki je kruh življenja za bogate in revne, vse enako druží v Kristusu in zdravi tiste bolezní človeškega srca, ki ovirajo in razdirajo socialno sožitje.

Končno je evharistija vez edinosti vseh tistih, ki verujejo v Kristusa, prekó vseh meja in razlik med ljudmi. V našem času postaja zavest, da vsi prebivalci zemlje tvorijo eno enoto, vedno bolj živa. Ta edinost in povezanost človeškega rodu je ena osnovnih filozofskih in verskih resnic, ki se kaže v dejstvu, da imajo vsi ljudje isto naravo, da je Bog stvarnik vseh ljudi, da sta Adam in Eva izvor vsega človeškega rodu, da so vsi ljudje pod postavo greha, a vsi odrešeni v Kristusu in vsi poklicani k večnemu življenju. Dovolj razlogov je torej, da bi se vsi ljudje čutili povezane med seboj. Kako pa je dejansko, o tem govori dovolj jasno življenje samo: koliko meja in ločitev, koliko odtujenosti in sebičnosti, koliko medsebojnega odpora in sovraštva, koliko zaprtosti in razlik! Evharistija je znamenje nove edinosti in povezanosti med narodi. Ali jih ni toliko od nas doživelo te resnice na zelo konkreten način? Za begunce je tujina, posebno ob začetku, trda in grenka, tuji kraji, tuje navade, tuji ljudje. V cerkvi, pred tabernakljem, pri sv. maši, pri obhajilni mizi, pa se človek vendar počuti kot doma. Posebno močno doživi človek evharistijo kot vir, vez in izraz edinosti, če pride med drugoverce. Ko vidi ljudi na cesti, v trgovinah in uradih, ne ve, kdo je iste vere in kdo ne. Ko pa jih sreča v cerkvi in ko stopi z njimi k isti obhajilni mizi, ve, da je z njimi povezan v evharistiji. Škoda le, da ta dejanska povezanost v življenju zavestno ne prihaja dovolj do izraza. Kakšno presenečenje bi bilo za begunca, če bi ga po sv. maši in sv. obhajilu počakal kdo, rekel prijazno besedo, bil pripravljen pomagati, ker sta prej skupno pri-

stopila k obhajilu! Ali če bi vedel da se sme na tiste, ki jih je videl pri obhajilni mizi, z zaupanjem obrniti, ker je z njimi eno v Kristusu. Morda je ta ali oni v tujini doživel kaj takega, posebno v diaspori, med drugoverci. Tu se res zgodi, da katoličani vidijo v evharistiji ne samo vir in vez, ampak tudi zunanji znak edinosti, ki pokaže, kdo je s kom povezan v isto Kristusovo telo. Dolžnost pa ostane, da ta povezanost v življenju najde primeren izraz.

☆

Mednarodni evharistični kongresi hočejo pokazati evharistijo kot vir, vez in znak edinosti tudi na zunanji način. Zastopniki številnih narodov se brez razlike zberejo pred oltarjem in v češčenju sv. Rešnjega Telesa. Zunanjo harmonijo in edinost najdemo sicer na vsakem mednarodnem zborovanju, kongresu ali konferenci. Mednarodni evharistični kongresi se od drugih zborovanj in kongresov razlikujejo v tem, da tu ni samo zunanja harmonija, ne samo edinost v zanimanju za isto stvar ali edinost v nujnosti rešitve iste naloge, tudi ne samo edinost v nauku in medsebojni pomoči, temveč da je tu globlja, resnična edinost v Kristusu. Zato spadajo na mednarodne evharistične kongrese le ljudje, ki v živi veri prejmejo sv. evharistijo in se tako kot številna zrna od raznih strani združijo v eno telo in so v Kristusu med seboj povezani kot udje enega telesa. Če bi tega ne bilo, bi ostali evharistični kongresi le zunanost brez notranje resničnosti.

Evharistija je vir, vez in izraz edinosti, edinosti vernikov s Kristusom in v Kristusu med seboj. Tako je hotel Kristus, tako so evharistijo pojmovali prvi kristjani, to nam mora biti evharistija v našem času. Daj Bog, da bi zavest o tej resnici postajala vedno bolj živa in se vedno bolj kazala tudi v vsakdanjem življenju.

NAŠI DAROVI SE SPREMENE

JOŽE VOVK, U. S. A.

Trikratni svet je duhovnik molil polglasno. Sedaj naprej moli tiho, stopili smo v najsvetejše. Približuje se trenutek, ko bo mašnik, ki je prejel zato zakrament sv. Reda, spregovoril kot namestnik Jezusov prav iste besede, ki jih je Jezus pri zadnji večerji in kruh se bo spremenil v Telo, vino v Kri Gospodovo. Nekrvavo se bo ponovila Kristusova žaritev. „Združeni kot živi udje s svojo božjo Glavo, naj verniki z Njim in po Njem darujejo vzvišeno daritev“ (Pij XII., Mediator Dei) Poskušajmo sedaj razvožiti molitve pred spremenjenjem in pri spremenjenju; molitve same dobite sedaj v vsakem, količkaj vrednem molitveniku.

Prva molitev se začneja „Tebe torej, usmiljeni Oče“... Tudi v latinščini se začne s črko T; ta se je kot okrašena začetnica pisala kot križ in sedaj imamo navadno na tem mestu upodobljeno križanje, kar je gotovo primerno. V tej prvi molitvi je povdarjena misel, da gredo vse naše molitve do Boga Očeta po Jezusu Kristusu, ki je naš srednik, Naši darovi se

imenujejo „svete in čiste žrtve“ z ozidrom na posvečenje, ki bo kmalu prišlo. Mašnik dela križe: pred spremenjenjem pomenjajo blagoslove kakor tudi sicer mašnik blagoslavlja s križem osebe in predmete; po povzdigovanju križi predstavljajo zvezo, ki je med daritvijo na oltarju in daritvijo na križu.

Prvi sad daritve naj prejme Cerkev, ki jo imenujemo „sveto katoliško Cerkev“. Naj ji Oče naklanja mir, varstvo, edinost in naj jo vodi predvsem tako da varuje oblastnike v njej: papeža in škofa ter druge njihove sodelavce.

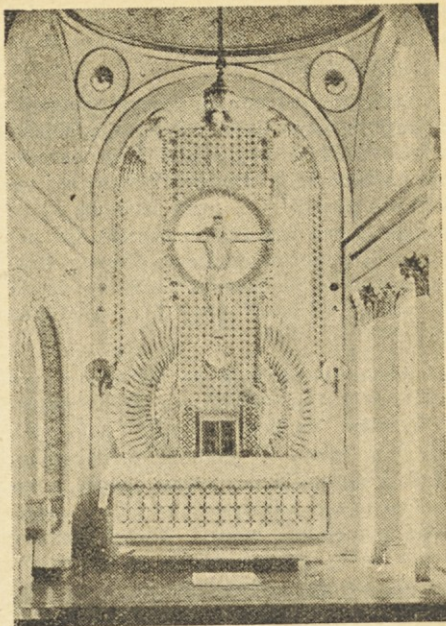
Sledi spomin živih. V starih časih je na tem mestu diakon bral s posebnih seznamov imena dobrotnikov in drugih odličnih kristjanov. Ko danes mašnik pride do črk N. N. (v slovenščini mesto nomina: imena, zato I.I.) postoji za kak očenaš in se spomni živih, za katere se je namenil moliti, predvsem za one, ki so mu dali dar za mašo. Tako moremo reči, da če kdo daruje za mašo, naj se opravi za njegove rajne, daje obenem zase: tudi sam bo prejel

Okraski na mašnih plaščih,
16. stol.

poseben dar od nje, seveda še obilnejši, ako je prišel tudi sam k maši. Mašnik pravi „vseh okrog stoječih“: včasih so verniki stali, sedaj klečimo. Zdi se, da se je nekako osnovno naše občutje pred Bogom spremenilo. Verniki v prvih stoletjih so se predvsem zavedali: odrešeni smo, vstali smo s Kristusom; danes je bolj živa vera v zavesti: grešniki smo, ki se jim spodobi, da se ponižujejo pred Bogom. Seveda je oboje res, grè le za to, na kaj damo povdarek, Cerkev prosi svojim vernikom in jih priporoča Bogu zavoljo vere in vdanosti; naj dosežejo po tej daritvi zase in za svoje zveličanje duš. Ne le zase, tudi za svoje drage; to je tolažljiva resnica. Pri nas Slovencih je bila navada, da so družine posebno v adventu in postu pošiljale vsaj po enega k vsakdanji maši, da bi molil za vse: otrok ali stara mati je predstavljal družino pred Bogom in prinesel vsej hiši dnevni blagoslov najsvetejše daritve. Tukaj so sedaj Cerkev in navzoči s sorodniki, prijatelji. K njim pristopi tretja skupina: svetniki. Svetniki ne potrebujejo sadov daritve: oni so že dozoreli na tem drevesu križa in bili spravljeni v shrambe; pač pa nam svetniki morejo pomagati, da dejansko dosežemo, kar sedaj upamo: da bomo v občestvu združeni v nebesih, kakor sedaj verujemo v občestvo svetnikov. Udje tega občestva se dopolnjujejo: svetniki prosijo za nas in za duše v vicah, mi jim skazujemo čast in jih skušamo posnemati. Namesto apostolov in mučencev, ki se uradno naštevajo, morejo verniki misliti na svojega zavetnika in zavetnika Cerkve ter druge svetnike, ki so jim pri srcu.

Dve prošnji prosita sedaj za spremenjen in spremenitev darov. Sadovi, ki se nam iz daritve obetajo so: da nam Bog uravnava naše dni v svojem miru, nas reši pogubljenja in prišteje svojim izvoljenim. Prošnja „uravnava naše dni v svojem miru“ je bila dodana po Grego-

Ivan Vurnik, oltar v škofovi kapeli v Trstu (k članku M. Marolta, str. 417)

riju Velikem (l. 600 po Kr.) in je najmlajši dostavek v kanonu. Tedaj se je vršilo preseljevanje narodov, danes smo priča upora duhov: odtod veliki nemir in naša prošnja je morda bolj na mestu kot le kdaj prej: za pravi, božji mir, „mir v pravičnosti“. Morda bi se kdo čudil, kako da v tem svetem trenutku, tik pred posvečenjem Cerkev omenja pekel. Pa je res, da nima nihče zagotovila, da je pred njim varen: „Kdor misli, da stoji, naj gleda, da ne pade.“

Mašnik razprostre roki nad darovi kakor so Judje položili roke na žival, ki so jo hoteli darovati v spravo za svoje grehe: naj njihovi grehi preidejo na žrtev, ki bo zaklana in naj bodo s tem uničeni, izbrisani. Ko mašnik iztegne roki nad darovi, je tako, kot bi hotel reči: Kristus je sprejel naše grehe in

zanje zadostil enkrat za vselej, sedaj se to odpuščanje tudi nam naklanja po tej mašni daritvi.

Sedaj pride trenutek najsvetejše mašne daritve, ko se daritev dopolni. „Duhovnik-človek, ki je prejel mašniško posvečenje postane veliki Duhovnik sam; saj takorekoč posodi svoj jezik Kristus, ki se v nekrvavem žrtvovanju daruje kot popolnoma prijetna daritev večnemu Očetu, kakor se je daroval ma križu, le da je način različen.“ (Pij XII., Mediator Dei).

Posvetilne besede so podane v poročilu o zadnji večerji, ko Jezus postavi daritev. Ne bom jih tukaj ponavljal, ker jih imate v vsakem molitveniku. Mašnik spremlja posvetilne besede z natančno istimi kretnjami, ki jih je Jezus delal pri zadnji večerji. Vzame kruh v svoje roke, dvigne oči k nebu, skloni glavo, ko se zahvaljuje in blagoslovi kruh z znamenjem križa: saj od tam prihaja ves blagoslov. Nato se skloni nad oltar in izreče posvetilne besede. Spoštljivo poklekne: s tem izrazi vero, da je Gospod navzoč in ga moli, se dvigne in povzdigne hostijo. Potem jo položi na telesnik in drugič poklekne. Isto napravi pri spremenjenju presvete Krvi.

Strežnik dvigne rob plašča; hoče mu olajšati povzdigovanje, kar je deloma potrebno pri zvončastem gotskem plašču. Kaj naj verniki napravijo pri tem delu maše? Pokrižavanje in trkanje na prsi, ki je precej v navadi, ni predpisano; morda bi vsaj en križ, ki ga poobno napravimo bil res na mestu, ker nam more priklicati v spomin: tu se ponavlja daritev na križu. Pač pa ni primerno skloniti glavo tako, da človek ne pogleda hostije in keliha, saj to je namen povzdigovanja. To povzdigovanje je bilo vpeljano šele v srednjem veku: imenuje se veliko povzdigovanje. V starih časih so poznali le „malo povzdigovanje“ ob koncu kanona.

LO QUE LA IGLESIA NO OLVIDARÁ NUNCA

Al tesoro espiritual de la Iglesia pertenecen los pobres. Conocida es la célebre respuesta del diácono San Lorenzo. Y la Iglesia los ha cuidado con esmero afán, conectora de los designios de Cristo, quien al juzgar la historia del mundo, se referirá a los pobres para sentar como criterio de bien o de mal la conducta que con ellos se haya tenido.

Aún en nuestros días, en que con justo empeño se encarece que no es misión de la caridad atender a necesidades que caen bajo el ámbito de la justicia social, sigue urgiendo la Iglesia las obras de caridad. Ciertamente es que no pequeña parte de las desgracias actuales entre los pobres proviene de menguas de justicia social; sobre todo, de menguada justicia cuando en los comienzos del capitalismo, estaba la sociedad muy olvidada de sus deberes de justicia. Se insiste en los deberes de justicia social, quizás se los pone en primer término por el olvido que han padecido durante muchos lustros y por los difícilmente reparables daños que su abandono ha producido. Pero aún insistiendo tanto sobre la justicia, muy lejos de olvidarse la Iglesia de la caridad, la pone como predisposición espiritual prácticamente necesaria para el pleno y sincero cumplimiento de los deberes de justicia.

Porque nunca la Iglesia olvidará la caridad. ¿Como olvidarla, si es la señal de Cristo, si es la ley del nuevo Testamento como la mosaica fué ley del Antiguo? El sermón de la cena, hablado todo él a presión de corazón, estará siempre en el corazón de la Iglesia; y ese sermón fué de amor, de caridad. Nunca la Iglesia olvidará la caridad; y si la olvidare, se habrá olvidado de su Esposo Jesucristo. ¿Quien podrá admitirlo?

Joe Juck

SLOVENSKA CERKVENA STAVBA

MARIJAN MAROLT, Buenos Aires

Renesančne dobe v naši cerkveni arhitekturi ne smemo meriti z italijanskimi merili, pa tudi ne obravnavati z merili sodobne nemške arhitekture, ki je prvenstveno posvetelega značaja. Na splošno pišejo, da se je nemško cerkveno stvarstvo, prav tako kot naše, še dolgo držalo gotskih form. To je res, vendar je tukaj nekaj razlike. V nemških deželah preidejo gotske oblike že ok. 1599 v neko igrivo dekorativnost — kot je nemška graditeljska delavnica sprejela od Italijanov tudi prej njihovo kamno-odlično renesančno ornamentiko kot pa novo prostorno pojmovanje, — pri nas pa se prilagodijo gotske oblike prav temu novemu prostoru. Stena zadobi svojo funkcijo, mi več dematerializirana, prostornost je jasna, stropna rebrovja so trdne mreže, na katerih počivajo oboki, in ne več dinamična poganjala kvišku. Talni načrt ostane gotski v toliko, da je ladja še vedno pravokotna, presbiterij pa zaključen s tremi stranicami osmerokotnika; toda ladja je krajša in širša, presbiterij ožji in samostojnejši prostor. Poleg šilastega ložja in loka na „oslovski hrbet“ se pojavita polkrožni lok in greda, ki je ob straneh izbočena.

Zlasti v Italiji bližnjih krajih postajajo gotski dekorativni elementi vedno redkejši, ne da bi prevzeli istočasno kaj dosti novih iz italijanske renesance. Najznačilnejša za to dobo je sprememba pri lesenih stropih v ladji: namesto prejšnjih neurejenih, v vzdolžno smer nanesenih ornamentalnih motivov, je zdaj strop razdeljen v kvadratične kasete, ki je vsaka tudi samostojen ornamentalni organizem.

Novo funkcijo stene kaže cerkev sv. Treh kraljev v Slovenskih goricah, ki je sicer še zelo gotska, še bolj pa Dvor pri Polhovem gradu (začet 1525), kjer

je tudi strop že razdeljen v pravokotne kasete, poslikane z močivi gotskega rebrovja. Južnjaško ornamentiko imajo v kasetah nekoliko poznejše cerkve v Gostecah, pri Sv. Mihaelu nad Šoštanjem, v Prapročah itd. Brez ostankov gotike sta bili cerkvi na Sveti gori pri Gorici in na Stari gori. Cerkev sv. Trojice na Vrhniki (1630) je zidana že popolnoma v laški renesančni tradiciji s pilastri in venčnim zidcem, kakor se je na jugu že davno udomačila; presbiterij je pravokoten. Kmalu nato je stavbenik cerkve sv. Jožefa v preserški fari presbi-

Gregor Maček, farna cerkev v Tunjicah (sredina XVIII. stoletja)

terij že vzdolžno osmerokotno razgibal in že stredi stoletja najdemo na Dolenjskem okrogle ladje. To je vdor baročne cerkvene arhitekture v Slovenijo. Razvoj je že v tej smeri domač, brez revolucionarnih nenadnih tujih vplivov. Recimo, da je bila to nekakšna višja plast stavbinskih delavnic, toda nikakor ne laška; laška bi gradila drugače. Poleg te naprednejše struje pa še vedno deluje konservativnejša, ki se vsaj v talnem načrtu drži še vse 17. stoletje starega načina: pravokotne ladje in poligonalno zaključenega presbiterija. Niso to velike umetnine stavbarstva, pač pa zelo domačnostne cerkve in še večkrat cerkvice. V 17. stol. izgledajo celo bolj „gotske“ kot v prejšnjem šestnajstem. Šestnajsto stoletje je bilo pri nas ne samo na protestantski strani (cerkev v Govčah), ampak tudi na naši vendar nekam racionalistično usmerjeno in temu je zgoraj opisana arhitektura služila. Vzporedno s strujo, ki je prinašala nove zunanje oblike, je tudi zaostalejša struja ustvarjala nove vrednote. Posebno kuriozen je primer cerkve na Planini v šentjoški fari, že iz druge polovice 17. stol. Ladja je razdeljena že v glavni prostor v sredini in nekakšna dva stranska hodnika, ki pa še nista prava baročna reda kapel; presbiterij je še vedno mnogokotniški in

njegov obok preprezajo robovi kot spominki nekdanjih reber. Skoraj istočasno dobi fara v šent Joštu novo cerkev, kjer pa sta ladja in presbiterij zelo igrivo preprežena z rebrovji, ki nimajo niti dinamičnega, niti nosilnega značaja: so zgolj dekoracija. Drugod so istočasno nadomestili rebrovske stukaturni rastlinski venci (n. pr. Vrh pri Žireh). Tako je zelo počasi, brez sile, prešla tudi pri najzahtevnejši rokodelski delavnosti stara gotska tradicija v barok. Idejno se je tudi ta nižja plast podzavestno stalno prilagojevala sproti novim prostornim zahtevam; le starih kamnoseških okraskov se ni mogla otresti.

Te zgodnjebaročne nove stavbe še iz 17. stol. so v večini primerov postavili tam, kjer so stale že prej stare gotske, morda tudi še romanske cerkve. Stare so pač podrli; pa ne zato, ker so bile premajhne, ampak ker miso več ugajale novemu okusu. Še številnejši pa so primerki barokizacij: starih cerkva niso podirali, ampak so jim samo strehe in strope odkrili, največkrat samo v ladji, kjer je bil prej lesen strop včasih pa tudi v presbiteriju, kjer so potem radi zadnje tri zaključne stranice nadomestili z eno samo prečnico. Stene so nato dvignili in povezili nanje baročne (največkrat banjaste) svode. Vedno so pa tudi z novim ometom ali vsaj

Jože Plečnik: Notranjščina kapele v Begunjah

Uršulinska cerkev v Ljubljani

temeljitim beležem prekrili vse stare gotske slikarije na stenah.

Česar ni že opravila 2. pol. 17. stol., to je izvršilo še bolj temeljito 18. stoletje. Zlasti prva polovica tega veka je naravnost mrzlična doba slovenskega cerkvenega stavbarstva. Domači stavniki niso zmogli sami vsega dela opraviti. Vodilna osebnost med slovenskimi arhitekti je bil Gregor Maček; druga imena večjih mojstrov niti še znana niso. Za ljubljansko stolnico v zač. 18. stol. je napravil načrte laški jezuit Pozzo; verjetno so italijanskega rodu tudi arhitekti nekaterih drugih ljubljanskih cerkva. Nekaj cerkvenih stavb severno od Ljubljane so morda zamislili tudi avstrijski arhitekti. Večina pa je slovensko umetniško delo.

Zdaj sta bili samo še dve možnosti, ko stare gotske tradicije že nikjer več bilo ni. Ali popolnoma južnaška nova stavba ali pa barokizacija stare. Še bolj kot za prejšnje stoletje velja za nove stavbe 18. stoletja, a so jih pozidali na mestu prejšnjih starih cerkva, katere so brez žalovanja za njihovo starinsko častljivost podrli. Več primerov je celo takih, da so v prejšnjem stoletju cerkev že za silo barokizirali, zdaj pa zgradili popolnoma novo. Gotske cerkve so ohranili samo tam, kjer so bile ali že v ladji obokane in visoko zidane ali pa v naj-

manjših naseljih, kjer ni bilo sredstev za zidave. Na splošno velja, da so na novo zidali župnijske cerkve in božjepotne podružnice, med tem ko so navadne vaške ali selske podružnice samo barokizirali na starih temeljih.

Najbolj priljubljen tip je postala osmerokotna ladja, zvezana s prav tako osmerokotnim presbiterijem z enotnim venčnim zidcem; v zunanjščini se je ta povezava kazala z enotno streho na „kamelin hrbet“. Okroglih prostorov to stoletje ne ljubi več, pač pa so zelo pogosti ovalni, kot so tudi prečne stranice pri osmerokotnikih vedno krajše od vzdolžnih. Svodi teh novih cerkva so kupole, večkrat bolj plitve kot previsoke. Stene so razčlenjene s pilastri ali polstebri, večkrat s plitvimi kapelicami in nišami. Stenske slikarije so razmerna redke in prevladujejo arhitektonski učinki; več je poslikanih cerkvenih notranjščin na Štajerskem kot drugod po Sloveniji. Naj navedemo samo nekaj značilnih stavb v slovenskem podeželju: Dobrova, Tunjice, Cerklje, Šmartno, Kostrivnica, Preserje, oba Logatca. Večje romarske cerkve in cerkve reprezentančnega značaja kot Velesovo, Petrovče, Gornji grad imajo dvoranske ladje z vrsto stranskih kapel po vzoru ljubljanskih mestnih cerkva.

Barokizacije starih stavb so zdaj v

18. stol. še radikalnejše kot prej. S podobnimi sredstvi kot je stavbenik pri movih stavbah razčlenil in okrasil zidovja, je skušal tudi pri barokizacijah zabrisati prejšnjo pravokotnost. Staro gotsko stensko slikarstvo so dosledno zakrili (in jo morda s tem boljše ohranili, kot če bi bila še dvesto let izpostavljena vremenskim vplivom). Na štajerskem so barokizacije izvedli skoraj vedno s prizidki dveh globokih stranskih kapel v sredi ladje. Vedno pa je bil deležen — razen na jugozahodu — kjer je že prej dobil poznejšo streho — barokizacije tudi zvonik. Baročne strehe zvonikov imajo razne, na naših tleh nastale oblike, ki dajejo me samo stavbi, ampak vsej okolici poseben slovenski čar.

Nekako ok. 1800 šele konča ta slovenska doba baročne cerkvene arhitekture. Opravila je svoje delo tako temeljito, da je za nekaj časa zadostila vsem potrebam. Vsaj pol stoletja se je zidarska delavnost omejevala zgolj na slučajnostna popravila. Tudi drugod po katoliškem svetu ni bilo dosti drugače. Naj bo to vsaj delno opravičilo za propad umetniške moči cerkvenega stavbarstva v prejšnjem veku.

Nove potrebe so se vendar pokazale že po polovici stoletja. Naraščanje prebivalstva v trgih in manjših mestih, širjenje večjih mest in industrijskih krajev sta zahtevali novih, večjih svetišč. Načrte so napravili uradniki-tehniki, v skromnejših primerih zidarski mojstri. Cerkevno umetnost je reševal le še slikar Jamez Wolf, ki je te nove stavbe — vsaj nekatere — s freskami posiljal. Proti koncu stoletja in v začetku sedanjega so pričeli hoditi po arhitekto drugam (mariborski frančiškani. Rajhenburg itd.). Hiša božja je pričela dobivati spet dostojnejše lice, toda slovenska ni bila.

Šele z mastopom arhitekta Jožeta Plečnika se je spet vse na dobro in najboljše obrnilo. Pravzaprav je prvi korak napravil Ivan Vurnik z adaptacijama tržaške škofovske kapele in cerkvice pri Sv. Katarini. Plečnik je že prej postavil svojo prvo cerkev, toda na tujem, Sv. Duha na Dunaju. S sv. Frančiškom v šiški, Bogojino v Prekmurju,

Ka na Sveti gavi zvani

V nedeljsko jutro preko žic bodečih je s Svete gore glas zvonov priplaval, z žgolenjem ptic se v zraku poigral, naprej hitel, poln naročil ljubečih

za vse, ki do Kraljice Svetogorske so vdanost in ljubezen ohranili, ki radi k Njej na goro bi stopili... Povsod jih najde, križem vse Primorske.

Marija ve, da v milostno svetišče otrok le malo poklekniti more; a duh premnogih jo vsak dan obiše.

V težavah vsem do milosti pomore, darov nasuje polno jim prgišče. Z roko dobrotno nudi jim opore.

Ljubka šorli

sv. Mihaelom na Barju in številnimi prezidavami pa opremami je storil umetniška veledeja za lepoto hiše božje. Slovenska cerkvena stavbinska umetnost je zaradi svoje izredne umetniške kakovosti prekoračila narodnostne meje (Praga, Zagreb, Beograd itd.), ustvarjati pa si je začela tudi svojo domačo šolo (Kregar, Hus itd.).

V to novo veličastje našega cerkvenega stavbarstva je kot satanov strah pred križem padla revolucija, ki onemogoča njega nadaljevanje. Samo manjše cerkvene umetnine še lahko najdemo doma naročnika in veselí nas, da vlada vsaj tam umetniška izbirlčnost (Brezje).

Napravljeni so pa načrti za cerkev sv. rožnega venca v Zgornji šiški. Prišli bodo boljši časi, ko bo lahko tudi umetnik-arhitekt iz vsega srca in iz vse duše gradil božjo slavo med Slovenci. Cerkev: dvorano, v kateri ponavljamo Ljubezen Zadnje Večerje, moramo Slovenci postaviti in opremiti z vsemi darovi, ki nam jih je večna Ljubezen naklonila. Vsaj nekaj tega lahko vrnemo Bogu — Evharistiji tudi v izseljenstvu, Marsikaj smo že napravili in v skupni vni slovenskih duhovnikov pa umetnikov bomo lahko napravili še več.

ADVENTNI VENEC

GREGOR HRIBAR

Na postaji v Beljaku so ljudje že stali v vrsti, da pridejo do prazniških kart. Tudi Čelnica se je postavila na konec repa in se pomikala proti blagajni.

V zadnjem trenutku je opazila, da je toliko denarja zapravila in razmetala, da ji ga ni ostalo dovolj za vlak. Le do Dol (Dörlach), ki so prva postaja pred Bistrico, je mogla kupiti vozni listek. Ostali del proge je upala, da se bo prepeljala zastonj, ne da bi jo kdo nadlegoval.

Čelnica je bila vesela, ko je končno zopet sedela v vlaku. S slastjo je jedla svoj kruh in slanino in zraven premisslajevala:

Ves svet strada. Moj mož strada v Rusiji, da je zgubil zobe. Angleži držijo v taboriščih Ausländerje pri pičli hrani. Po mestih so ljudje lačni. Svetokriški kaplan je nemara tudi večkrat lačen kot sit. Le na kmetih se lahko še človek do sitega najde. Nič čudnega, ako je župniku pri nas tako všeč. Je res dobro zadel. Malo dela in dobro hrano ima na Slemenici. Je prav tako, saj je bil med vojsko gotovo tudi večkrat lačen. Le da bi tako zelo zoper jasnovidko ne govoril!

Nato se je Čelnica predala veselju ob misli na skorajšnji možev povratek.

Šele v Dolah je hipoma začutila tesnobo pri srcu. Če jo sprevodnik opazi, da se pelje naprej brez vozne karte, bo sramota velika in še kaznen bo treba plačati.

Vlak je v Dolah dolgo stal. Čakati so morali na vlak, ki je prihajal iz Bistrice.

Čelnica je bila vesela, ko je stroje-

vodja končno pognal. Naredila se je, kakor da dremlje in prosila Boga, da bi se srečno pripeljala do doma.

Nenadoma je začula pri vratih vagona močan glas: „Vse vozne listke prosim!“

Bil je preglednik, ki pač vselej takrat nos prinese, kadar ga je najmanj treba. V Dolah je prestopil iz drugega vlaka in se peljal spet proti Bistrici.

Kmetica je še bolj skupaj zlezla in kimala. Vedno bliže je bila Bistrica, a tudi preglednik se je naglo bližal.

Kakor razsvetljava od zgoraj, je prišlo Čelnici v zadnjem hipu na um, da bi jo še najbolj zanesljivo utegnila rešiti iz kočljivega položaja kakaa zaobljuba. Brž jo je napravila:

Ako se vse srečno izteče, bom še danes kupila za adventni venec vse štiri sveče in jih že jutri nesla župniku.

Zaobljuba ni bila kaj posebnega. Kmetica je itak že preje na to mislila, da bo morala najbrž sama za sveče skrbeti, ker jih župnik še za maše nima nikdar dovolj. Vendar se je ženska takoj bolje počutila, ko je zaobljubo potihem izrekla.

Preglednik se je ustavil pri njej:

„Gospa, vozni listek prosim!“

Čelnica je še vedno kimala, tako da jo je moral preglednik potresti za ramo. Se mu je kar zdelo, odkod tako trden spanec. Veselilo ga je, da bo imel spet en dokaz več pri rokah, kako zelo potreben je pri nadzorstvu avstrijskih državnih železnic in kako vestno izpolnjuje svojo važno službo.

Kmetica ga je zbegano pogledala.

Dala mu je 'vozni listek in se hkrati zmeđeno ozirala skozi okno.

„Kam se peljete, gospa?“

Ženska je bila dovolj prebrisana, da mu je odgovorila.

„V Dole, gospod! Koliko postaj je še do tja?“

Pregledniku se je pobesil nos. Vendar je skušal biti še vedno uraden:

„Zakaj niste pravočasno izstopili? Smo že daleč naprej.“

Čelnica je bila krega z gospodi že vajena. Saj se je že več let morala sama braniti pred Lačenbergerjem. Preje, ko je bil še mož doma, se je zelo spoštljivo vedla do gospoda odvetnika in njegove gospe, rojene Dobernig, in jima je vselej dobro postregla. Lačenbergerju je bilo njeno vedenje tako všeč, da jo je stavil Čelniku za zgled, kako se je treba vesti do boljših ljudi. Tudi sama je moža pogovarjala, kadar je vzrožil radi visoke najemnine, in ga navajala k potrpežljivosti in krotkosti.

Po moževem odhodu je sprva mislila, da se njej, neuki kmetici, pač ne kaže bosti z učenim in zvitim advokatom. A sila kola lomi. Morala se mu je postaviti v bran, ker je bil Lačenberger vsak dan bolj zahteven in objesten. Vedno z večjo spretnostjo in odločnostjo mu je odgovarjala, kadar je prišel sitnariti radi najemnine.

Sčasoma se je ženska tej stroki tako izurila, da ji tudi izprašan jezični doktor, kakršen je bil Lačenberger, zlepa ni prišel do živega. Zadnji čas si sploh ni upal več hoditi v Kočno vas in je bil s svojo najemnico le še v pismenih stikih.

Tako je razumljivo, da je Čelnica tudi za preglednika brž našla pravo besedo in ga nagnala:

„Vi ste krivi! Zakaj me niste zbudili? Kam naj se reva denem sedaj v tem mrazu in na noč?“

Kmetica je bila na videz tako ogorčena, da je preglednika minilo vsako

veselje, da bi se z njo pričkal. Zamahnili je z roko, češ, počni, ženska, kar hočeš, in odšel dalje. Do konca bi ji itak ne prišel zlepa.

Zaobljuba je očitvidno pomagala.

Kmalu za tem je Čelnica v Bistrici srečno stopila na domača tla.

V Bistrici je šla Čelnica naravnost k svečarju. Z obljubo, da mu bo prinesla prvi vosek, ki ga bo pridelal mož, ko se vrne iz ujetništva, je od svečarja izsilila devet sveč: štiri za adventni venec, prav toliko za sebe, da jih bo prižigala na adventne nedelje med mašo v klopi, četrto adventno nedeljo jo bo pa tudi Franc potreboval.

Denar za sveče bo poslala v nekaj dneh po otrokih.

Čelnici se je mudilo domov. Skrbeli so jo otroci, dom in živina. Rada bi že z otroki delila svoje veselje in jim pravila o skorajšnjem atkovem prihodu. Zato je od svečarja brž odšla iz Bistrice in se za vasjo po strmi, gozdni poti pognala v hrib.

Sredi poti se je že popolnoma stemnilo. Vendar kmetice ni bilo strah. Saj ljudje tam na okrog niso hudobni.

Pot je pa tudi dobro poznala, da je ob vsakem križpotju ubrala pravo smer.

Vedno bolj hladen veter je vel kmetici v obraz. Končno je zašla še v meglo, ki jo je spremljala do doma.

Na Slemenici je nekaj dni preje zapadlo nekoliko snega. Segal je doli pod Kočno vas.

Kmetica je s korbo parkrat zadela v smrečice ob poti. Mrzel sneg se je vsul nanjo in v korbo.

A vse to Čelnice ni motilo. Da se le sveče ne bi zmočile. Kaj vse drugo!

Misel na možev povratek ji je bila na vsej poti zvesta spremljevalka in trdna opora.

V poldrugi uri je bila doma.

Ko je potrkala, so otroci planili k vratom in jo obsuli z vprašanji in s pripovedovanjem.

Glavni trg v Beljaku.
Trg je bil med vojsko
močno razrušen

Čelnica je najprej pogledala na mizo. V resnici jo je na njej čakalo pismo, ki ji je o njem govorila Jasnovidka. Vsebovalo ni nič dobrega. Lačenberger jo je v pismu ponovno pozival, naj brž poravnava zaostalo najemnino. V nasprotnem primeru jo bo po sodni poti prisilili, da do pomladi izroči posestvo drugemu, vestnejšemu najemniku.

„Ne boš pometal z nami, požeruh beljaški!“ se je razsrdila Čelnica. „Ne boš nam pila krvi, pijavka nenasitna! Pač nisi mislil, ko si pisal to pismo, da mi bo služilo za neovrgljiv dokaz, da je Jasnovidkina napoved od prve do zadnje besede vsa resnična. Brž ko pride mož, še on pristopi k rdečim. Potem nas pa s pomočjo vse Ljudske stranke (Volks-partei) ne boš mogel vreči s Čelnikove hube na cesto. Še nekaj tednov počakaj, zajedalec črni...!“

Črne imenujejo na Koroškem klerikalce. Najbrž radi črne duhovniške obleke. Za klerikalno stranko je do neke mere veljala po vojski Ljudska stranka, čeravno so v njej v velikem številu vedrili tudi bivši nacisti, kakor je bil Lačenberger.

Ko je Čelnica povedala ves besednjak priimkov, ki si jih je v teku časa osvojila v borbi zoper Lačenbergerja, se je spet pomirila in pričela izpraševati otroke, ali so bili pridni, ali je Fefi napravila dobro kosilo, ali je Franci skrbno krnil živino in ali je razen pismonoše še kdo drug prišel.

Z odgovori otrok je bila mati zadovoljna. Zato jim je s toliko večjim veseljem pričela praviti, da pride atek še pred božičem domov. Niso vsi otroci dobro razumeli, kaj je atek. Le najstarejša hči se ga je dobro spominjala, drugi manj, najmlajši fantek svojega atka sploh še nikoli ni videl. To so pa le vsi vedeli, da jih ima atek vse po vrsti zelo rad. Prav tako kakor mama.

Zato so z odprtimi usti in z žarečimi očmi poslušali mamico, ki jim je pravila, da jim bo atek prinesel belega kruha in igrač in jih bo ujčkal na kolenih. Otroci so kar poskakovali od veselja.

☆

Naslednji dan je šla Čelnica v župnišče. Izročila je gospodu Simonu pismo svetokriškega kaplana in štiri sveče za adventni venec. Nato mu je pripovedo-

vala, kako dobro je opravila v Beljaku pri jasnovidki. Izpolnila je tudi jasnovidkino naročilo in mu govorila o nevarnosti, ki mu preti.

„Mi je zelo žal, da vam nisem mogla prinesiti boljše vesti od jasnovidke, da bi se tudi vi z menoj veselili. Tako se pa zelo bojim za vas,“ je Čelnica nekoliko zboljivo zaključila svoje pripovedovanje.

Gospodu Simonu seveda ni bilo všeč, da je šla Čelnica k jasnovidki. Zato je bil hladen do nje in se je delal brezbriznega, čeprav mu je opozorilo glede bližnje nevarnosti vzbudilo neprijeten občutek negotovosti. Na kratko je zavrnil kmetico:

„Zame se ne bojte! Smo v božjih rokah. Pač se jaz upravičeno bojim, kaj boste počeli vi, ako moža ne bo domov.“

„O tem vendar ni najmanjšega dvoma,“ se je zasmejala za celih deset let pomlajena najemnica.

„Prav!“ je zaključil razgovor župnik. „Ako se vaš mož vrne, bomo verjeli jaz in vsa moja fara, da jasnovidka nekaj ve. Ako pa vašega moža do božiča ne bo domov, upam, da ne bo noben Slemeničan več hodil okrog jasnovidke.“

Nato je župnik vrnil Čelnici še sveče s pripombo, naj se sama dogovori z mežnarico glede adventnega venca. Zdelo se mu je bolj prav, da sam nima prav nič skupnega z vso zadevo.

Šele po njenem odhodu je gospod Simon odprl pismo.

Kar prebledel je. Bo navsezadnje res imela jasnovidka prav?

Tudi svetokriški kaplan mu je govoril v pismu o veliki nevarnosti:

Beljak, 10. 11. 1947.

„Dragi Simon!

Verjetno že veš, da smo v nevarnosti, da nas izroče Titu. Z nami hočejo odkupiti Koroško. Taki so Angleži!

Ponoči hodi raje kam drugam spat! Vprašaj še zame pri kakem zaneslji-

vem kmetu, ali bi se mogel pri njem skrivati čez zimo. Spomladi bi se prebila v ameriško cono. Dokler nas imajo v pasti Angleži, bomo vedno na prodaj.

Bog daj, da bi jo Tito ne sprejel!

Morda se kmalu vidiva!

Pozdrav! Vdani Matej.“

Gospodu Simonu se je tresla roka, ko je odložil pismo. Zanj je bilo vse to novo. Kljub svoji trojni službi, učeniški, duhovniški in pastirski, mu ni ostajalo denarja, da bi si naročil kak dnevnik. Zato je marsikatera novica našla do njega pot razmeroma pozno.

Najnovejša vest je napravila na gospoda Simona silen vtis. Zaželel si je, da bi bil že nekje daleč, daleč proč od Koroške in Angležev.

To so torej tisti naši prijatelji, ki so nam o njih toliko lepega pripovedovali v kraljevi Jugoslaviji!

Doklej bodo še barantali za našo kri?

Doklej bodo še sklepali kravje kupčije na naš račun?

Končno je gospod Simon stresel svoje ogorčenje na odsotno Čelnico:

Le kaj je šla ženska stikat v Beljak za temi slabimi novicami! Sreča, da ji vsaj vsebina pisma ni znana. Sicer bi ljudje govorili še veliko več, kot bodo že itak.

Čelnica je bila med tem že v mežnarici. Mežnarica jo je poslušala z veliko večjim zanimanjem, kakor župnik. Vse do zadnje podrobnosti je hotela vedeti, kako ji je šlo v Beljaku.

Najemnica ji je z veseljem pripovedovala. Hkrati jo je za božjo voljo lepo prosila, naj splete adventni venec ali pa jo pravočasno obvesti, da ga bo ona sama spletla. Saj je možev povratek vezan vendar izključno le na adventni venec!

Mežnarica ji je brez nadaljnega obljubila in shranila sveče. Hkrati jo je z zavistjo v srcu blagovala:

„Blagor ti, Tschelnighäuerin! Le še nekaj tednov boš sama z otroki. Brž ko se vrne tvoj mož, pojdem tudi jaz k jas-

novidki. Bi š a že jutri, a se bojim, kaj bi rekel župnik. Saj veš, kako sršeni proti njej. Gotovo bi mu ne bilo prav.“

Čelnica bi zelo rada videla, da bi šel še kdo drug v Beljak. Zato je mežnarici na vso moč prigovarjala, naj kmalu gre:

„Le čemu bi odlašala do božiča in žive a v negotovosti, ko te jasnovidka lahko že jutri reši vseh dvomov. Meni je le to žal, da nisem že zdavnaj šla k njej. Saj ni treba župniku praviti, kam greš! Verjetno te še pogrješil ne bo, ako odideš za en dan z doma.“

Vendar se mežnarica le ni mogla odločiti. Zato ji je Čelnica zbudla, kot je le ona zna a:

„Nisem vedela, da moraš župnika za dovoljenje prositi, kadar bi šla rada z doma. Kaj takega še Lačenberger od mene ne zahteva.“

Vendar ni šla ne mežnarica, ne kaka druga ženska pred božičem v Beljak. Vsi so se odločili, da bodo počakali, dokler se ne izkaže ali jasnovidka res kaj ve.

Še najmanj je verje'a jasnovidkinim napovedim Zoppernigbäuerin. Ženska je pač najbolje vedela, koliko je na takih stvarih resnice. Dobro se ji je pa le zdelo, da jo je jasnovidka poznala in upoštevala.

„Le kdo ji je šel pravit o meni?“ se je delala hučo pred ljudmi. Hkrati je zatrjeva'a, da sedaj Čelnik gotovo ne pride, ker je vtaknila jasnovidka svoje prste vmes.

Na prvo adventno nedeljo se je Čelnica topila od veselja, ko je zagorela na zelenem vencu nad obhajilno mizo prva sveča. Tudi sama si je v klopi prižgala svečo in jo stiskala v rokah.

Med mašo se je kmetica za župnika in za oltar kaj malo menila. Pač pa je z globoko vero v srcu nagovarja'a svečo na adventnem vencu:

„Le gori, svečka, gori! Predno za-gori poleg tebe tretja sestra, bo moj Franc tudi že sedel na desni strani med možmi!“

Podobno je imela Čelnica tudi na drugo adventno nedeljo pristrčen nago-vor na prižgani sveči na adventnem vencu.

Tretjo adventno nedeljo je Čelnica še bolj zaupno zrla na venec, ki so na njem gorele že tri sveče. Z neomah'jivo vero in s trdnim zaupanjem v jasnovidko je še trdneje stiskala med rokami gorečo svečo. Vosek, ki se je cedil od sveče, ji je tako povezal roke, da jih je s težavo razklenila, kadar se je bilo treba pre-križati ali kačar si je hotela obrisati solze veselega pričakovanja.

Župnik je pričel pridigo z besedami svetega Pavla, ki se hero tisti dan v vstopnem spevu in v berilu:

„Bratje, veselite se vedno v Gospo-du, zopet vam pravim: Veselite se, Go-spod je blizu.“

Besede so bile za Čelnico kot naročene. Obračala jih je le nase in na svo-jeja moža:

„Kaj se ne bi veselila, ko pa bo mož drugo nede'ljo že tu. Sedaj, ko manjka le še nekaj dni, končno tudi župnik ver-jame, da Franc pride in da mora biti že blizu. Verjetno je že na Dunaju.“

Dušebriznik je opazil kmetico s priž-nice. Najrajši bi vstavil v pridigo na sveto pismo spominjajoče besede:

To ljudstvo me časti s svečami, nji-hovo srce je pa daleč proč od mene, pri jasnovidki.

A vse do konca pridige ni našel pri-mernega mesta, kamor bi jih pritaknil. Povedal je ljudem le to, kar se je na-menil povedati že med tednom.

Po maši je Čelnica pripovedovala vsem, ki so jo hoteli poslušati, o sreči, ki jo občuti, ker bo mogla na kvatrnó nedeljo priti k maši v spremstvu svo-jeja moža.

Nekateri ljudje so ji srečo zavidali, drugi so dvomili, spet drugi so se za njenim hrbtom pomilovalno posmehovali.

Le Čelničina vera je bila močna, da bi Slemenico premaknila.

PREČELJ - SLOVENSKI KATOLIŠKI PISATELJ

Ob 11. zvezku Pregljevih izbranih spisov „Moj svet in moj čas“, ki ga je znanstveno priredil dr. Tine Debeljak, izdala pa in založila za Pregljevo sedemdesetletnico Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu 1954

Slovstveno lepa in znanstveno bogata knjiga „Moj svet in moj čas“ v polni meri zasluži razkošno opremo, ki ji jo je izdajateljica in založnica dala. Naš namen ni in nismo poklicani podati celotno in podrobno oceno dela; po svojem znanem poslanstvu pa „Duhovno življenje“ ne more mimo, ne da bi povzelo in poudarilo nekatere od razveseljivih zaključkov vsega dela.

Religiozna osebnost

S strahom in spoštovanjem, kot da stopaš pred najsvetejše, se lotevaš, če hočeš biti pravičen, govoriti o človeku, njegovem značaju in osebnosti, v kar si upa segati s predrzno in umazano roko krivični opraviljivec oblastno in brezobzirno. Vendar o Preglju moreš govoriti z vso odkritostjo mirno, brez strahu, da bi blatil, ker stojiš pred osebnostjo, ki taka, kot je, vzbuja spoštovanje.

Že ob branju glavnih del Pregljeve umetnosti zaslužiš religiozno osebnost pisatelja, ki daje svojskega duha njegovim stvaritvam. Izbor odlomkov Pregljevega dela in spremljajoča študija prireditelja v „Moj svet in moj čas“ pa nam v kratkih obrisih odsevata to osebnost v zakroženi celoti.

Naš pisatelj je zrasel iz strogo verskega okolja katoliškega naroda. Zrasel je iz ljudstva, ki v borbi za življenje ni pozabljalo Boga, ampak mu je bil živa realnost nič manj kot potrebni vsakdanji kruh. Kot posebljena živa ljudska vera je bila stara mati Ana Carli, ki je po zgodnji smrti staršev skrbela za preostale tri sirote. Njena molitev pa pouk v moraliziranju in legendi so govorili o isti živi resničnosti in ustvarjali mlademu srcu duhovni svet, ki je prav tako resničen kot razlomljeni tolminski hribi, ki so mu z ljubečim obje-

mom določali mali zunanji otroški svet. Tega so mu polagoma že odpirala prva skupna romanja, ki pa so ga obenem tudi sprejavala v novo duhovnost.

Že zgodaj je Preglju kot nadomestil starše duhovnik Jože Fabijan, domači župnik pri Sv. Luciji. „Meni je bil vse,“ govori o njem pisatelj in ga v obsmrtnem oznanilu imenuje „prijatelja in dobrotnika, kateremu se mora zahvaliti za vse, kar je in ima“ (str. 150. 159). Nehote vidi v tem duhovniku kulturno poslanstvo, ki ga je imel slovenski duhovnik; čeprav morda ni bil sam kulturni stvaritelj v ožjem pomenu, pa je bil mecen in vzgojitelj mladih kulturnih rodov.

Prišla so usodna leta, ko iz „otroka postane mož“, v katerih „človek opusti, kar je bilo otroškega“ (1 Kor 13, 11). Le prerad tedaj človek obenem z „otroškim“ zavrne tudi resnico, ki jo je že otrok prejel. Pri Preglju se to ni zgodilo. Resnico, ki jo je že kot otrok v otroški obliki pokorno sprejel in mu je bila tako kot podarjena, je v trpljenju preiskušeni zaslužil, si jo je v boju osvojil, da je postala res njegova osebna last, neločljiva od njegovega lastnega jaza.

Vera iz otroštva je našemu pisatelju tudi kot možu ostala zaklad. Bog je vedno ista živa realnost, ki ji v življenju sicer moreš nasprotovati, jo celo tajiti, a ne ignorirati, tako da ti je celo tajitev tiha afirmacija, priznanje Najvišjega. „...sem vokal: Ni Boga, sicer bi mi pomagal! In vedel sem, da to ni res, in čutil sem tako živo, da lažem“ (str. 90).

Pregelj je osebnost žive vere, ki je krščanska in katoliška, V mnogem tostranskem nesoglasju med svetom izkustva in resničnim svetom vere nje-

gova dela razodevajo iskreno „žejo po Bogu“ (str. 337), ki je v tem stanju odlika mislečega bitja, človeka, kot je na svoj način od slovanskih pisateljev tako izrazita pri Dostojevskem.

Pravi vernik, katoličan, je nekdo po vsej svoji osebnosti. Vera mu ni nekaj zunanjega, od zunaj privzetega, ampak je vernik, kdor je prejel to milost, ves in nujno. Kdor je še čist, dosleden in iz celega lit značaj, ki se v življenju in delu ne potvarja, ampak res dela kot cela osebnost, kar pravi pisatelj vedno mora, bo na kulturnem polju nujno katoliški delavec. Tak je Pregelj — katoliški pisatelj.

Katoliški pisatelj

Takega nam kaže njegovo delo in takega nam v izvirni zasnovi v tej knjigi predstavlja Debeljak, kar je druga njegova zasluga.

Resnični pisatelj, ki se ne zadovolji samo z opisovanjem in opevanjem „cvetoče polti“ in seksusa in bi bil brez točje kova, nujno zadene na metafizično ozadje, na katerem se razodene njegovo svetovnonazorsko stališče. To izrazi Pregelj, ko o tem sarkastično govori: „Oni so znameniti, ki so mojstri v slikanju škandalov; gnoja, brate, in smradu, in boš žel pohvale...“ (str. 104). Pisatelj velikega kova, kot je Pregelj, podaja človeka v polnosti, v vseh njegovih odnosih, in ne more prezreti najglobljih, ki jih izražajo prav metafizične resnice, ki tako nujno izdajajo njegov svetovni nazor in versko opredeljenost. In prav pri Pregelju so ti metafizični elementi tako važna prvina njegove umetnosti. Pri mnogih pisateljih in pesnikih je za umevanje njihove umetnosti večkrat toliko važna zgodovina njihovih „ljubic“ in navdihnjenj, ki so jih ob njih prejeli, da vse skupaj utruja. Pri Pregelju si tega rešen in te kot umetnik vodi na višjo raven, kjer je umetnost bolj čista in bolj varna pred neumetnostnimi primesmi.

Pregeljevo delo izdaja globoko religiozno osebnost pisatelja. Vse, pa naj bodo v njegovi umetnosti tudi senčne prvine zla, je vokvirjeno v metafizične odnose verskega katoliškega nauka. Morda njegovi „junaki“ tudi greše in

blodijo; a v njih se nam prav predstavlja življenjska tragika in tudi iz njih odmeva „krik po Bogu“, kot v svetlih plasteh njegove umetnosti zveni božji slavospev najgloblje notranje harmonije.

Pisatelj Pregelj se svojega najboljšega iskrenega notranjega prepričanja tudi ne sramuje, kot se ga pravi pisatelj ne more, pa naj bo tako ali tako. Morda se ga sramujejo male veličine in se prilagode, ker bi si rade ustvarile ime, modi in trenutnemu javnemu mnenju v „umetnosti“. Pregelj je dovolj velik, da se mu na to ni treba ozirati, in ne potrebuje pouka, kaj bo iz njega umetnina in kaj ne. „Iz svoje globoke skrite boli sem ustvaril umetnino in otroško zaupljiv sem jo pokazal družbi. In ta in ta je menil, da nisem izviren. Jaz pa sem dolgo in daleč sanjal, da je moja izvirnost moja ljubezen...“ (stran 152).

„Ljubil sem vselej zvesto in verno troje: domovino, resnico in Mater Njegovu. Ljubezni nisem izdal in nisem zdvomil nad njo...“ (str. 80). To bi o njem vedeli iz njegovih del, čeprav bi teh besed samih ne zapisal. A tudi zapisati se jih ne sramuje, ker pove, kar je. Pregelj je dovolj velik, da se ne sramuje biti katoliški pisatelj.

Razumljivo je tudi, da vzgojitelj

kako odlomke Pregljevih del sprejema s pridržkom. Vzgojitelj gleda umetnino z vzgojnega vidika, po vzgojnem efektu, ki v resnici more biti kdaj slab. A to ni škoda umetnine kot umetnine, ampak prav ker umetnine v tem primeru ta subjekt ne more dojemati kot umetnine, ker motijo drugi umetni primršani elementi. V tem primeru ta umetnina za ta subjekt ni, ker so nad umetnino še višje vrednote in tudi umetnina mora nazadnje človeku koristiti in ne škoditi. Umljivo je, da ni vse za vsakega, kot niso za vsakega n. pr. na znanstvenem polju morda moralno-teološke razprave in kot more zdravilo v konkretnem primeru biti za tega človeka strup. „Lartpoullartizem“ je lepa fraza, a sofizem, apliciran na vzgojnem polju pa velika škoda.

To je resnica; umetniške vrednosti pisatelja pa to nič ne zmanjšuje in sicer katoliški pisatelj tudi s tem to ne neha biti.

Pregelj ni katoliški pisatelj samo v tem pomenu, da kaže življenje v luči katoliške ideje, ampak tudi v nekem še bolj določenem, čeprav ne globljem pomenu: v mnogih svojih delih formalno-vsebinsko. To je tisti značilni element v njegovih delih, ki ga označuje Debeljak: „baročna jezuitska doba evropskega duha in posebno slovenskega, ki je dala slovenskemu ljudstvu tisto duhovno čustvovanje, ki je še danes v osnovi slovenskega preprostega človeka: baročno cerkvenost“ (str. 335).

Tako je Pregelj kot katoliški pisatelj, slovenski tudi po tej prvini duhovnega lika slovenskega človeka. Saj je bilo že večkrat ugotovljeno, da je, čeprav to ni nujno, vendar vsaj po dosežanju zgodovinski stvarnosti, v duhovni podobi slovenskega naroda katolištvo od slovenstva neločljivo.

Katoliška literatura

Mnogo se govori o vprašanju katoliške umetnosti in katoliške literature, ali moremo govoriti o dejstvu take literature in ali je sploh možna. Govori se o neki „nevezani, svobodni in čisti umetnosti, češ da katolištvo pri umetniških stvaritvah nima mesta“, in v zvezi s tem

tudi govore, da katoličan ne more biti pravi umetnik, ker da ni svoboden, ampak vezan na katoliške „dogme“.

Površni sklepi so to in do njih navadno niso privedli čisti umetnostni razlogi. So to lepe varljive fraze, ki vsebujejo šibko filozofijo in notranja nasprotja. Možno je teoretično dokazovati, da v pojmu katoliške umetnosti ni nasprotja, a najlepši dokaz za to je dejstvo katoliške umetnosti, v našem primeru katoliške literature.

Pri Slovencih je jasen dokaz za to Pregeljevo delo, kar je spet lepo razvidno iz Debeljakove priredbe knjige „Moj svet in moj čas“ in je to nadaljnja njenih zaslug.

Pesnik, pisatelj pač pojeta in ustvarjata po tem, kar sta, iz najgloblje prepričanja. Če imaš za umetnino celo iskreno stvaritev človeka, ki je v zmoti in ustvarja v luči svoje subjektivne resnice, zakaj ne bi bilo prav tako iskreno in po vseh umetnostnih prvinah umetniško delo katoliškega pisatelja res umetnina? Saj je o svoji resnici, ki mu v delih odseva, prav tako iskreno prepričan, kot je njegov nekatoliški tovariš prepričan o svoji zmoti. Razlika med njima je tedaj le ta, da objektivno katoliški pisatelj ima resnico, njegov nekatoliški pisatelj pa je v zmoti. Ali je resnica v škodo, zmoti pa naj bi pomenila prednost? Nič bolj nesmiselnega.

Kdor ugovarja, da katoliški pisatelj ne more biti svoboden, ne razume, kaj je katoličan. V svojem prepričanju, ki ga je svobodno sprejel in je nerazdružno zvezano z njegovo osebnostjo, je svoboden, kot je njegov tovariš v svoji zmoti, ali pa nobeden ni svoboden. Vsak namreč ima nazadnje svoje prepričanje, ki misli, da je pravno, in v luči katerega svobodno dela. Zakaj katoličanu odklanjajo isto pravico glede njegovega prepričanja, ki je resnično, kot jo terjajo zase tisti, ki so objektivno celo v zmoti?

Res pa je pri tem to, da človek, ki tako ugovarja, ne more biti katoliški pisatelj, ker mu je katolištvo nekaj tujega in bi bil ta vidik ustvarjanja pri njem prisiljen. A naj ne vsiljuje svojega vidika drugim, naj ne pojmuje umetniškega ustvarjanja po svojem kopitu in

ne postavlja sebe za edino normo. „Pusti peti mojga slavca...“ velja tudi za katoličana, ki ima do te svobode pravico.

Trdimo še več. Umetnik, ki ima več resnice, zajema v svoji osebnosti več objektivne stvarnosti; če to kot veren umetnik poda v svoji umetnini, bo v njej „ceteris paribus“ več bogastva in več lepote. V vsem resničnem je svoja lepota. Bog in kot ga človek v veri doživlja, je prav tako realnost kot „cvetoča polt“ in seksus; nekatoliški pisatelj bo morda ostal nizko, ko te bo njegov katoliški tovariš ob teh zunanjih prvinah lepega popeljal do metafizičnega ozadja vse lepote, ti bo dal več — saj je tvoje hrepenenje neutešeno — da bo vse tvoje bitje zabrnelo v valovih večnostne lepote.

Razpravljamo o teh ugovorih resno, ker predpostavljamo, da so pri nekaterih iskreni. Večkrat seveda ti ugovori takega resnega obravnavanja ne bi zaslužili, ker niso iskreni in morda niti ne iz razlogov, ki bi bili vsaj subjektivno-nazornega nasprotstva ali so priganjaška propaganda kulturnega sektarstva nasproti si stoječih umetniških skupin; vselej pa so v zvezi z dekadenco prave umetnosti.

Praznoto in neiskrenost teh ugovorov je, če gledamo našo domovino, najlepše pokazalo življenje samo; pač spet „ironija usode“. Kateri so najbolj očitali katoliški literaturi tendenco, ki uničuje umetniško vrednost, so tendenci samo zapadli in so se ponižali, da ustvarjajo po naročilu. In prejšnji označevalci svobode v umetnosti proti katoličanom in glasniki „lartpourlartizma“ so si izposodili za očuvanje naročene „čiste linije“ v literaturi izrodke srednjeveške inkvizicije, ki so jo sicer toliko smešili. Prej „nesvobodni in po dogmi vezani“ katoličan pa mora sedaj proti zmešnjam v pojmovanju resničnega umetniškega ustvarjanja proti njim braniti pravo svobodo.

Apologija naše poti

Privedba takega dela, kot je „Moj svet in moj čas“, sredi naše izseljenške skupnosti v tujini, je tiha, a močna apo-

logija naše poti. Ko smo iz znanih razlogov zapustili domovino, naš sedanji položaj ne pomeni nujno, da smo kulturno na slepem tiru in odmrli; nasprotno, nalaga nam posebno poslanstvo, da smo glasniki višje, poduhovljene, slovenske katoliške kulture.

Leta 1953 je Pregelj praznoval sedemdesetletnico rojstva. Ta jubilej so kulturni krogi v domovini, ki v praznovanju jubilejev svojih junakov nikakor niso skromni, prešli s popolnim molkom, ki nam veliko pove in potrjuje pravilnost Debeljakove analize Preglja-pisatelja. V imenu slovenskega katoliškega naroda je namesto domovine naša emigracija za sedemdesetletnico velikega pisatelja storila to svojo narodno dolžnost. „Moj svet in moj čas“ nam dostojen način predstavlja Preglja ob tem jubileju, kot je v narodu dolžnost hvaležnosti. Česar domovina ni mogla, je s skromnimi sredstvi, pa z velikim idealizmom in v polni zavesti svojega poslanstva storil Slovenec v tujini.

Morda pa nam je v drugem pogledu šele tujina omogočila spregovoriti to jasno besedo o Preglju kot katoliškemu pisatelju. Za svoje prepričanje smo veliko že žrtvovali, pravzaprav vse. Sedaj brez drugih ozirov, ki bi nam morda v rednih razmerah narekovali omiljevati svoje katoliško prepričanje, svobodno govorimo popolno resnico, naj bo komu vseč ali ne. Morda bi v rednih razmerah Pregelj težko prejel za sedemdesetletnico tako lepo literarno oznako in oceno, kot jo ima v knjigi „Moj svet in moj čas“.

★

To so nekatere za nas najvažnejše ugotovitve ob knjigi „Moj svet in moj čas“. Vse to, kar smo tu teoretično in deloma apologetično povzeli, najdeš v knjigi konkretno, kot v sliki iz življenja, v Pregljevem življenju in delu, ki nam ga mojstrsko predstavlja Debeljak.

Po naši sodbi je pririditelj res zadel v jedro in nam odkril Pregljevo skrivnost. Zavzel je edino pravilno in objektivno stališče in nam pokazal v Preglju katoliškega pisatelja. Drugače Preglja ni mogoče umeti in bi mu delali nasilje in krivico.

F. G.

EVANGELIJ PO *v. Luku...*

RAZLAGA DR. MIRKO GOGALA

SEME JE BOŽJA BESEDA

Priliko o sejavcu in semenu kakor tudi vse ostale prilike o nebeškem kraljestvu je Jezus povedal javno pred množicami. Vendar pomena prilik ljudem ni razložil, kljub temu da ga niso razumeli. Iz pedagoških ozirov je moral tako ravnati (prim. zadnji članek). Zasebno in v ožjem krogu pa je Jezus lahko bolj jasno govoril. Ko so ga torej apostoli in še nekateri drugi na samem vprašali (Mk 4, 10), kaj pomeni prilika o sejavcu in semenu, jim je takoj z veseljem ustregel. Najprej jih je sicer ljubeče pogrjal, kot nam poroča Marko: „Te prilike ne razumete? in kako boste razumeli vse prilike?“ (Mk 4, 13). Prva prilika je namreč še najlažja in je nekako podlaga in ključ za razumevanje vseh ostalih. Če te niso razumeli, bodo druge še toliko manj. Nato jim je priliko Gospod sam takole razložil:

Prilika pa to pomeni: Seme je božja beseda. Kateri so poleg pota, so tisti, ki poslušajo, nato pa pride hudič in vzame besedo iz njih srca, da ne verujejo in se ne zveličajo. Kateri so na skali, so tisti, ki z veseljem sprejmejo besedo, kadar jo slišijo, — pa nimajo korenine: nekaj časa verujejo, ob času skušnjave pa odpadejo. Seme pa, ki je padlo med trnje, so tisti, ki slišijo, pa grede in se v skrbeh in bogastvu in nasladnostih življenja zaduše in ne obrode sadu. Oni pa, ki je v dobri zemlji, so tisti, ki besedo slišijo

in ohranijo v dobrem in plemenitem srcu ter obrode sad v potrpljenju (Lk 8, 11—15; prim. Mt 13, 18—23; Mk 4, 13—20).

Pri nobenem drugem evangelistu ni tako jasno in točno povedano, kaj pomeni seme v priliki, kot pri Luku: „Seme je božja beseda,“ to se pravi oznanjevanje evangelija, ki vsebuje božje zveličavne resnice.

„Kateri so poleg pota, so tisti, ki poslušajo, nato pa pride hudič in vzame besedo iz njih srca, da ne verujejo in se ne zveličajo.“ Seme, ki je ob setvi padlo na pot in so ga ljudje pohodili ali pa pozobale ptice, pomeni oznanjevanje evangelija, ki ga poslušajo ljudje z otropelim in zakrknjenim srcem. Takšni besedo božjo sicer slišijo, a ker jo poslušajo z nevoljo, zgolj z ušesi, božja beseda pri njih ne more prodreti v srce, da bi tamkaj pognala korenine in se razvila, temveč ostane pri vrhu. Ko pride hudič, ki je prvi in največji sovražnik božjega kraljestva, ima pri takih ljudeh lahko opravilo. Vzame jim božjo besedo, zatre v njih vsak spomin na evangelij in zaduši v njih delovanje milosti božje. Tako jih popolnoma onemogoči, da bi prišli do vere in se zveličali. Vendar kljub temu glavne krivde za pogubljenje teh ljudi ne nosi hudič, temveč oni sami. Glavna ovira namreč, da ne vzklije seme na poti, je v tem, da seme ne more prodreti v zemljo, ker je preveč shojena in trda. Da potem to

seme ljudi tudi pohodijo ali pa ga pozobljejo ptice, je drugotnega pomena; kajti do tega bi ne prišlo, če seme ne bi obležalo na površju. Prav tako hudič ne bi mogel ljudem škodovati, če bi pustili, da jim božja beseda prodre globoko v srce. Zato je njih lastna pokvarjenost in zakrknjenost kriva, če se bodo pogubili. V Jezusovem času je to veljalo predvsem za njegove očitne sovražnike, farizeje in pismouke, kasneje in tudi danes pa to velja vsem, ki so njim podobni.

„Kateri so na skali, so tisti, ki z veseljem sprejmejo besedo, kadar jo slišijo, — pa nimajo korenine: nekaj časa verujejo, ob času skušnjave pa odpadejo. „Seme na skali, ki jo pokriva le malo prsti, hitro požene, včasih še hitreje kot na globoki zemlji. Ker pa ne more razviti svojih korenin, ga sončna toplota kmalu zamori. To seme pomeni oznanjevanje božje besede, ki jo polušajo površni, lahkomišelní in nestanovitni ljudje. Takoj prvi trenutek z veseljem sprejmejo božji nauk, pa ne morda zaradi resnega in treznega premisleka, temveč le bolj pod vplivom hipnega navdušenja. Zato božja beseda v njih ne požene korenin, ne vstvari v njih globokega verskega prepričanja.

Takšni ljudje sicer dobro začno, vendar odnehajo pri prvi težavi. Ko pride skušnjava, „ko zaradi (božje) besede nastane stiska ali preganjanje, se takoj pohujšajo“ (Mk 4, 17) in odpadejo. Njihove nesreče je torej kriva površnost, lahkomišelnost in nestanovitnost. Ko namreč človek sliši božjo besedo, jo mora dobro premisliti, da se mu vtisne globoko v srce. Ko pa si jo je enkrat osvojil, mora vztrajati v svojem prepričanju, tudi če bi zaradi tega moral kaj trpeti ali celo žrtvovati življenje. Zato nič ne koristi, če se kdo hitro navduši za božjo besedo, potem pa ne zna vztrajati v njej. In ponavadi so najmanj stanovitni prav tisti poslušalci, ki se prvi trenu-

tek zde najbolj navdušeni. V Kristusovem času je to veljalo za vse tiste, ki so Gospodu sledili bolj radi neposrednih tvarnih koristi, zaradi kruha, zaradi čudežev, v upanju, da bodo z njegovo pomočjo prišli do tostranske sreče. In še danes to velja za vse tiste, ki Jezusu sledijo bolj zaradi sebe kot pa zaradi Jezusa, kakor lepo pravi Hoja za Kristusom: „Jezus ima sedaj mnogo prijateljev svojega nebeškega kraljestva, ali malo takih, ki bi nosili njegov križ“ (II, 11, 1).

„Seme pa, ki je padlo med trnje, so tisti, ki slišijo, pa grede in se v skrbeh in bogastvu in nasladnostih življenja zaduše in ne obrode sadu.“ Zemlja, v kateri so skrita semena in korenine trnjastega plevela, sprejme sicer vase tudi dobro seme, ki požene korenine, vzklije in začne rasti. Skupaj z njim pa požene tudi plevel, ki je veliko bolj bujne rasti in zaduši žlahtno seme, da ne obrodi sadu. Podobno se godi človeku, ki je predan vsem mogočim strastem. Ko božjo besedo sliši, jo sprejme vase in jo nekaj časa tudi obranja in že se zdi, da bo pri njem imela uspeh. Vendar „posvetne skrbi in zapeljivosti bogastva in želja po (Mk 4, 19) vsekovrstnih „nasladnostih življenja“ božjo besedo prerastejo, dokler jo popolnoma ne zaduše, da ostane brez sadu. Takšni ljudje postanejo prej ali slej žrtev svojih lastnih strasti, ki so krive njihovega pogubljenja.

„Ono (seme) pa, ki je v dobri zemlji, so tisti, ki besedo slišijo in ohranijo v dobrem in plemenitem srcu ter obrode sad v potrpljenju.“ V dobri zemlji seme lepo obrodi. Seveda ni dovolj, da je zemlja le sama na sebi dobra, temveč mora biti tudi lepo preorana, očiščena kamenja in plevela. Čim lepše je zemlja pripravljena za setev, tem več bo seme obrodilo, ali trideseteren ali šestdeseteren ali celo stoteren sad. Prav tako se godi božji besedi, ki pade v dobro in plemenito srce. Sicer ima vsak člo-

vek srce, ki je po naravi dobro, le da je po izvirnem grehu k slabemu nagnjeno. Kdor teh slabih nagnjenj ne zna krotiti, mu strasti kot trnjast plevel prerastejo srce; vedno bolj se pri delu za svojo dušo predaja površnosti in nestanovitnosti, ki kot kamen na polju ovira duhovni napredek; končno mu grešne navade lahko srce celo popolnoma izkvarijo in zakrknjejo, da je kot poteptana zemlja na poti, kjer sploh nič ne raste. Kdor torej hoče, da bo božja beseda pri njem imela uspeh, mora svoje srce nanjo skrbno pripraviti. Le tako bo besedo božjo s pridom poslušal, z razumevanjem sprejemal in jo voljno uresničeval v svojem življenju. Potem pa lahko z gotovostjo pričakuje, da bo v njem božja beseda rodila veliko sadu, toliko več, kolikor bolj se bo potrudil. Morda bo dosegel celo stoteren sad. Seveda pa tudi dobro in plemenito srce ne obrodi sadu od danes na jutri, brez boja in težav, temveč samo „v potrpljenju“: le stanovitna in vztrajna borba vodi do zmage.

S tem pa naša razlaga še ni izčrpana. Da bomo lahko čim globlje prodrli v pomen prilike, moramo opozoriti še na eno zelo važno in zanimivo dejstvo (prim. Dillersberger 141—144). Najbolj enostavno bi bilo, tako se vsaj zdi, da bi se različna zemlja v priliki primerjala z različnimi ljudmi. Pa se ne! Temveč vsejano seme se primerja z ljudmi, ki z različnim razpoloženjem poslušajo božjo besedo. V tretjem in četrtem primeru je to še posebej jasno izraženo. Prava podoba človekova v priliki torej ni različna zemlja kot taka, temveč rastlina sama, ki je istočasno skupen rezultat semena in zemlje. Le tako moremo razumeti človeka, ki živi iz milosti in v milosti. V človeka je padla božja beseda in odslej živi iz teh novih moči, ki mu jih daje milost. Človek ne ostane zgolj samo „zemlja“, to se pravi narava sama, iz njega namreč nastane novo,

živno bitje, otrok milosti, otrok božji. Človek obdarjen z milostjo se od drugega človeka, ki živi zgolj naravno življenje, dejansko tako zelo loči, kot se živa rastlina loči od gole črne zemlje. Najprej zato, ker le tak človek v resnici „živi“; kajti zemlja je mrtva in človek brez milosti je mrtev pred Bogom. Pa tudi zato, ker človek šele v milosti tako rekoč doseže svojo dovršitev k osebnosti. Seme iz zemeljske snovi, ki so brezoblične ležale na tleh, tvori čisto samosvojo in edinstveno rastlino, ki ima svojsko izrazitost ravno od določenega semena. Prav tako iz bolj ali manj „brezobličnega“ človeškega bitja na podlagi novega življenjskega počela milosti, božje besede, nastane tisti poedini in enkratni božji otrok, kakor si ga je Bog že od večnosti zamislil, in je ravno zato vsejal vanj čisto določeno besedo milosti.

Kjer torej božja beseda ne doseže svojega cilja, ker naravni človek noče z njo poslušno sodelovati, tamkaj se ne uniči samo delovanje božje besede, temveč tudi človek sam kot tak ne doseže svojega cilja. Z božjo besedo vred se v takem primeru zgubi tudi človek sam!

Tako vidimo, da nam prilika podaja lepo podobo milosti in njenega delovanja v ljudeh. Milost božja je vsakemu neobhodno potrebna za zveličanje, zato je Bog nikomur ne odreka, temveč jo vsem daje na razpolago v zadostni meri, tudi tistim, ki z njo nočejo sodelovati in so krivi, da milost ne rodi pričakovane sadu. Mnogi neuspehi milosti, ki se v priliki javljajo na tri različne načine, nam še bolj dokazujejo, s kakšno brezskrbno velikodušnostjo seje Bog svojo besedo, podobno kot kmet, ki vse polje poseje, ne oziraje se na to, če ravno vse seme ne pade na dobro zemljo; kajti bolje je, da nekaj semena ne vzklije in se s tem izgubi in uniči, kot pa da bi se iz prevelike varčnosti prezrlo eno samo mesto, kjer bi seme lahko lepo obrodilo.

Poleg tega nam prilika jasno kaže, da milost za uspešno delovanje rabi nekih naravnih predpogojev. Ne samo da milost narave ne uničuje, temveč naravo predpostavlja! Tako so teologi v obliki načela izrazili, kar je Gospod tukaj v priliki pokazal: dobro in plemenito srce, to se pravi naravno dober človek ima v sebi najboljši pogoj za učinkovit prejem milosti. Luka ni brez podlage na tem mestu uporabil klasičen grški izraz (kalos kathagos! — Lk 8, 15), ki označuje vsesiransko naravno dobrega človeka, da bi s tem pokazal, da je plemenit pogan najboljša „zemlja“ za božjo besedo. S tem pa je bodočim apostolom ravno nakazano zelo široko polje vzgojnega dela: pri apostolatu se bodo morali pobrigati, da ustvarijo naravno dobra tla.

Po vsem tem lahko presodimo, kaj je glavni, osrednji nauk Jezusove prilike. Pokazati nam hoče, da bo oznanjevanje božje besede — in s tem ustanavljanje in razširjanje nebeškega kraljestva — imelo kaj različno usodo z ozirom na različno razpoloženje poslušalcev: kakor namreč seme, ki pade na pot ali na skalo ali med trnje, ne rodi sadu, seme v dobri zemlji pa rodi sad, čeprav ne povsod enakega, tako bo tudi oznanjevanje božje besede z ozirom na razpoloženje poslušalcev pri nekaterih ostalo brez učinka, pri drugih pa bo rodilo lepe sadove, včasih večje, včasih manjše.

Božja beseda — in po njej božje kraljestvo — se ne bo nasilno uveljavljala. Od vsakega posameznika zavisi, da jo svobodno sprejme ali odkloni. Prav zato ni nujno, da bi oznanjevanje evangelija koristilo vsem brez izjeme. Iz tega se tudi vidi, da samo po sebi nihče nima pravice na posest božjega kraljestva, čeprav tudi nihče ni od njega že načelno izključen.

Seveda se prilika v prvi vrsti nanaša na Jezusovo javno delovanje. Pojasnjuje nam, zakaj tudi Jezus sam pri

oznanjevanju evangelija ni žel samih uspehov. Gospod je sicer vse ljudi vabil v nebeško kraljestvo, kljub temu mnogi po svoji lastni krivdi niso prišli do zveličanja. Kateri pa so ga poslušali z voljnimi srcem, so obrodili lepe sadove, toliko lepše, kolikor bolj so z božjo milostjo sodelovali.

Potem pa se ta prilika nanaša tudi na celotno oznanjevanje evangelija, s katerim najrazličnejši apostoli preko vseh stoletij skušajo še bolj utrditi in razširiti božje kraljestvo, ki ga je Kristus ustanovil. Vsem apostolom, duhovnikom in laikom, se bo tako godilo, kot prilika popisuje. Včasih bo naše delo želo uspehe, včasih pa ne, ker končno vse zavisi od tega, s kakšnim razpoloženjem sprejmejo ljudje božjo besedo. Ne smemo se torej čuditi, če ne bo vsaka naša beseda našla ugodnega odziva. Saj celo božji Učenik ni tega dosegel. Delni uspehi nas ne smejo spraviti v malodušje, da bi s setvijo odnehali. V apostolskem delu pač vlada takšen zakon, ki ga ne moremo odbiti. Tudi ne smemo ob neuspehih misliti, da je morda evangelij zgubil učinkovitost za današnje čase. Božja beseda je ohranila vso svojo življenjsko silo nezmanjšano. Da le pade na ugodna tla, rodi v vseh časih lepe sadove.

[[Kar velja za božje kraljestvo na sploh, velja v nekem smislu tudi za božje kraljestvo v duši vsakega posameznika. Zato nauk prilike po naliki (analogiji) upravičeno lahko naobrnemo tudi na delovanje božje besede in sploh božje milosti v dušah poedincev. Na podlagi vse dosedanje razlage si bo pač vsak sam z lahkoto izvedel aplikacijo na svojo trajno duhovno življenje.

Po drugi strani pa se moramo varovati, da ne bomo na podlagi prilike delali kakih napačnih zaključkov. Če je v priliki rečeno, da božja beseda le v enem primeru rodi sad, v treh pa ne, to ne pomeni, da bo le ena četrtnina sprejela

božjo besedo in da se bo potemtakem le malo ljudi zveličalo. Iz prilike bi kvečjemu ravno nasprotno lahko sklepali. Saj vsak sejavec veliko večino semena poseje na dobro zemljo in mu ga razmeroma le malo pade na pot ali na skale ali med trnje.

Končno še omenimo, da iz Jezusove razlage lahko povzamemo splošno pravilo za razlaganje prilik. Gospod sam je nauk prilike raztegnil na štiri različne dele semena, tudi v kolikor se med seboj razlikujejo. Torej se moramo tudi mi varovati dveh skrajnosti: in smemo nauka prilike zoževati zgolj samo na osnovno misel, spet pa ne smemo iskati skrivnostnega pomena v vsaki malenkosti, ki je v priliki le za okras. Upravičeno pa moramo iskati pomen v značilnih potezah, tistih, namreč, ki so v tesni zvezi z osnovno mislijo, in so kot nje integralni del (Bover).

Ko je Jezus svojim učencem razložil priliko o sejavcu in semenu, jim je s tem v zvezi dal še nekaj važnih opominov. Ker je apostolom bilo „dana razumeti skrivnosti božjega kraljestva“ (Lk 8, 10), so iz tega zanje izvirale prav posebne dolžnosti.

Nihče pa svetilke, ki jo prižge, ne pokriva s posodo, tudi je ne postavlja pod posteljo, temveč na svetilnik, da tisti, ki prihajajo noter, svetlobo vidijo. Nič ni namreč skritega, kar bi se ne razodelo, nič ni skrivnega, kar bi se ne zvedelo in prišlo na svetlo. Glejte torej, kako poslušate! Zakaj kdor ima, se mu bo dalo, in kdor nima, se mu bo še to vzelo, kar misli, da ima (Lk 8, 16—18; prim. Mk 4, 21—25).

Jezusova prilika je čudovita luč za vsakega, ki razume nje pomen. Svojim učencem je Gospod ta pomen razložil, pa ne s tem namenom, da bi ga le zase ohranili. Luč je namreč zato, da sveti. Ko v hiši prižgo svetilko, je ne skrivajo temveč jo postavijo na tako mesto,

da lahko svetlobo vidijo vsi, ki prihajajo noter. V „hišo“ apostolov, to se pravi v sveto Cerkev, bo prišlo mnogo ljudi. Apostoli bodo morali poskrbeti, da bo luč božje besede vsem svetila, da nihče ne ostane v temi nevednosti in zmote. Res je sicer, da zaenkrat vsi še ne razumejo Jezusovih prilik. Nezadostna moralna in intelektualna priprava je kriva, da je za mnogo ljudi v Gospodovih besedah še marsikaj „skritega“ in „skrivnostnega“. Vendar prišel bo dan, ko bodo apostoli morali ljudem vse te težave „razodeti“, da bodo lahko vsi „zvedeli“ pravi pomen Jezusovih prilik in sploh njegovega celotnega nauka.

Zato Gospod učence resno opozarja, naj pazljivo poslušajo, kar jih uči, da bodo kasneje tudi sami zmožni oznanjati božjo besedo: „Glejte torej, kako poslušate! Zakaj kdor ima, se mu bo dalo, in kdor nima, se mu še to vzelo, kar misli, da ima.“ Komur se je namreč zapal nek kapital in ga zna donosno uporabiti, se mu bo dalo še več kapitala v oskrbo; kdor pa ne zna uporabiti, se mu bo vzelo, da se drugje donosneje naloži. Podobno je z božjo besedo in sploh z milostjo, ki je tudi neke vrste kapital. Kdor pazljivo posluša božjo besedo in jo skuša doumeti, bo prejel vedno več luči; kdor sodeluje z milostjo, si bo pridobil vedno novih milosti. Kdor pa se za vse to ne zmeni, mu bo vzeta še tista milost, ki mu je bila dana, zgubil bo še tisto razumevanje božjih resnic, ki ga je že imel, in zapadel bo v strahotno duhovno temo, ki ga bo napravila brezčutnega za vse. Zato naj apostoli resno gledajo, kako poslušajo. Čim bolj pazljivi bodo, tem več se bodo naučili in tem bolje bodo razumeli, zato bodo lahko toliko bolj učinkovito izpolnili svoje poslanstvo. Če ne, bo pa celo njih lastno rešenje v nevarnosti. Izredno važen opomin za vse apostole vseh časov, duhovnike in laike. Žal, da se vedno kdo najde, ki ga ne upošteva!

ŠVEDSKA

Dostikrat očitajo katoliški Cerкви, da razbija versko enotnost švedskega prebivalstva. Če pogledamo zadevo malo bliže, vidimo, da se je edinstvo v luteranski državi Cerкви pričela rušiti na švedskem že v začetku preteklega stoletja, ko je bilo katoličanov-švedov tako smešno nizko število, da si jih mogel prešteti na prste. Nevarnost razbitja enotnosti se je pokazala v vrstah samih protestantov, saj se je iz njih srede razvila šola „dobrega čuta“, ki se je začela zoperstavljal vsaki krščanski verougovori. Pietizem, ki je podčrtaval prekomerno subjektivno stran verskega življenja, je začel pridobivati med švedskimi luteranci vedno več privrženec in počasi a gotovo izpodjedati na videz nedotaknjeno skupnost vere, ki je bila do tedaj značilna za švedsko. Razne protestantske sekte in ločine so se začele razširjati in rasti na švedskem, kot go-be po dežju ter začele razkrajati luteransko državno Cerkev. Nekatere sekte so se že povsem ločile od luteranske Cerkve: švedska misijonska zveza (100 tisoč privrženec), Binkoštno gibanje (100.000 privrženec), Prekrščevalci ali Baptisti (40.000), l'Armée du Salut (35 tisoč), Svobodni prekrščevalci (5.000) in Adventisti Sedmega dne (3.000). Skupaj okrog 300.000 pripadnikov (po drugih podatkih skoraj šest sto tisoč). Vsi ti so zunaj luteranske državne Cerkve. V okrilju same državne Cerkve pa obstojajo razne ločine z vsemi lastnostmi „svobodnih cerkv“, kot Evangeljska domovinska družba in Prijatelji sv. Pisma, ki štejejo okrog 300.000 somišljenikov.

Katoličanov pa je na švedskem do kakih 22.000, torej okrog 0,3% vsega prebivalstva. Pri tem pa je treba upoštevati, da so tu vsi tujci, zlasti Poljaki, Balti in Nemci, in, da je švedov-katoličanov komaj nekaj nad 6.000.

Zato je smešno trditi, da so katoličani tisti, ki postavljajo v nevarnost versko enotnost švedskega kraljestva.

Narodna tradicija, ali bolje rečeno, popačeno razlaganje narodne preteklosti, je ena velikih ovir, ki se zoperstavlja širjenju katoliške vere v tej deželi, katere tradicija je bila vseskozi ozko povezana skozi štiri stoletja s protestantizmom. Politična moč švedske je sovpadala s prevlado protestantizma (XVII. st.) in mnogi narodni junaki so bili vroči branitelji luteranske stvari, kar je povzročilo, da je švedski patriotizem prevzel povsem protikatoliško barvo. Pri tem pa pozabljajo, da je bil švedski narod skoraj pet stoletij popolnoma katoliški in da je imel v tej dobi svoje narodne junake, zmage in tudi prvi stik s civilizacijo in omiko. Na vse to pozabljajo in smatrajo vse, kar ima zvezo s katoličanstvom, kot nekaj tujega, ki nima nobenega vzroka in razloga za obstoj na švedskih tleh. Šolske — zlasti zgodovinske knjige so pisane v duhu napadalnega protestantizma in podžigajo mladi rod k sovražnemu gledanju na katoličanstvo.

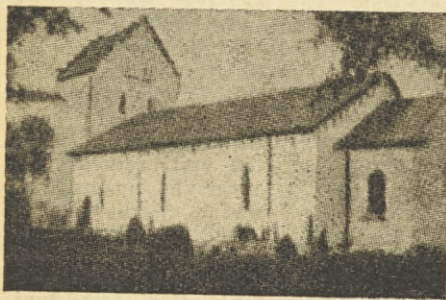
Vsled izredno nizkega števila katoličanov, so mešani zakoni zelo pogosti in je praktično izredno težko najti švedsko družino, katere člani bi bili vsi katoličani, ker dostikrat katoliška zakonca ne dasta krstiti svojih otrok. Navadno pa je katoliški fant primoran poročiti luteranko in obratno, ker mu je čisto nemogoče storiti to s katoliško družico oz. drugom.

Švedska zakonodaja o verstvu po vsej verjetnosti ne more najti resnega tekmeča v ostalih zapadnih demokratskih državah, in je izredno velika ovira za širjenje katoliške Cerkve. Kako sovražno stališče zavzema, naj osvetlim s par primeri: Do pred tremi leti so bili prepovedani vsi kontemplativni samostani

in še sedaj, če hočejo ustanoviti samostan ali zavod, morajo dobiti zato prav posebno dovoljenje in država postavi svoje pogoje. Državni svetovalci in učitelji morajo izpovedovati „čisti Luthrov evangeljski nauk“. Brez posebnega kraljevega dovoljenja ne smejo katoliške cerkve posedovati prav nobenega premoženja, bodisi v premičninah ali pa v nepremičninah.

Leta 1951 je bil izdan zakon o verski svobodi, ki dovoljuje švedskim državljanom, da izstopijo iz državne luteranske Cerkve, ne da bi bili primorani vstopiti v kako drugo Cerkev. Ob tej priliki je tudi katoliška Cerkev dobila nekaj več svoboščin, a o resnični verski svobodi nikakor ni govora. Se vedno so v veljavi stari zakoni, ki omejujejo versko svobodo katoličanov, je da so jih omilili. Tako n. pr. v slučaju, da hoče šved prestopiti iz luteranske vere v katoliško, mora obvestiti osebno in pravočasno svojega pastora o tej svoji nameri ter dati luteranskemu duhovniku možnost in priliko, da ga primerno posvari in pouči. Po starem zakonu je moral obvestilo ponoviti po preteku določenega roka, a sedaj je dovolj, da to stori enkrat. Glede poroke, tudi če sta oba zaročenca katoličana, se morata dati na oklice v protestantski cerkvi skozi tri nedelje pri glavnem opravilu in se smeta poročiti šele, ko predložita tozadevno potrdilo in dovoljenje za poroko, ki ga izda luteranski župni urad. Luteranski župnik je obenem tudi varuh matičnih knjig in zato

Značilna vaška cerkev na Danskem

se morajo nanj obračati tudi katoliški duhovniki in redovniki, kadar potrebujejo n. pr. krstni list, potna dovoljenja ali kak drug slični dokument. Niti luteranske cerkvene niti državne oblasti pa niso dolžne nuditi katoliškemu župniku imena in naslove katoliških vernikov in tako se velikokrat zgodi, da ne zve katoliški duhovnik za naslove svojih vernikov in jih ne more obiskati.

Še sedaj morajo plačevati katoličani cerkveni davek za vzdrževanje luteranskih cerkv in pastorjev, medtem ko katoliške cerkve in zavodi niso deležni nobenih javnih podpor (po najnovejšem vrne država katoliškim podanikom 40% tega cerkvenega davka). Vse to se zelo čudno sliši, če pomislimo, da veljajo taki zakoni v sredi XX. stoletja in v državi, ki je kulturno tako na višku ter se v sami ustavi baha z „načelom verske svobode“. Imel sem pa priliko opaziti, da na splošnem švedje mislijo, da je slično postopanje s katoličani povsod v navadi in ne samo pri njih.

Kadar govorimo o verskem prepričanju švedskega ljudstva, mislimo tukaj vedno na luteransko državno vero, kar uradno vsekakor velja, a nikakor ne odgovarja dejanskemu stanju, ker je prevladujoča vera sedaj na švedskem osvoboditev od vsake vere, verska brezbriznost, „brezbrizna cerkev“. Koren te brezbriznosti in verskega razkroja obstoja v sami luteranski cerkvi, ki postaja vedno bolj „kraljestvo razdeljeno proti samemu sebi“. Tista moderna teologija, ki zanikuje počasi eno za drugo vse verske skrivnosti, je dobila svoje zagovornike med številnimi člani luteranske hierarhije. Svetovno znani nadškof iz Uppsale, Söderblom, je postal celo glavni glasnik te teološke šole in zato ni čuda, da se mnogi luteranski verniki iznenadeno sprašujejo, kako naj verujejo v krščanske skrivnosti, v katere ne verjamejo ti njihovi lastni duhovniki. V zadnjem času se je položaj poslabšal. Po časopisih se je pojavila propaganda, ki enostavno zanika Boga in širi moralni radikalizem in novo poganstvo. Tako je postala verska brezbriznost glavni znak švedske družbe.

Materialistično gledanje sveta pa je

Nekdanji samostan Bosjö na južnem švedskem v deželi Skanija. Cerkev je zidana v značilnem slogu danskih vaških svetišč (nekdaj je bila Skanija pod dansko krono). Okrog cerkve se more videti ostanek nekdanjega pokopališča, kot je bila v skandinavskih deželah v preteklosti splošna navada

najhujša bolezen sodobnega švedskega javnega in zasebnega življenja. Veliko so k temu pripomogle (igra človeške usode?) nadvse urejene socialne razmere in izredno visoko gmotno blagostanje švedskega prebivalstva, ki jih je do skrajnosti zmaterializiralo in zamorilo vsako nagnjenje k višjemu in popolnejšemu.

Val materializma, naturalizma, ateizma in razvrtnosti je zajel vso deželo in posledice seveda ne zaostajajo. Spolno izživiljanje izven zakona je prišlo že tako daleč, da so se vzemirili celo protestantski škofje in skupno nastopili proti teoretični in praktični nemoralnosti prebivalstva. Veliko seveda ni zašlo, ker so državne oblasti nevtalne in kvečjemu le podpirajo „svobodo“ svojih državljanov. Od zakonov, ki so bili sklenjeni v razdobju štirih let od 1946 do 1950 je bilo že do lanskega leta 47% ločitev. Škandalozna nemoralnost in pretkana razuzdanost sta znak globokega družabnega razkroja, v katerem je ločitev zakona, splav, prešuštništvo in greh „contra natura“ na dnevnem redu,

ne da bi se kdo sploh kaj razburjal, temveč sprejmejo vso zadevo kot povsem naravno in samoposebi umljivo in neoporečno.

Ob priliki mojega obiska v švedskem prestolnem mestu sem bil gost štokholmskega škofa Müllerja, ki me je prijazno sprejel ter mi povedal marsikaj zanimivega iz svojega delovanja na švedskem. Že takoj po prvih besedah pa mi je povedal z gotovim povdarkom in razumljivim ponosom, da je prejel svoje škofovsko posvečenje iz rok papeža Pija XII., ki je bil tedaj papežev nuncij v Münchenu. V razgovoru mi je med drugim večkrat zatrdil, da je širjenje katoliške vere na švedskem težje kot v misijonih po Afriki ali Indiji. Ljudje so tako navezani na zemeljske dobrine in njih hrepenenje po duhovnih vrednotah tako zamrto, da jih je le redkokdaj mogoče pripraviti do tega, da so si voljni odrgati kakšno zemeljsko dobrino ali telesni užitek v zameno za kaj neotipljivega in vzvišenejšega. Državna vera je povsem odpovedala. Ker je ostala

brez vsake vsebine, je ostala brez življenjske sile ter zaleta in ni več sposobna, da bi dvignila človeka v nadnaravno red.

Od časa do časa pa se pojavljajo tudi v državni veri vedno pogostejši glasovi po verski obnovi in takoimenovano obredno (ritualistično) gibanje prihaja vedno bolj do veljave. To gibanje se skuša približati katoliški Cerkvi, kar tiče verskih skrivnosti, delitve zakramentov ter opravljanja cerkvenih opravil in obredov. Okrog 60 švedov se na leto spreobrne v katoliško vero. V zadnjem času je med njimi precej vplivnih osebnosti iz javnega življenja kot n. pr. pisatelj Sven Stolpe, bivša socialistka in pisateljica Ana Lenah Elgström, Olov Molander in drugi, ki sedaj širijo in branijo katoliško Cerkev s svojim zgledom in peresom.

Vsa švedska je ena sama škofija, ki meri 447.862 kv. km. Škof Müller je našel dobrega pomočnika v osebi danskega spreobrnjenca, K. A. Nelsona O. S. B., ki je postal njegov pomožni škof. Razpolagata z 28 posvetnimi in 27 redovnimi duhovniki, katerih večino tvorijo tujci in od katerih je 5 namenjenih izključno za delo med katoličani-tujci, ki živijo na švedskem bodisi kot delavci (Italijani) bodisi kot politični begunci (Poljaki in ostali Balti). Po cerkvenem letopisu je vseh župnih cerkva 17, pomoznih postaj brez duhovnika 12 in 22 kapel. (Po prospektu pa, ki sem ga dobil od župnika v Malmö pa je samo 22 cerkev in kapel, kjer se onarvija sv. maša vsako nedeljo). Redovnic je 150 iz 8 različnih redov, od katerih so eizabetinke, dominikanke in frančiškanke najštevilnejše. Te vodijo več šol, bolnišnic in zavodov.

Veliko težkočo delajo katoliškimi duhovnikom velike razdalje. Tako je pot iz Trelleborga na južnem švedskem pa do Trerikesröset ob severni švedski meji tako dolga kot do Neaplja v Italiji in tako duhovniki porabijo večji del svojega časa na vlaku ali avtobusu. Zato si pomagajo s tiskano besedo. Že leta 1920 je začel na švedskem prvi katoliški glasnik „Credo“ in od leta 1926 naprej (v Göteborgu) poseben župnijski list z ob-

vestili „Hemmet och Helgedomen“ (Družina in svetišče), ki je dobil 1952 mladeniško prilogo Oss emellan (Med nami). Za najmlajše je začel izhajati listič Skyddsängeln (Angelj varuh). Ustanovili so Društvo Petra iz Dacije — v spomin na dominikanskega meniha istega imena, ki je umrl v XIII. st. in bil prvi švedski pisatelj — z namenom, da skrbi za izdajo katoliškega slovstva v švedskem jeziku. Približno iste naloge ima tudi Društvo sv. Brigite, ustanovljeno že 1907 v Malmö, a sedaj v Stockholmu. V glavnem mestu obstojata tudi dve katoliški knjigarni: prvo imajo jezuitje in drugo dominikanci. Leta 1952 pa so dobili katoličani tudi svojo prvo tiskarno, ki jo vodi že omenjeno Društvo Petra iz Dacije.

Škof Müller je dal lep razmah katoliškim organizacijam in danes že ima menda vsaka župnija vsaj eno versko društvo. Tako sem našel društva kot Zvezo katoliških žena, katoliške skavte, visokošolsko organizacijo Academicum Catholicum ter celo Marijino mednarodno legijo. Veliko dobrega je storila katoliška Caritas Sueciae, ki jo poznajo tudi izven države, ker zelo pogosto pomaga z gmotnimi sredstvi.

Za časa mojega bivanja na švedskem so časopisi veliko pisali o duhovniški posvetitvi prvega švedskega jezuita. Res izreden dogodek za švedsko, kjer je izredno malo duhovniških poklicev, in kjer že stoletja niso imeli jezuita švedskega rodu. Imel sem priliko, da sem v prestolnici prisostvoval njegovi novi maši, ki so jo pripravili z izredno slovesnostjo. Katoličani so s ponosom zrli na ta dogodek in ga smatrajo kot ugodno znamenje za lepšo bodočnost katoliške vere.

Kot posebnost švedskega koledarja pa bi rad omenil, da je na švedskem dan Marijinega Vnebovzvetja zapovedan praznik (Mariebebodselshedag), ki ga praznuje cela država in da mnogi luteranci prinašajo cvetje in prižigajo sveče pred starinsko podobo Marijino, imenovano „Skona Madonnan“. Bog daj, da bi Marija skoraj uslišala prošnje tistih, ki prosijo za milost, da bi zaživela vsa švedska in Skandinavija v luči prave vere!

To na samo za DEKLJETA!

TI IN KULTURA

MARIJAN MAROLT

(Govor na sestanku Slovenske dekljske organizacije v maju 1955 v Bs. Airesu)

Ob štirih mislih bi se danes rad pomudil in bi vam jih podrobno razčlenil. So to: slovensko, dekle, kultura, tujina.

1. Naj začnem pri prvi besedi „slovensko“! Vse veste, da ste Slovenke, slovenska dekleta. Iz Slovenije ste prišle, slovenski je vaš materin jezik. Prav v tistih časih, ko so pripravljali katoliški shod v Buenos Airesu, pa se je pojavilo vprašanje, kot si ga doma prej že dolgo zastavili nismo: ali je narodnost, za nas s'ovenstvo, samo prijetna čustvena dobrina, ali pa je tudi moralna dolžnost? To vprašanje je zastavil nek slovenski izobraževalec na sestanku slovenskih izobražencev; zastavil v nekakšnem hudomušnem izzivanju, češ kje pa je tista enajsta božja zapoved, ki nam ukazuje, da moramo ostati Slovenci? Ta gospod nam je napravil veliko uslugo. Pokojni g. prelat dr. Alojzij Odar in dr. Ignacij Lenček sta se lotila tega vprašanja. Našla sta odgovor, ki se mu še nihče ni postopil ugovarjati. Prelat je napisal svoje izsledke v „Duhovnem življenju“, dr. Lenček pa v zadnjih „Vrednotah“. Ljubezen do slovenske narodnosti je po izsledkih obeh učenjakov naša dolžnost; ne samo narodna, ampak tudi moralna. Celo tako je ugotovil dr. Lenček,

da si slovensko dekle, slovenski fant po svoji vesti ne smeta kar tja v en dan izbrati ženina, nevesto med tujci, ker je to navadno moralno kvarno in samo v izjemnih primerih opravičljivo. To so tehtne besede, zelo resne, besede trajne čvrstosti! — V tej zvezi dovolite vprašanje: ali spravljate številke naših revij? Duhovnega življenja, Katoliških misijonov, Meddobja, Vrednot, Slovenske besede? Ne samo knjige, ki izidejo, vsaj tudi revije, slovenske revije, ne tiste poulične kastiljske reviste vseh devetero neumnosti in neslanosti — z modo vred, ki bo drugo leto itak drugačna — slovenske revije morate spravljati! Mislite, da se je rajni prelat iz dolgega časa za mizo vsedel; da je napisal članek o narodnosti tako mimogrede? Morda je celo katera med vami s tisto številko „Duhovnega življenja“ podkurila asado,* češ saj ne razumem, preveč učeno je zame, dovolj da sem prebrala kotiček za fante in morda še dekljskega. Pred tremi leti nisi razumela, ali se ti ni ljubilo razumeti, danes bi razumela in uživala. Ni vsaka dolžnost breme. Večina dolžnosti, ki jih je Bog predpisal človeku,

* Na argentinski način na žerjavici pečeno meso.

je prijetnih. Morda ne takoj, ko se nanjo pripraviš, ko se še nisi prav odločila, ko te še lenoba za vrat drži. Toda spomni se veselja, ki ti ga prinese izpolnjena dolžnost! Ko lahkokrila kot metuljček zapuščaš spovednico, ko se vračaš od tolažilnega obiska, ko si izkazala očetu spoštovanje, materi pomagala pospraviti stanovanje, ko si svojemu fantu povedala, kako se mora obnašati do tebe, ko si mlajšega bratca naučila šest resnic, da jih zna boljše kot ti sama. Bog nam je naložil prijetne dolžnosti in samo zaradi naših prirojenih, pa še več zaradi priučenih slabosti jih včasih občutimo kot breme. Tudi ta dolžnost, ki sta jo učila in učita omenjena gospoda, je lahka, lepa in prijetna. Biti Slovenka, je sladko uživanje božjega daru, ki ga iz hvaležnosti do Stvarnika ne smeš zametavati!

2. Kaj je pa dekle, da preidemo k drugi besedi! Oseba ženskega spola, ki je že odrasla ali vsaj napol odrasla in še ni poročena. Toda s tem še ni vse povedano. Tudi o deklški psihologiji so že pisali debele knjige. Gotovo so vam že mnogi o tem govorili, pa tudi same ste o tem že premišljevale. K vsemu temu, kar tako že veste, še to-le: Dekle je človeško bitje z najtanjšim notranjim poslušom in z najboljšim zvonečim odmevom. Otrok, tudi deklica, hlasta po hrani: v revščini po močniku, v bogastvu po torti, da bo prej zrastel. Pravljica mu je napoved lepše bodočnosti v zrelih letih. Fant, tudi tvoj fant, junači, postavlja se in se pripravlja, da si osvoji svet ali vsaj del sveta. Vsa čast našim ženam in materam; mučenice so, bolj zaradi moč kot zaradi otrok. Možje, očetje, delajo, praznijo bokale in puhaljo tobak. Dekleta prisluškujejo in odpevajo. Tenak posluš imajo in zvonek glas. Matere — ni jim zameriti — so se pri vsej ljubezni, ki jo nosijo v srcu, navzele trših besedi in že poslušajo z razumom, ki jim veleva opreznost. Dekleta lovijo na svoje srčne strune najlepše glasove. Žene prisluhnejo tudi razglašenim goslim: morda je že v hreščecih glasovih nekaj bridke resnice. Dekleta si zatisnejo ušesa in oči pred grdo besedo. In je ne dajo iz sebe; surov glas ti razodene, da tisto dekle ni več dekle. Dekle je najbolj do-

vzetno za lepoto. Fant, žena, mož jo hvalijo, občudujejo; dekle je v njo zra-stlo in ž njo živi. To je lepa lastnost — boljše: lep božji dar deklet. Beg pred grdim pa ustvarja pri dekletih drugo lastnost, ki ni vedno na mestu: plahost.

3. Kultura. — To je beseda, ki se je marsikdo ustraši. To je nekaj, kar je zame pretežko, nekaj kamor ne spadam. Kulturniki so ljudje, ki nosijo namesto kravat pentlje in ki namesto kruha knjige žrejo. Lepše se sliši beseda prosveta, ker ni kar dveh „u“-jev v njej: že en „u“ ni lep; hudobec, korupcija, požeruh. Kultura je pa dejansko vse, kar je narod s svojimi umskimi močmi in s svojim lepotnim čutom dobrega ustvaril, pa tudi kar se je takega naučil. Tudi narodovo versko življenje je del njegove kulture in celo najlepši del. Človeku brez vere manjka najvišja stopnja kulture. Celó v krivi veri je kultura; v pravi veri je kulture toliko več. Kajti kultura sega po resnici in po lepoti in kje je tega več kot v večnih resnicah in v večni lepoti?

Kultura je zadobila v zadnjem času med nami nek ožji pomen, ki je le začasen izhod iz besedne zadrege. Kadar v zadnjem času govorimo o kulturi, že kar nekako nehoté mislimo na ustvarjalec: na pisatelje pesniških zbirk in povesti, pa na pisatelje filozofskih in bogoslovnih razprav in knjig, na slikarje, kiparje in glasbene skladatelje. Kultura je kljub dvema „u“-jema le krajša beseda kot ustvarjalec, ustvarjanje; in ker ustvarja nekdo lahko tudi nekulturne izdelke, ali vsaj izdelke, ki niso v zvezi z duhovno kulturo, bi morali itak reči tem ljudem še posebej kulturni ustvarjalci. Poleg teh ustvarjalcev so pa ljudje, ki sami nič ne ustvarjajo, ampak samo stvaritve drugih širijo ali pa jih sami uživajo. Za takšno širjenje in uživanje kulturnih stvaritev se je pri nas udomačila beseda prosveta. Vse to ni točno in se vedno ne ujema. O tem se ne moramo danes pripraviti. Resnica je, da je tudi tako imenovana prosveta ali ljudsko izobraževalno delo kulturno in še kakó kulturno delo.

Kulturne stvaritve so narodne ali drugonarodne ali mednarodne, oziroma

postanejo mednarodna lastnina. Gregorčičeva pesem „Pogled v nedolžno oko“, „Nikar nikar se me ne boj, nedolžni nežni angel moj“ je naša narodna kulturna stvaritev, Gruberjeva božična pesem „Sveta noč, blažena noč“ je tuje-rodna, nemška umetnina, postala je pa mednarodna last, kot je že postal mednarodna last naš Jurčičev Jurij Kozjak ali Cankarjev Hlapec Jernej. Nas drži pokoncu naša narodna kultura. Nekaterim narodom kulture še treba ni, ker jih ohranjajo njihovi posebni narodni nagoni. Poglejmo Jude in cigane. Med Judi je mnogo kulturnih ustvarjalcev. Ustvarjala sta pa postavim pesnik Heine nemško pesništvo, komponist Mendelsohn nemško glasbo; pred kratkim umrl fizik Einstein je ustvarjal najprej nemško, potem ameriško učenost. Judom ni potrebna lastna kultura, vzdržuje jih njihov gospodarski nagon. Cigani svirajo na Madžarskem na svoje gosli čardaš, v Srbiji sevdalinke, v Argentini malambo. Vzdržuje jih njih potepuški nagon, ne potrebujejo svoje kulture. Mi Slovenci pa nimamo nekulturnega nagona (pijančevanje moških je mednarodni pojav), nas vzdržuje samo naša duhovna kultura.

In vera, boste rekli. Prav! Vera nas ohranja Slovence, ker je tako globoko prekvasila slovensko kulturo. Vera stoji v lestvici dobrin tako visoko nad narodnostjo, kot Bog nad človekom. Kot naj se človek v vsem podvrže Bogu, tako naj se narodova kultura podvrže veri. Toda kot je Mahnič obsodil pesem „Človeka ustvariti nikar!“, bi obsodil spis „Slovenci naj ne bodo kulture narod“. Berite znova Odarja in Lenčka! Pratično smo pa videli v Italiji, Avstriji in zdaj v Argentini: njihovo versko življenje nas ne pritegne, ker mu manjkajo slovenske kulturne stvaritve; ne toliko razni običaji kot temeljitost, s katero so naši katehetje in dušni pastirji, naši verski prosvetarji širili nauke med mladino in med odrasle. Nimamo narodnega nagona, imamo narodni značaj, ki je tak, da zahteva temeljitost. Če ta značaj izgubimo in z opustitvijo narodne kulture ga moramo zgubiti, potem nujno postanemo površni.

Toliko vprašanj se pojavi pri obravnavanju potrebnosti kulturnega dela med nami, da človek težko pride do konca. Če se povrnemo h kulturi in prosveti, k ustvarjanju in pa širjenju in dojemaju: kje je Tvoje mesto, slovensko dekle?

Med ustvarjalci, med umetnicami in znanstvenicami? Zakaj pa ne? Bara Remec je dekle in je po sodbi vseh poznavalcev umetnosti največja umetnica med slovenskimi umetniki v izseljenstvu. To priznajo moški umetniki: Goršič, Ahčin, to priznavajo doma ljudje kot Maleš ali dr. Stelč. Dr. Branka Sušnik med paraguajskimi Indijanci je dekle. Izmed paranzstvenih raziskovalcev moškega spola se nihče še ni ločil tako tvegane učenjaštva kot to dekle, slovensko dekle, izseljenka. Na Koroškem imajo pesnico Hartmanovo, na Goriškem šorlijevo in Piščančevno. Morda imaš pa ti tudi takšne talente, pa imaš tisto prej omenjeno plahost, da se ne upaš na plan? Pravil mi je znanec, da ga je povabila slovenska družina na dom. Pokazali so mu pesnice štirinajstletnega sinčka in njegovega prijatelja. Morda tudi ti kaj podobnega poskušaš, pa hitro listič zmečkaš, ko pridejo mama v sobo? Morda pa si talent? Pokaži! In če ne zaupaš nemu, nesi drugemu, in če bosta tadva zmajevala z glavo, ne bodi plaha in pokaži še tretjemu in četrtemu. Dr. Brumen je imel med vami filozofski tečaj. Pravil je, da je včasih kar strmel nad vašimi bistrimi odgovori. Seveda vsi ne moremo biti ustvarjalci in ustvarjalke. Vse se pa morete bogatiti s kulturnimi dobrinami. Tukaj je potrebno isto kot pri ustvarjanju: odložitost plahost ali boljše rečeno: malodušnost. Se ne razumem na umetnost, ergo* ne grem na razstavo. Nisem študirala gimnazije, ergo ne grem na filozofski večer; nisem pesnica, ergo ne grem na literarni večer itd. Vse možnosti, ki jih nudi emigracija za širjenje kulturnega obzorja, mora pravo slovensko dekle izkoristiti. Morda res kakšne stvari ne bo takoj razumelo; vprašaj, saj vsak rad postreže z nadrobnejšo razlago.

* ergo = torej. Beseda je latinska.

Bi i so med nami ljudje, ki so govorili: „Ne preobremenjevati ljudi. Samo tisto najbolj poljudno naj ohranijo. Za praznike potico in pirhe, za očet sedenje okrog mize, za petje najbolj poskočne, za teater najbolj neumne burke, za branje tisto pčevst, ki je najkrajša in se najprej vzameta.“ Verjemite mi, da se bo potica hitro spremenila v pan dulce (argentinske vrste potica), pih v kakršen koli že huevo (jajce), pesem v „por cuatro días locos“ (štiri dni bomo noreli), teater v film o Debelem in suhem, povest v poulično revijo, dekle v križo (poargentinjeno tujko).

4. To je tujina. Tista tujina, ki je mačeha in ki prav zato terja materinega mleka. Tujina, ki je mehanizem, ne življenje; robot, ne delavec; kup mesa, ne človek. Svoboden svet je, ji pravimo, kadar se ji moramo prilizniti. Seveda je svoboden. Svoboda je dobra, ima tudi svoje slabe lastnosti, posebno če se svoboda izmaliči v razuzdano anarhijo. Gorje, če je svoboda v narekovaju!

Za enkrat še imamo izvestno svobodo, ki je doma ni. Dokler jo imamo, jo moramo izkoristiti, toda izkoristiti jo moramo na slovenski način. Da nadaljujemo tam, kjer so domači diktatorji ukazali: zapik. Da nadaljujemo s krščansko, katoliško tradicijo slovenske kulture; da iščemo resnico, ki je doma izmaličena, da iščemo pot v idealizem, kar je pokojni prelat Odar tako zelo poudarjal na katoliškem shodu, da nam ne postane lepotni ideal razgaljenost katere koli Gine Lollobrigide; ne nabrekla mišica katerega koli opičjega Tarzana.

To tradicionalno slovensko kulturo moramo nadaljevati v bolj ali manj svobodni tujini. Nismo prišli po denar, da bi se mastili. Prišli smo si služiti kruh, da se ohranimo za povratek domov in da prinesemo svojemu narodu novo kulturno pomlad. Če pa bi se obrnilo drugače, potem je naša kulturna naloga misijonska: prepeljati zmaterializirani svet z idealistično kulturo. Ni utvara naše zaupanje v božjo pomoč, da nas vrne domov. Če nas ne vrne ali če nas ne vrne že jutri ali čez pet let: ni utvara, če si domišljujemo, da imamo svoje kulturno misijonsko nalogo v tujini. Zgodovina

učí, pogledjte v Severno Ameriko! Brez Ircev, ki so bili podobni reveži v svojih žepih kot mi, in brez Barage pa Pirca tam ne bi bilo katoliške kulture. Raztrgan ribič Peter in rokodelce-šivalec šotrov Pavel sta učila kralje in cesarje, kje je sreča, kje je prava učenost in kje je večna lepota.

Ko smo napravili ta uvod, nam ne preostane drugega, kot da v enem odstavku ponovimo vse skupaj. Bog vas je ustvaril Slovenke, da Slovenke ostanete. Slovenski narod nima prirojenih slabih nagonov, ki bi ga ločili od drugih narodov. Njegova življenjska sila je bila vedno v njegovi veri in s to vero prepojeni kulturi. Tej kulturi izpodjedajo zdaj doma njene krščanske korenine. En del naroda je šel v izgnanstvo. Tam živi v večji ali manjši svobodi, vendar še vedno v večji, kot oni del, ki je ostal doma. Ta v svetu živeči del naroda ima priložnost, ima pa tudi dolžnost, da slovenske kulturne vrednote ne samo ohranja, ampak jih tudi izpopolnjuje in širi; širi med rojaki in širi med tujci. Popravljajte tiste iz preteklosti priznane temelje slovenske kulture, da se na njih zgradi nova, mogočna stavba. Med tem slovenstvom v tujem svetu stoji slovensko dekle, čista struna, ki sprejema in odzvanja samo čiste zvoke. Magnificat, pesem vseh pesmi je zapela vedna Devica; ve bežne sence Marijinega deklišva zapoje vsaj bežen odmev, ki bo pretresel slovenske preroke in učeničke.

Beg

Čez noč nekdo zbežal je s polj rumenih, da v težkem snu v temačni les strmijo: nekoč je bil čarovnik, silno star...

Otožno sonce kraj poti poseda, le tu in tam cikoriije cvetijo, okrog kozolcev tli rdečkast žar.

Veliki ptiči iščejo počitka, nebo temni in vrbe v tla boljčijo, Odkar ljubeze, z zlatih njiv je šla.

Vladimir K o s

SAMOTNA POT

Res je in rad priznam svojo krivdo. Saj ne bi bilo vsega tega, če bi se uklonil rdečim oblastnikom in se prodal za kos kruha.

Verjemite mi, prav težko je človeku takrat, ko pride do spoznanja, da mora zapustiti rodno zemljo, da mora skrivaj od doma v tuji svet, bogve kam.

In če sem se podal na pot, nisem zatajil v sebi krvi rodnega očeta in nisem pozabil na svoj rod. V meni je ostala ljubezen do zemlje, vsak drobec njene lepote je ostal v meni in v tihih večerih mi še zveni pesem ponosnih fantov in veselih deklet.

Šel sem na pot. In tiste dni sem čutil v sebi res pravo življenje. Vsak utrip srca je imel v sebi svojo polno ceno in vsak trenutek mi je bil tako dragocen kakor življenje samo. Nikomur nisem povedal, da grem na pot, nikomur nisem stisnil roke v slovo.

Samo dva sva vedela za to skrivnost in oba sva se podala na pot. Vedela sva samo to: preko meje morava, v življenje mimo smrti.

Res, dva sva šla.

Bilo je v avgustu. Tisto nedeljo je tako lepo sijalo sonce in nebo je bilo čisto, brez belih oblakov, in v zraku je bilo čuti trepet vetra. Mir poldneva je bil nad mestom in pri stolni cerkvi so se grelji golobi. Molče, z žalostjo v srcu sta krenila dva fanta iz mesta in šla po široki cesti proti severu. Molčala sta in bilo jima je, kakor da gresta nekam, kjer ju čaka morda celo smrt. Oba sta bila polna življenja, v obeh je bilo neizmereno hrepenenje po svobodi.

Hitela sta proti meji. S ceste sta zavila v gozd. Nič posebnega se ta čas ni zgodilo. Samo tisti popoldanski mir se jima je zdel tako čuden. In nikogar ni bilo, ki bi ju vstavil in vprašal za to čudno pot. Še gozd je molčal: kakor da bi sanjal.

Pa sta zavila mimo kmetije v breg. Ustavila sta se pod vrhom. V globeli pod njima se je vila široka cesta in tam poleg se je sredi zelenja bleščal potok. Še malo dalje, prav tam blizu meje je bila vas; cerkev z nizkim zvonikom, poleg je šola in župnišče, ob cesti gostilna in še par hiš. Samotne kmetije so bile v nizkih bregovih, med vinogradi, prav tja do same meje.

Skoraj do noči sta sedela v bregu in čakala.

Šele v mraku sta se spustila v globel in počasi, prav previdno obšla vas. Pod cerkvijo sta se ustavila.

V zvoniku je bila ura osem. Po cesti je privozil avto, se ustavil sredi vasi in iz njega so stopili ljudje.

„Policija,“ je spreletelo oba. Skrila sta se za živo mejo in šele potem, ko je avto odepljal nazaj proti mestu, sta hitela preko ceste, mimo potoka v nasprotni breg.

Nihče ju ni opazil; niti otroci ne. Bili so trenutki preračunane previdnosti.

Precej blizu meje sta že bila; korak za korakom sta se bližala nevarnemu kraju.

Prav v bregu je bila kmetija in pod njo, skoraj do potoka je bil vinograd, mlad in lep, skrbno obdelan. Ob njem je bilo drevje; bezgov grm se je razrastel ob njegovem vznožju.

„Tu bova čakala noči,“ je dejal starejši.

Legla sta v vinograd; zelenje ju je skrilo.

Visoko nad njima je bilo jasno nebo. Nekdo je prižigal svetle zvezde, v stari domačiji pa se je oglasila harmonika in z njo petje in smeh. Ljudje z meje so pili.

Pa so se odprle nizke duri in na prag sta stopila fant in dekle. Fant se je nagnil k njej, prijel jo je za roko in oba sta stekla k staremu grmu. Sedla sta in fant ji je pravil o ljubezni, o nje-

nih obeh, da so tako lepe kot same zvezde. Dekle se je tiho, komaj slišno nasmehnila. „Fantje tako radi lažete,“ mu je dejala.

„Saj ni res,“ ji je odvrnil fant z meje in jo poljubil.

Gori v starem domu pa je še vedno pela harmonika in v vinogradu prav blizu tam sta ležala fanta. Čakala sta, da bodo veseli ljudje, ki pijejo tam gori močno vino, krenili od tod do same meje v svoje kočice. Čakala sta, da se bo fant poslovil od dekleta, da bo zavriskal in, ko bo pijan ljubezni in vina, krenil po samotni poti na svoj stari dom.

Res, v takih nočeh pojo fantje in lajajo psi. In v takih trenutkih vzvalovi tisti čudni mir ob sami meji, straža se menja in takrat — verjemite mi — so trenutki, ko greš mimo same smrti.

Fant je vzel od dekleta slovo. Šel je v breg, odprl vrata in zavriskal. Njegov polni glas se je združil z veselo pesmijo pijanih ljudi in vznemiril mir tihe noči.

Ljudje so se podali na pot in z njimi je bila pesem in harmonika jim je pela v slovo.

Bila je noč.

V vinogradu sta se dvignila fanta, se pognala mimo kmetije na tisto samotno pot in sledila veselim ljudem.

Kakor psa sta sledila farta, tiho, da ni bilo čuti niti koraka. Oprezno sta šla za njimi, čula sta vsak šum in drget vetra v kronah dreves. Pot je bila mehka, hladna.

Prešla sta gozd in se spustila na svetlo jaso.

In prav takrat, ko sta bila sredi tiste svetle jase, je pred njima utihnil smeh pijanih ljudi.

„Stoj!“ sta čula oster, rezek glas. Ljudje pred njima so obstali.

„Patrola,“ je spreletelo oba. Spet sta čula glas. Patrola je spoznala vesele ljudi z meje in jih pustila naprej.

Ne, takrat ni bilo več časa misliti na beg.

Sredi samotne poti sta stala fanta, proti njima je šla patrola. Ni ju opazila.

In tisti trenutek, tisti bežen hip sta se pognala fanta v travo. Legla sta na svetlo jaso, komaj tri korake od nevarne

samotne poti. Čula sta počasne korake. Znojne kaplje so jima orosile čelo in srce jima je močnejše bilo.

Drget, ki je pred trenutki prašnil oba, je prešel. Umirila sta se in ležala, tesno drug ob drugem, mirna, polna pričakovanja.

Samo malo je starejši dvignil glavo.

Proti njima je šla patrola: dva moža, s strojnimi puškami v rokah, za pasom ročne granate.

Za hip sta se ustavila; kakor da bi prisluhnila šumenju gozdov. Potem sta krenila dalje.

Onadva na jasi sta ležala mirno, vsa znojna. Zdelo se jima je, da je šla po poti sama smrt. Res, če bi se tisti čas zajedle srepe oči patrole v svetlo jaso, bi zapazile v travi fanta in — samo strel v tisti noči in — oba bi bila mrtva.

Pa je prešlo vse to.

Patrola je počasi zavila v gozd. Še sta čakala fanta. In, ko je bil spet tisti mir ob meji in je bilo čuti šumenje gozdov in spet vrisk zaljubljenega fanta prav tam z meje, sta se dvignila. Krenila sta v gozd. Samo tristo metrov še, mimo kmetije po strmem bregu do samotne kočice.

Tam zadaj za kočico je bila meja.

Pri kmetiji so zalajali psi. Fanta sta se stisnila za plot. Ta čas je stopil na prag mož. Bil je star. Prav k obrazu je dvignil luč; posvetil preko dvorišča in miril pse. Skoraj do plota je šel in svetil.

Še niže k tlom sta se stisnila fanta.

Še so lajali psi in starec je krenil v hlev.

Ta hip sta stekla fanta mimo hiše v breg. Spet sta bila v vinogradu. Med lepimi, polnimi trsi sta se plazila v breg.

Prav na vrhu je bila stara kočica, dom veselega fanta, ki je bil to noč pri bezgovem grmu poljubil svoje dekle.

V kočici je gorela luč.

Čisto k steni sta se splazila. Mlajši je sedel na tla, starejši pa je pogledal v svetlo izbo. Za mizo je sedela starka, na klopi ob peči veseli fant.

Za kočico je nekdo udaril ob kamen.

Mlajši je vstal, starejši pa se sunkoma pognal za vogal kočice in oprezal. Zapazil je mejnega stražarja. Čudno se

mu je zdelo: saj je poznal mejo in vedel je, da v tem kraju ni straže. To noč pa ju je vznemirilo to čudno čakanje straže pri koči.

Vojak je posvetil proti njima. Slepč sij močne luči je razsvetlil prostor pred kočo.

Ta čas sta bila fanta že zadaj, skoraj pri vinogradu. In, ko sta spet čula korake, sta se spustila v vinograd.

Stražar je posvetil za kočo. Morda se mu je zdel sumljiv tisti mir pozne noči, morda je bila v njem slutnja, da je v bližini človek.

V vinogradu sta ležala fanta. Stražar ju ni zapazil. Kak trenutek je še postal v bregu za kočo, potem pa počasi šel po poti v globel.

Tiho sta se dvignila fanta. Mimo kočice sta se plazila in se ustavila pri hlevu.

Spet je posijala luč proti koči. Stražar je krenil nazaj.

To so bili trenutki, ko človek pozabi na preteklost in prihodnost in zaživi v nevarni igri novo življenje.

„Nazaj gre,“ je dahnil mlajši. Skrila sta se pod voz pri seniku, skoraj ob sami meji. Čakala sta in bila pripravljena na vse. Če bi ju vznemirila sama smrt, se ne bi čudila več.

Nazaj ni bilo poti. Stražar je potrkal na okno. Iz kočice je stopil fant. Oba sta krenila k hlevu, pod vozom pa sta drhtela fanta. Bilo jima je vroče, pa ju je spet spreletel mraz in tisti hip, ko sta se onadva ustavila pri hlevu, jima je zastal dih.

„Veš psa moraš imeti,“ sta čula glas s'ražarja.

„Bom,“ mu je odvrnil fant. „Saj ljudje ne vedo za to samotno pot. Tu ne beže preko meje.“

Zasmejala sta se in šla v kočo. Starika je imela močno vino.

Fanta z vozom sta se oddahnila. Spet je šla mimo njiju smrt. Splazila

sta se s tega nevarnega kraja in se pogrnala preko senožeti k sami meji.

In prav tam se vije ozka pot in tam je mejni kamen.

Še enkrat sta se ozrla nazaj. Tiho, žalostno je bilo slovo od rodne zemlje. Morala sta jo zapustiti, skrivaj, kakor da ne bi bila človeka in to samo zato, ker sta bila zvesta veri svojih očetov, ker nista hotela priznati rdečih oblastnikov in sta obsojala njihova krvava dela.

Bila sta v novem svetu.

Bila je noč, na nebu so sijale zvezde in v kronah dreves je šepetal veter nočne sanje.

V takih nočeh lahko zaideš spet nazaj, in ko je jutro, si morda spet v tisti zemlji, kjer si bil zvečer in kjer vlada nasilje in se človek boji človeka.

Fanta sta ostala v gozdu. Sedela sta sredi brez, poslušala sanjavo pesem vetrov in čakala, da bo spet dan.

O polnoči je vzšel mesec. Srebrni sij je objel bele breze in smrekov gozd.

V fantih pa je bil mir. Kakor da bi zažive'la novo življenje, sta sprejemala vase lepoto noči; svetle zvezde so se jima zdele kakor biseri v modrini neba.

Proti jugu je zaživel gozd v svojem nemiru. Na brezi se je oglasil ptiček, v globeli pod gozdom je šla preko potoka srna. Počasi so ugašale zvezde.

Fanta sta krenila na pot, šla sta preko potoka, zavila v breg in pot ju je peljala med vinogradi, mimo samotnih kmetij, ki so se prebujale v ranem jutru.

V vsej svoji krasoti je vžgalo sonce. Obsijalo je gozdove in griče, vino grade in bele domačije. Njegovi žarki so poljubili zemljo in objeli fanta, ki sta šla tisto čudno noč mimo same smrti.

Sprejelo ju je sonce in dehtela je zemlja, bogata, polna zdravja in moči.

Po njej sta hodila fan'a in zdelo se jima je, da je življenje lepo kakor same sanje.

Tvoja nedeljska maša te mora dvigniti v tvojih lastnih očeh, te povezati s seboj, ti zadati naloge, ti odpraviti napake. Mora te dvigniti, povišati tvoje življenje in tvojo človeško vrednost. Mora ti pomagati, da postaneš močnejši kristjan in bolj plemenit apostol.

M. L'Abbé Dutil

POGOVORI S FANTI

NE
POSTANI
SUŽENJ!

„Gulliver pri Liliputancih“, kdo bi se ne spominjal lepe mladinske knjige! Gotovo še pomnite prizor, ko Gulliverja zvežejo palčki. Bdečemu bi pritlikavci ne mogli do živega, ko pa je spal, so prišli in ga ovili z neštetiimi nitmi, da ni mogel vstati.

Prav tako napravijo z nami slabe navade. Podobne so palčkom, ki nas zvežejo, če spimo. Laž, kraja, jeza, nered, zavist ali pijanstvo se ne lotijo človeka na mah v vsej svoji velikosti. Ne! Majhne in neopažene se prithotapijo in neslišno navijajo krog njega nit za nitjo. Kar se zdrzne in opazi, da je zvezan, da so ga v spanju obvladale in je suženj palčkov, navad. Ali takrat je večidel prepozno.

Tako na primer je z lažjo. Lažnivec ne postaneš kar čez noč. Če bi šlo tako hitro, bi se z lahkoto tudi spet odvadil. Ne, tisoč niti je, ki nas polagoma zvežejo; — dostikrat zelo dolgo trpi, da si zares suženj. Začetek so prav majhne nerodnosti in neznatno pretiravanje. Pavel dobro ve, da ga bo oče pri opoldanskem kosilu vprašal, kaj je pridigal slovenski dušni pastir pri nedeljski službi božji. Toda, glej smole! Danes so ga med potjo v cerkev prestregli znanci in

ga pregovorili, da je šel z njimi v bar. „Saj bomo hitro popili kavo, potem pa gremo vsi skupaj k maši,“ so dejali. Pavel se je dal pregovoriti. Seveda ni ostalo le pri kavi. Sledil je vermut s sodo, nato narezek s šunko. Ko se je Pavel končno le dvignil, je prišel v cerkev ravno v trenutku, ko je duhovnik pokrival kelih po sv. obhajilu. Kaj povedati očetu doma, ko pridige ni slišal? Pavel stoji na oglu ulice in premišljuje, kako se bo izgovoril. Pa mu ne pride nobena pametna na um. Tedaj pripelje mimo vozilo. Polno je, tako da ljudje visijo od vrat. „Aha, jo že imam!“ se spomni Pavel. „Dejal bom očetu, da sem prišel v cerkev šele po pridigi, ker je šlo več polnih avtobusov mimo in tako nisem mogel pravočasno priti k službi božji.“ Oče bo verjel, saj se je njemu že tudi kaj podobnega primerilo, Pavlu pa ne bo treba poslušati očitkov. Vesel gre domov in vse mu gre po sreči. Ker se še nikoli ni zlagal, oče nič ne podvomi nad resničnostjo sinovih besed. Vsaj to pot je še bilo nekaj resnice v njegovih izjavah — res je prišel v cerkev po pridigi, dasi zelo veliko časa po njej —, drugič nemara si bo že kaj zmisлил, kar bo od konca do kraja laž, recimo: „Ker sem

imel slabe zveze, sem šel kar v bližnjo argentinsko cerkev k maši.“ Če bi mu v tem trenutku pokazali Gulliverjevo sliko, bi se morda zdramil o pravem času in videl palčke na delu.

Podobno je s pijančevanjem. Človek ne postane pijanec čez noč. Počasi, prav počasi se privadi pitju in miku alkohola. Šele takrat, ko se je pivska strast v njem doobra usidrala, odkrije, da je postal njen suženj.

Fritz Rentner se je v svojem dolgem ujetništvu vdal pijači. Zaman se je pozneje trudil, da bi zopet dobil oblast nad svojo voljo. Opisal je potem to pijanost:

Pijanost:

Pošast sem grozna — in kuga zla, sem stara že boleden, če koga zgrabim, ga držim, čeprav potem je name jezen.

Pijanec:

Narahlo se ovije me, in s kremplji kar popade, Naj brani se, kdor more le, ves moj upor zaman je.

Pijanost:

Le pridi sem, predragi moj, čemu bi se upiral...

Pijanec:

Ko da sem v peklu, žge me zdaj po žilah in možganih.

Kako strašno je: „Naj brani se, kdor more le,“ saj je naravnost pekel na zemlji, če se moraš tako zaničevati in ne moreš drugače, ker ti je navada oslabila voljo. Nemara porečeš: Čemu neki mi to pripoveduješ, saj nisem na tem, da postanem pijanec. Hm, od kod pa to veš? Palčki se ne lotijo pogubnega dela, ko smo že odrastli. Kaj še! Saj veste, da je v mladih letih, tam okrog petnajstega do dvajsetega najlažje koga pretentati. Če se kdo pozneje vda pijači, je navadno že mlad bil hlapec svojega želodca in jezika. Kjer ima okušalo svoje tipalnice, se nevidno spletajo prve nitke, prav po malem, najprej s škatljico bonbončkov. Tu lahko že marsikdo izmed otrok reče: „Naj brani se, kdor more le, ves moj upor zaman je.“ Zato je zelo koristno, da želodcu privoščiš malo posta in si

tako priboriš ugled in mu prav takrat odrečeš kaj okusnega, ko se je tega že ne vem kako veselil. Nikar ne pozabi, da bi želodec rad vladal. Takole pravi: „Gospod sem, tvoj bog, nobenih drugih bogov ne smeš imeti razen mene.“ Kadar te zavaja v požrešnost ali uživnjaželjnost, pomisli še o pravem času: „Aha, Liliputanci!“ Daj, in poskusi! Upri se sem in tja temu tiranu, pa boš občutil, kako veličastno čustvo moči navdaja človeka, kadar si pribori zmago nad želodcem, pa čeprav bi bila še tako majhna.

Liliputanci pa izrabijo še celo vrsto drugih priložnosti, da nas zavežejo. Marsikaterim ljudem kajenje cigaret iztrga oblast nad samim seboj. Začno z eno ali dvema na dan in to število je čedalje večje, dokler ne pride dan ko čutijo, da so zvezani, da je strast kajenja močnejša od njih in se niti ne morejo več odvaditi, tudi če dobro vedó, da so drugim nadležni ali da sebi ugonabljaajo zdravje. Pri mladih fantih pa opaziš še mnoge druge strasti, ki segajo še daleč v moško dobo, včasih kar do smrti, n. pr. strastno zbiranje znamk ali filmskih zvezdnic in zvezdnikov ali športnih veličin in podobno. Tako jih premami, da pozabijo celo na delo in ves denar nabornjevo v nakup teh predmetov, samo da ugodijo svojim strastem. Tudi oni so bili zvezani, ko se jim je strast približala. Niso čuli in se brzdali, ko so opazili, da jih hoče zaslužniti takale strast.

Poznamo pa še druge vrste zbiralnó veselje, ki je najbolj nevarno, ker človek ne postane samo suženj, ampak tudi čustveno ves otopi. Gre za skopost in lakomnost. Ne zgrabita te kot odrasla velikana in odkrito, ampak kot palčka, ko sploh ne misliš, da bi utegnila biti nevarna. Kdor koli izmed odraslih je postal trdosrčen stiskač in denarjev lakomen pohlepnež, je v otroških letih prav tako s studom bral zgodbe o sužnjih denarja in še mislil ni, da bo nekoč tudi sam med njimi. In če slišiš o neusmiljenih hišnih posestnikih, ki revne ljudi mečejo na cesto, ker ne plačajo točno najemnine ali o milijonarjih, ki jim nič ne ostane za dobrodélné namene, si gotovo misliš: Kako le morejo biti tako

POGOVORI S FANTI

NE
POSTANI
SUŽENJ!

„Gulliver pri Liliputancih“, kdo bi se ne spominjal lepe mladinske knjige! Gotovo še pomnite prizor, ko Gulliverja zvežejo palčki. Bdečemu bi pritlikavci ne mogli do živega, ko pa je spal, so prišli in ga ovili z nešteti nitmi, da ni mogel vstati.

Prav tako napravijo z nami slabe navade. Podobne so palčkom, ki nas zvežejo, če spimo. Laž, kraja, jeza, nered, zavist ali pijanstvo se ne lotijo človeka na mah v vsej svoji velikosti. Ne! Majhne in neopazene se pritihočepajo in neslišno navijajo krog njega nit za nitjo. Kar se zdrzne in opazi, da je zvezan, da so ga v spanju obvladale in je suženj palčkov, navad. Ali takrat je večidel neprozno.

Tako na primer je z lažjo. Lažnivec ne postaneš kar čez noč. Če bi šlo tako hitro, bi se z lahko tudi spet odvadil. Ne, tisoč niti je, ki nas polagoma zvežejo; — dostikrat zelo dolgo trpi, da si zares suženj. Začetek so prav majhne nerodnosti in neznatno pretiravanje. Pavel dobro ve, da ga bo oče pri opoldanskem kosilu vprašal, kaj je pridigal slovenski dušni pastir pri nedeljski službi božji. Toda, glej smole! Danes so ga med potjo v cerkev prestregli znanci in

ga pregovorili, da je šel z njimi v bar. „Saj bomo hitro popili kavo, potem pa gremo vsi skupaj k maši,“ so dejali. Pavel se je dal pregovoriti. Seveda ni ostalo le pri kavi. Sledil je verjetno sodo, nato narezek s šunko. Ko se je Pavel končno le dvignil, je prišel v cerkev ravno v trenutku, ko je duhovnik pokrival kelih po sv. obhajilu. Kaj povedati očetu doma, ko pridige ni slišal? Pavel stoji na oglu ulice in premišljuje, kako se bo izgovoril. Pa mu ne pride nobena pametna na um. Tedaj pripelje mimo vozilo. Polno je, tako da ljudje visijo od vrat. „Aha, jo že imami!“ se spomni Pavel. „Dejal bom očetu, da sem prišel v cerkev šele po pridigi, ker je šlo več polnih avtobusov mimo in tako nisem mogel pravočasno priti k službi božji.“ Oče bo verjel, saj se je njemu že tudi kaj podobnega primerilo, Pavlu pa ne bo treba poslušati očitkov. Vesel gre domov in vse mu gre po sreči. Ker se še nikoli ni zlagal, oče nič ne podvomi nad resničnostjo sinovih besed. Vsaj to pot je še bilo nekaj resnice v njegovi izjavi — res je prišel v cerkev po pridigi, dasi zelo veliko časa po njej —, drugič nemara si bo že kaj zmisllil, kar bo od konca do kraja laž, recimo: „Ker sem

imel slabe zveze, sem šel kar v bližnjo argentinsko cerkev k maši.“ Če bi mu v tem trenutku pokazali Gulliverjevo sliko, bi se morda zdramil o pravem času in videl palčke na delu.

Podobno je s pijančevanjem. Človek ne postane pijanec čez noč. Počasi, prav počasi se privadi pitju in miku alkohola. Šele takrat, ko se je pivska strast v njem dodobra usidrala, odkrije, da je postal njen suženj.

Fritz Rentner se je v svojem dolgem ujetništvu vdal pijači. Zaman se je pozneje trudil, da bi zopet dobil oblast nad svojo voljo. Opisal je potem to pijanost:

Pijanost:

Pošast sem grozna — in kuga zla, sem stara že bolezen.

Če koga zgrabim, ga držim, čeprav potem je name jezen.

Pijanec:

Narahlo se ovije me, in s kremplji kar popade. Naj brani se, kdor more le, ves moj upor zaman je.

Pijanost:

Le pridi sem, predragi moj, čemu bi se upiral...

Pijanec:

Ko da sem v peklju, žge me zdaj po žilah in možganih.

Kako strašno je: „Naj brani se, kdor more le,“ saj je naravnost pekel na zemlji, če se moraš tako zaničevati in ne moreš drugače, ker ti je navada oslabila voljo. Nemara porečeš: Čemu neki mi to pripoveduješ, saj nisem na tem, da postanem pijanec. Hm, od kod pa to veš? Palčki se ne lotijo pogubnega dela, ko smo že odrastli. Kaj še! Saj veste, da je v mladih letih, tam okrog petnajstega do dvajsetega najlažje koga pretentati. Če se kdo pozneje vda pijači, je navadno že mlad bil hlapec svojega želodca in jezika. Kjer ima okušalo svoje tipalnice, se nevidno spletajo prve nitke, prav po malem, najprej s škatlico bonbončkov. Tu lahko že marsikdo izmed otrok reče: „Naj brani se, kdor more le, ves moj upor zaman je.“ Zato je zelo koristno, da želodcu privoščiš malo posta in si

tako priboriš ugled in mu prav takrat odrečeš kaj okusnega, ko se je tega že ne vem kako veselil. Nikar ne pozabi, da bi želodec rad vladal. Takole pravi: „Gospod sem, tvoj bog, nobenih drugih bogov ne smeš imeti razen mene.“ Kadar te zavaja v požrešnost ali uživanjaželnost, pomisli še o pravem času: „Aha, Liliputanci!“ Daj, in poskusi! Upri se sem in tja temu tiranu, pa boš občutil, kako veličastno čustvo moči navdaja človeka, kadar si pribori zmago nad želodcem, pa čeprav bi bila še tako majhna.

Liliputanci pa izrabijo še celo vrsto drugih priložnosti, da nas zavžejo. Marsikaterim ljudem kajenje cigaret iztrga oblast nad samim seboj. Začno z eno ali dvema na dan in to število je čedalje večje, dokler ne pride dan ko čutijo, da so zvezani, da je strast kajenja močnejša od njih in se niti ne morejo več odvaditi, tudi če dobro vedó, da so drugim nadležni ali da sebi ugonablajo zdravje. Pri mladih fantih pa opaziš še mnoge druge strasti, ki segajo še daleč v moško dobo, včasih kar do smrti, n. pr. strastno zbiranje znamk ali filmskih zvezdnic in zvezdnikov ali športnih veličin in podobno. Tako jih premami, da pozabijo celo na delo in ves denar nabrunejo v nakup teh predmetov, samo da ugodijo svojim strastem. Tudi oni so bili zvezani, ko se jim je strast približala. Niso čuli in se brzdali, ko so opazili, da jih hoče zaslužniti takale strast.

Poznamo pa še druge vrste zbiralno veselje, ki je najbolj nevarno, ker človek ne postane samo suženj, ampak tudi čustveno ves otopi. Gre za skopost in lakomnost. Ne zgrabitava te kot odrasla velikana in odkriti, ampak kot palčka, ko sploh ne misliš, da bi utegnila biti nevarna. Kdor koli izmed odraslih je postal trdosrčen stiskač in denarjev lakomen pohodlepnež, je v otroških letih prav tako s studem bral zgodbe o sužnjih denarja in še mislil ni, da bo nekoč tudi sam med njimi. In če slišiš o neusmiljenih hišnih posestnikih, ki revne ljudi mečejo na cesto, ker ne plačajo točno najemnine ali o milijonarjih, ki jim nič ne ostane za dobrodelne namene, si gotovo misliš: Kako le morejo biti tako

trdega srca? Ne vidiš pa, da si morda tudi že sam v nevarnosti, da te doleti enako suženjstvo, ko se zaljubiš v neznanke novice in pozabljaš ob njih na ljubezen do svojega bližnjega. Kakor zraste največje drevo iz drobnega semena, tako se v človeku naselita skopost in lakomnost. Ob najmanjši priliki ljubezen do denarja premaga v njem dostojnost, poštenost, prijateljstvo ali ljubezen do bratov in sestrá. Kdor ni čuječ, bo zvezan do konca svojih dni.

Seveda s tem še ni rečeno, da nikar ne varčujmo. Varčevanje je koristno, ker vzgaja človeka k skromnosti in ga odvrača od razsipnosti. Toda kot se v vsaki stvari lahko pretirava, tako tudi varčevanje postane nevarno, če ne bi poznali prave mere. Saj vidimo dnevno veliko skopuhov, ki rajši stradajo in živijo v nesnagi, samo da lahko spet povečajo svoj kupček, in to vse samo zato, ker ne varčujejo iz potrebe, temveč iz lakote po zlatnikih. Tu moramo zelo paziti nase. Kakor je poslušnost v družini in družbi zelo koristna in potrebna krepost, je pa zelo nevarna, če poslušamo samo meso, svoj želodec ali košček kovine, ki se ji reče denar.

☆

„Brezplačen strel, kdor zadene v tarčo,“ je bilo zapisano pri neki streljarnici na veliki strelski praznik. V gosti gneči so ljudje stali okrog strelišča da bi poskusili svojo srečo — toda na premeten način je bila tarča pritrjena na goľobjo perot ki je venomer nihala sem in tja, da je le malokateri zadel. Bil pa je dober strelec, ki je na vsak strel zadel, in je tako streljal celo uro in vendar plačal samo deset novičev, ker mu je vsak zadetek dal pravico do nadaljnjega strela. Lastnik streljarnice je bil vesel, da niso vsi streljali tako dobro, drugače bi pač lahko hitro prišel ob dobiček.

Ali veš, kaj je plačilo vsakega samopremagovanja in slehernega dobrega dejanja? Brezplačen strel. Prvega moramo plačati, drugi je že zastonj. Ali z drugimi besedami: Prvo dejanje nam še dela velike preglavice, — drugi pa gre že dosti bolj od rok. Kdor mora napeti vse svoje moči, da podari svojemu

prijatelju grozd, ki bi ga rad sam pojedel, nima samó dobre vesti, ampak se mu drugič že posreči, ne da bi se kaj prida trudil. In še več. Ne le podaritev grozda, temveč tudi vsaka druga zmaga mu bo lažja. Kdor se prisili, da zjutraj zgodaj vstane, mu bo tudi laže izvršiti delo, in kdor se prisili, da svoji sestri brž odpusti, ali jo brž prosi, da mu odpusti, če ji je storil kaj žalega, ima spet brezplačen strel, to se pravi, brez posebnega truda se bo obvladal, ko ga bo kdo v jezi ozmerjal. Zelo vzgojno je tudi, da prav napeto knjigo, ki jo pravkar bereš, na mah zapreš, ko je najlepša — in videl boš, kako boš lahko v sredi kake igre ali zabave zapustil prijateljno družbo, ko te bo klicalo poklicno delo, da ga nastopiš.

Če torej govorimo o plačilu samopremagovanj, ne pozabi nikoli: največje plačilo vsake opovedi in dobrega dejanja sploh je ta, da s slehernim dobrim delom postanemo močnejši in ga boljše izvršimo. Zato tudi nobeno potrpljenje, nobena ljubezen, nobena žrtev, ki jo opravimo, ni zaman, čeprav ne zanjemo ničesar razen nehvaležnosti — zakaži moč ki se na ta način okrepi in preizkusi, je zadostno plačilo in zahvala.

Po dr. Franc W. Foersterju
priređil Fr. T.

Brezdamci

Bleda lica, blede šminke,
strah in bol in iste krinke,
ođ barake do barake, od urada do urada.

Stare suknje, bele dlani,
vsi pokloni razprodani,
ođ barake do barake, od urada do urada.

List in žig za X — bolezní,
v srcih krik za kos ljubezní
ođ barake do barake, od urada do urada.

Sredi vseh stoji — Neznanec,
Bog in Luč in le — Izgnanec
ođ barake do barake, od urada do urada.

Vladimir K o s

PO SVETU

IZ VATIČANA

V zadnjih mesecih papež spet sprejema romarje in obiskovalce ter govori poln očetovske ljubezni.

19. aprila je papež sprejel kmete, jim govoril o važnosti njihove organizacije in njihovega dela za človeško družbo.

24. aprila je govoril najprej članom Papeške znanstvene akademije, potem vernikom južne Rodezije ob ustanovitvi cerkvenega načelstva in s posebnim nagovorom zaključil narodni evhariistični kongres v Costa Rica.

30. aprila je poslal po državnem podtajniku posebno pismo škofu in predsedniku Socialnih tednov v Salamanki. V njem povdarja izredno važnost preučevanja socialnih vprašanj.

12. maja je sprejel znanstvenike mednarodne korporacije Karla Pfisterja in jih počastil s svojim nagovorom.

Sprejel je tudi udeležence mednarodnega zborovanja gojiteljev cvetlic in jim govoril o pomenu rdeče vrtnice.

Ko so prišli španski železniški uradniki in inženirji počastiti svetega očeta, jim je govoril o važnosti in odgovornosti njihove službe ter jim priporočal, naj z uslužbenci lepo ravnajo.

Iz tega spoznamo, kako se sedanji sv. oče trudi, da bi vsem postal vse. Za vsak stan, za vsako skupino ali organizacijo najde primerno besedo, s katero jih duhovno preraja in dviga. Sedanji papež je res Kristusov namestnik in duhovni oče vseh katoličanov. Naj ga Bog ohrani in varuje vsega hudega!

Papež med delavci. Katoliške organizacije italijanskih delavcev so letos 1. maja priredile veličastno romanje v Rim. Udeležilo se ga je nad 20.000 delavcev. Papež jim je najprej govoril s srednjega balkona pročelja cerkve sv.

Petra. Potem pa je šel na trg med množico navdušenih delavcev. Tako je moglo vsaj nekaj zastopnikov delavcev priti k papežu in z njim govoriti. Pogovor sv. očeta z delavci je nov dokaz zanimanja, sočutja, ljubezni in skrbi Cerkve za delavca. Ko je papež z izredno močnim in vznesenim glasom dajal navodila za delo katoliških delavskih organizacij in jim odkrival izredno skrb in ljubezen, ki jo ima papež do delavcev, so obrazi delavcev zažareli od veselja in navdušenja. S svojimi medklici in odobravanji so 22krat prekinili svetega očeta. Vzklkali so mu: „Ti si z nami v naših stiskah in veselju, v našem boju in vsakdanjem trpljenju! Ti imaš besede večnega življenja!“ Ob koncu govora jih je papež vprašal: „Ali se zavedate, kdo je in ostane vaš zanesljiv vodnik, vaš branitelj in oče?“ Vsa množica delavcev na trgu sv. Petra mu je klicala: „Papež, papež!“ Tako je priznanje množice 200 tisoč delavcev popravilo svetemu očetu krivico, ki mu jo delajo brezbožniki.

Slovesna obljuba delavcev pred papežem. Jezus, božji Delavec, danes, ko kriva vera materializma in sebičnosti razjeda in trga na dvoje delovni svet — nas krščanske delavce, ti darujemo sebe in svoj trud, da se boš mogel spet vrniti v naše delavnice in na naša polja.

Zato slovesno obljublamo, da bomo vse svoje sile posvetili krščanskemu delavskemu gibanju, ki družji vse delavce v bratskem sodelovanju in se na podlagi krščanskih načel bori za njih dušni in telesni blagor.

Obljubljamo, da bomo vse storili, kar bo možno, da olajšamo delavcem trpljenje, posebno tistim, ki so v zdraviliščih in bolnišnicah. K temu nas bo priganjala ona velikodušna ljubezen, ki je privedla božjega Delavca iz Naza-

reta, do tega, da je daroval svoje življenje za rešitev sveta.

Obljubljam, da se bomo na vso moč prizadevali za temeljito krščansko vzgojo in jo posredovali tudi sodelavcem, da bomo tako mogli uspešno vršiti vse dolžnosti krščanskega delavca.

Obljubljam, da se bomo stalno navduševali za večna evangeljska načela, ki jih uči Cerkev; v vseh svojih bojih za krščansko civilizacijo in za zgraditev bolj pravičnega socialnega reda.

Obljubljam, da se bomo resno prizadevali, da bodo vsi delavci, ki so zapustili krščanstvo in se oprijeli zmotnih nazorov materializma, po našem socialnem gibanju, spet našli pot nazaj h Kristusu, ki nam edini more zagotoviti časno in večno rešitev.

Obljubljam, da bomo vedno in v vseh delovnih okoljih odločno skazovali zvestobo Cerkvi, ki je učiteljica pravičnosti in zaščitnica slabotnih ter imeli do nje sinovsko ljubezen.

Imenovanja. Sveti oče je določil za pastirja škofije Lima (država Perú) mons. Janeza Edvarda Landázuri Rikerts, naslovnega nadškofa, Mons. Landázuri je bil rojen 19. 12. 1913. V frančiškanski red je stopil 1933, postal duhovnik 1939; 1952 pa je postal naslovni škof in pomočnik kardinala Guevara, nadškofa v Limi. Po kardinalovi smrti pa je bil kapitularni vikar nadškofije Lima.

Papež Pij XII. je podelil čast naslovnega nadškofa mons. Arturu Mery Beckdorfu, škofu v Valdiviji in ga določil za pomočnika mons. Alfredu Silva Santiaگو, nadškofu v Santísima Concepción (Čile).

Za novega škofa v Veroni pa je papež imenoval mons. Janeza Urbani, naslovnega nadškofa, ki ohrani to čast do svoje smrti, Mons. Secundo Chiocca, škof v Falignu, pa je postal pomočnik kardinala Jožefa Siri, nadškofa v Genovi.

Sveti oče je potrdil izvolitev namestnika viteškega reda na Malti. Volitev je bila v nedeljo 24. aprila. Izvoljen je bil grof redovni brat Ernest Paternó Castello de los Duques de Carcaci, zastop-

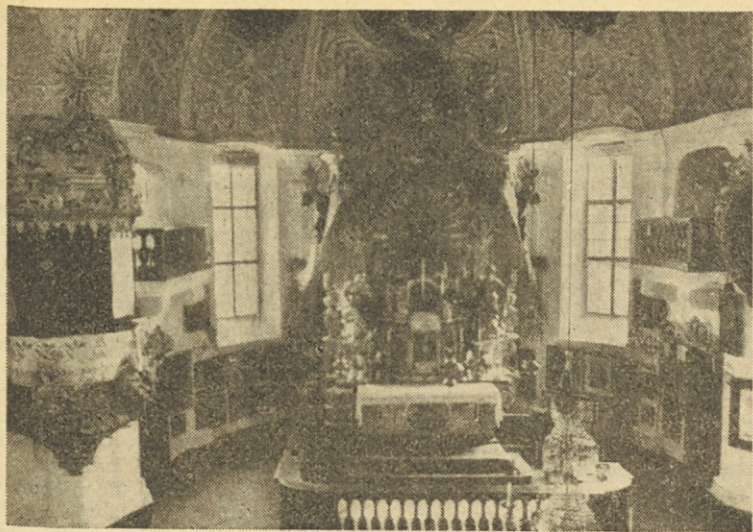
nik vélikega priorata v Neaplju in Siciliji.

Zarja novih svetnikov. Sveta kongregacija za obrede je imela 26. aprila svoje redno zborovanje. Kardinali in drugi člani te kongregacije so začeli razpravljati o zadevah božjih služabnikov: 1. Damijana Veuster, misijonarja Kongregacije najsvetejših Src, ki je znan pod imenom oče Damjan, apostol gobavcev. 2. Frančiška Cousatz, duhovnika Kongregacije misijonarjev, Sinov Marijinega brezmadežnega Srca, ki je moral umreti, ker je branil vero pred njenimi sovražniki. Potem so obravnavali tudi spise Maksimilijana Kolbe, duhovnika reda manjših bratov in redovnice Marije od Učlovečenja (Vincencije Rosal), reformatorice Kongregacije betlehemskih sester.

3. maja pa je ta kongregacija zborovala v navzočnosti svetega očeta. Kardinali in drugi člani so potrdili mučeništvo božjih služabnikov: Janeza Krstnika Turpin du Cormier, svetnega duhovnika; Janeza Krstnika Triquerie, duhovnika reda manjših bratov in 17. drugih tovarišev, duhovnikov in laikov, ki so umrli v Lavalu (Francija) leta 1794. Potrdili so tudi čudeže častitljive božje služabnice Marije Marjete Dufrot de Lajammerais, vdove de Youville, ustanoviteljice Kongregacije sester krščanske ljubezni v Montrealu, ki se imenujejo „sive sestre“. Po glasovanju je sveti oče ukazal odloke o tem prebrati in jih razglasiti.

Prepoved francoske knjige. Kongregacija sv. oficija, pristojna za vprašanja vere in нравnosti, je na svojem zborovanju 23. 3. 1955 spet zborovala. Kardinali so potem, ko so se posvetovali s svetovalci, obsodili in ukazali vpisati v seznam (indeks) prepovedanih knjig francosko knjigo z naslovom: „Marcelle de Jouvenel, au diapsone du ciel“. Uvod je napisal Gabrijel Marcel (L'invisible et le reel). Paris, La Colombe, 1950. — Sveti oče je 17. 4. 1955 obsodbo potrdil in ukazal ta odlok objaviti.

Marcelle de Jouvenel je mati, ki ji je umrl edini sin. Ne more ga pozabiti. Zato hoče stopiti v ožji stik s sinom na drugem svetu s svojo pisano besedo. Naenkrat začne njeno pero pisati na papir

Glavni oltar božjepotne cerkve Marije Pomagaj pri Kotarčah (Maria Hilf bei Gutta-ring). Med vojsko so tu našle svoje zatočišče nekatere slovenske šolske sestre, pregnane iz Št. Ruperta pri Velikovcu. 15. avgusta 1945 sta tu imela slovesno ponovitev nove maše dva novomašnika ljubljanske škofije, posvečena tri mesece preje v Krki. Bila sta to čč. g. Ivan Dušan (sedaj v Št. Jakobu v Rožu na Koroškem) in Ludvik Ceglar (živi v Čilu). Vso slovesnost (okrasitev, kosilo, novomašni botri) je pripravil sedaj pokojni pisatelj in dobitnik slovenskih begunskih duhovnikov in novomašnikov g. Jožef Gruber iz Strassburga v Krški dolini

spodbude njenega sina, ki živi onkraj groba. Z njimi jo vabi k globljemu duhovnemu življenju, ki ga prej ni poznala. Pisateljica opisuje v svoji knjigi tudi prikazovanja zvezd, svetlih točk in napovedi, ki jih pripisuje nevidnemu delovanju svojega mrtvega sina Rolanda. Uvod ji je napisal Gabriel Marcel, modroslovec eksistencialist, ki popolnoma soglašča z mislimi in nazori pisateljice. Trdi, da je med živimi in mrtvimi ljudmi trajna zveza. Poleg vidnega telesa ima človek tudi drugo, skrivnostno telo, ki ga čuti ne morejo zaznati. To nevidno telo posreduje izredne pojave in zvezo z drugim svetom. Knjiga trdi, da je pekel na zemlji, ne v večnosti; ne pozna duhovne in neumrljive duše ne greha, odrešenja in večnega življenja. Zato jo je Cerkev morala obsoditi.

IZ KATOLIŠKEGA SVETA

Kongres gibanja „Pax Romana“. Nad 500 katoliških strokovnjakov, zastopnikov 40. narodov se bo avgusta zbralo v Londonu na kongresu svetovnega gibanja „Pax Romana“ (rimski mir), ki se bo vršil v vseučilišnih prostorih v Nottinghamu. Kardinal Bernard Griffin, nadškof v Westminsteru, je v pismu, priloženem vabilu na kongres, izjavil, da bo to zborovanje najvažnejši narodni in svetovni dogodek v tem letu. Kongresa se bosta udeležila tudi mons. Gerald P. O'Hara, apostolski delegat na Angleškem in mons. Edvard Ellis, škof v Nottinghamu. Na kongresu bodo udeleženci razpravljali o problemu mladega izobraženca, o vplivu univerze na moderno življenje in o različnih teorijah in metodah

akademske izobrazbe. Kongres bo od 17. do 25. avgusta.

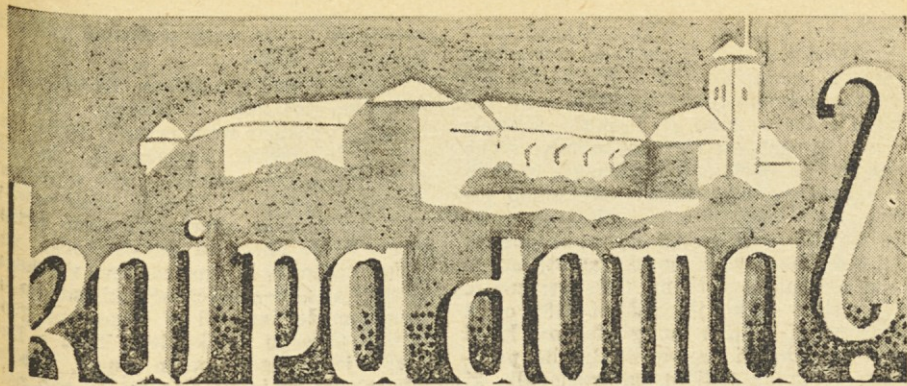
Nevarnost komunizma v Kamerunu. Apostolski vikarji Kameruna so izdali pastirsko pismo, v katerem 700.000 kristjanov svaré pred komunizmom. Misijonarje namreč strupeno napadajo in zlobno blatijo komunisti in stranka UPC (Zveza kamerunskega prebivalstva).

Ker je ta stranka začela dvigati zavstvo neodvisnosti, so bili škofje prisiljeni pojasniti to zadevo vernikom in zavzeti svoje stališče. Najprej apostolski vikarji opozarjajo, da majhna kamerunska dežela še ne more postati popolnoma samostojna, ker se organizacije šele ustanavljajo in nima ljudi, ki bi jo bili zmožni vladati. Ugotavljajo tudi, da neodvisnost in služba domovini nalagata narodu važne dolžnosti in veliko odgovornost. Potem pravijo, da so težnje kamerunskega ljudstva, ki hoče polagoma prevzeti vodstvo svoje dežele v svoje roke in ji zagotoviti svobodno, častno in srečno življenje, upravičene in utemeljene. Cerkev jih odobrava in jih bo tudi podpirala, toda le pod pogojem, če bodo pri tem upoštevali vélika evangelijska načela: resnico, pravico, modrost in lju bezen. Cerkev je vedno branila pravice narodov in njihove posebnosti. Vendar so pa dolžni krščanski narodi podpirati le tiste politične stranke, ki priznajo krščanska načela. Strank, ki se upirajo resnici, pravičnosti, ljubezni in modrosti, ali so zgrajene na sovraštvu in nasilju ter izpovedujejo materializem in brezboštvo, katoličani ne smejo podpirati. Pastirsko pismo potem spominja katoličane na papeževe obsodbe brezbožnega komunizma in na nauk, ki ga nam v zadnjih letih daje Kitajska in Vietnam. Na koncu pisma apostolski vikarji izrecno opominjajo katoličane, naj se zavarujejo pred škodljivim delovanjem Zveze kamerunskega ljudstva tako, da se bodo zavedali svoje odgovornosti in vneto delali za miren razvoj in resnično blaginjo dežele.

Pogubna propaganda. V Singapurju in zedinjeni Malaji se vrši pogubna propaganda za umetno preprečevanje spočetij. Sirijo jo domača vlada, Angleži in Amerikanci. Posebno se pri tem proti-

naravnem de'u odlikujejo žene nekaterih protestantovskih pastorjev. To gibanje, ki ga vlada tudi denarno podpira, je eno najmočnejših in najbolj pogubnih na svetu. V začetku so pristaši utemeljevali upravičenost svojega gibanja s pomanjkanjem riža. Danes pa, ko so Birmanija, Thailandija in Indokina pridelale toliko riža, da ga morejo 4 milijone toprodati, kupcev pa bodo imele le za 2 milijona ton, zagovarjajo sodelavci svoje početje omejevanja rojstev s tem, da ni mogoče otrokom preskrbeti dovolj učiteljev in šol, ker se bo v 20 letih prebivalstvo podvojilo. Ti razlogi ne odgovarjajo resnici. Singapur ne smemo primerjati Japonski. Njej res manjka zemlje, Singapur pa še ni preobljuden. Poleg tega pa je Malaja večinoma še neobdelana. Zdaj ima 6 milijonov, preživeti pa bi mogla vsaj 30 milijonov prebivalcev. Kljub temu, da sta proti omejevanju rojstev nastopila zastopnik kitajskega trgovskega urada in zastopnik delavskega sindikata, je vlada povišala prispevke odborom za omejevanje rojstev od 40 na 60 tisoč dolarjev. Tako je ljudstvo prisiljeno prispevati za vzdrževanje tistih, ki mu uničujejo bodoči rod.

Katoliško življenje v Zahodni Afriki. Voditelji 23. misijskih pokrajin Zahodne Afrike pod francosko upravo v pokrajine Togo so imeli od 16. do 23. aprila v Dakarju drugo zborovanje. Na koncu so izdali skupno pastirsko pismo, v katerem navajajo uspehe, ki so jih dosegli v zadnjih šestih letih. (Od 1949 do 1955 se je število afriških katoličano dvignilo od 600.000 na 800.000, število duhovnikov od 568 na 802 in redovnic od 624 na 894. Tudi število učencev na katoliških šolah se je zelo pomnožilo. Na to dajejo škofje svojim vernikom navodila za krščansko življenje. Priporočajo jim skrbno vzgojo otrok po družinah, Katoliško akcijo in skrbno sodelovanje na socialnem, gospodarskem in političnem polju. Na to sodelovanje pa se morajo pripraviti s primerno vzgojo. Povdarjajo tudi, da je Cerkev božja ustanova; zato je vesoljna in nad narodi. Tudi pri reševanju vprašanj, ki so življenjskega pomena za bodočost Afrikancev, ima pravico sodelovati.

SLOVENIJA

Duhovniki na svobodi. Kot smo že poročali v juljski številki naše revije, je bilo koncem aprila izpuščenih iz ljubljanskih zaporov šest duhovnikov ljubljanske škofije. Ti duhovniki so bili sedaj nameščeni na sledeče kraje: Darčko Slapšak v št. Jurij pod Kunjom. Pred zaporom je bil kaplan v št. Jerneju na Dolenjskem. France Preseršek, župnik v Starem trgu pri Ložu je odšel na mesto pred nedavnim umrlega župnika Antona Kovaciča na Breg pri Kranju. Vinko Gostiša je nastavljen v Zaplani nad Vrhniko; škofijski tajnik Stanko Lenič pa v Sodražici. Prof. dr. Janez Fabijan ostane v Ljubljani, kočevski dekan Peter Flajnik, ki je v zaporu prestal zelo nevarno operacijo in še vedno bolega, se je začasno zatekel k svojim sorodnikom.

Večni problem vsakega diktatorskega režima so uporni študenti. Medtem ko se dá delavsko in uradniško skupino še nekako prepričati, zlepa ali zgoda, to za diktature ni važno, pa študentovski stan zlepa slepo ne sprejme odlokov od zgoraj, temveč o njih razpravlja, proti njim zabavlja in jih bojkotira. Komunistične oblasti v Sloveniji se zavedajo, da so pot rdečim oblastnikom pripravili ravno salonski komunisti iz inteligenčnih vrst. Nujno je zato za obstoj in rast komunizma na sloveski zemlji potrebno, da tudi v bodoče inteligenčni sloj podpira komunistični svetovni nazor in ga uveljavlja v življenju. Na podlagi te zahte-

ve so šolske oblasti v Sloveniji odločile, da se bodo od letošnje jeseni dalje osmošolci učili nov predmet in sicer štiri ure na teden. Ta predmet se bo imenoval: „Temelji družbene in državne ureditve Federativne Ljudske Republike Jugoslavije“. Z drugimi besedami: osmošolci bodo morali študirati politično ekonomijo in marksistično sociologijo v luči materialističnih načel nemškega žida Karla Marxa, da bodo tako sposobni stopiti v življenje „socialistične stvarnosti“ v zaslužjeni domovini. Nekaj podobnega so morali slovenski študenti že sedaj poslušati, toda v veliko manjšem obsegu. Da bodo dijaki zmogli obvladati novo materijo, bo odpadla v zadnjem gimnazijskem razredu svetovna zgodovina. Saj se za komuniste začne prava zgodovina šele z oktobrsko revolucijo 1. 1917 v Rusiji, za slovenske pa s pobijanjem protikomunistov po zlomu Jugoslavije leta 1941.

SLOVENSKA KOROŠKA

Kmetijsko-gospodinjski šo'i v št. Jakobu in št. Rupertu, ki jih vodijo nad vse uspešno slovenske šolske sestre, sta tudi letos zaključili svojo šolsko leto z bogatima razstavama in lepima akademijama. V št. Jakobu je bila razstava s sklepno prireditvijo v nedeljo 24. aprila. To prireditev so gojenke podale trikrat: v soboto za šolsko mladino, v nedeljo popoldne za zunanje goste, zvečer pa za št. Jakob in okolico. — V št. Ru-

partu pri Velikovcu je bil zaključek šestmesečnega učenja in dela en teden kasneje, 1. maja. Kot se je 24. aprila slovensko koroško ljudstvo zbralo v št. Jakobu v Rožu, tako je 1. maja pohitelo v št. Rupert, da slovesno obnovi srčno veselje, ki po obeh šolah združuje slovenski živelj na Koroškem v eno samo veliko družinsko skupnost. Razstava šivalnih del je bila zelo bogata in pestra, pa tudi razstava kuharske umetnosti je bila vse pohvale vredna. Obiskovalcev je bilo veliko in so jih naštelj 1180 oseb. Med njimi je bilo mnogo fantov, ki si niso ogledovali le razstavljenih predmetov, ampak tudi imena izdelovalk, ki so bila pri vsakem zapisana... Popoldne pa je bila ob nabito polni dvorani slavnostna akademija. Morali so jo predvajati dvakrat, da so mogli zadovoljiti vse občinstvo. Pri prvi predstavi je bilo 640 ljudi, a pri drugi 580.

Podružnica sv. Lenarta na Obirskem je na praznik Gospodovega vnebohoda 19. maja doživela blagoslovitev dveh novih zvonov. Blagoslovil ju je dekan in častni kanonik iz Doberle vasi g. Aleš Zechner. — Istega dne je Slovensko prostvetno društvo v št. Vidu v Podjuni priredilo pristrčno materinsko proslavo.

PRIMORSKE VESTI

Prvo sveto obhajilo v Gorici. V cerkvi sv. Ignacija na Travniku je bila v nedeljo 15. maja lepa slovesnost prvega sv. obhajila slovenskih otrok. Svojim malim, srečnim prijateljčkom je lepo prepeval otroški zbor. Popoldne pa je bila v dvorani Brezmadežne na Placuti akademija v čast prvoobhajancem, ki so jo pripravili pridni otroci iz sirotišča in iz Marijinega vrta.

Koncert pevskega zbora iz Pevme. Cerkvni pevski zbor iz Pevme je priredil v nedeljo 22. maja v dvorani Brezmadežne na Placuti svoj prvi pevski koncert pod vodstvom pevovodje Franceta Valentinčiča. Zbor šteje 22 članov, ki so vsi zvesti cerkvni pevci. Program koncerta je vseboval pesmi D. Feigla, Aljaža, Hribarja, Jereba, Vodopivca in drugih. Pesmi so bile pohvalno podane;

videlo se je, da so bile skrbno naštudirane in izpiljene.

Korošci na Primorskem. Za binkoštno praznike so našo Primorsko obiskali bratje Korošci in nam prinesli toliko vedrosti in pristne domačnosti, da jih zlepa ne bomo pozabili. Na binkoštni praznik so obiskali Trst in imeli nato v Bazovici krasno uspelo kulturno prireditve, ki je obsegala pevske točke, rajalne nastope in uprizoritev verskega misterija „Brezmadežna“, ki so ga z uspehom že izvajali v koncertni dvorani v Celovcu lansko leto. Tudi v Bazovici je dosegel popoln uspeh. Zvečer istega dne so imeli Korošci še eno prireditve v Marijinem domu v Trstu, nakar so na binkoštni ponedeljek obiskali Gorico. V dvorani Brezmadežne so imeli zvečer svojo zadnjo prireditev. Izbrali so si izredno pester in lep program s svojo koroško religiozno, narodno in umetniško pesmijo. Podali so vrsto pesmi Milke Hartmanove ter pokazali svoj veder in vesel značaj v narodni folklori ob zvokih harmonike. Druga lepo mladostno vesela skupina, ki se je predstavila na odru, so bile mladenke Zveze absolutenk gospodinjske šole, ki so nam tako ljubko zarajale po napevu naših lepih narodnih pesmi. Ob koncu je članica SKPD iz Gorice podarila Koroščem šopek nageljnov, ki so ga Korošci podarili nato priljubljeni pesnici Milki Hartmanovi, ki je tudi prišla s Korošci na Primorsko.

Spominska svečanost v Gorici. V nedeljo 5. junija je SKPD iz Gorice priredilo na Placuti žalno proslavo v spomin vsem žrtvam zadnje vojne in še posebej ob obletnici vetrinjske tragedije. Zamišljena je bila kot resna, verska proslava in kot taka je bila tudi izpeljana. K zbranosti in razmišljanju so vabile vse točke sporeda: spominski nagovor, v solospjevu izvajani Oče naš, Trinkova skladba „Iz globočine“ v izvedbi mešanega kvarteta, recitirani Križev pot prosečih, ter končno obe pesmi moškega zbora. Poseben prizvok je dala ob koncu proslave beseda goriškega rojaka inž. Mozetiča, ki je prinesel pozdrave argentinskih Slovencev in povedal, da se isto uro vrši slična proslava

v veliki dvorani sredi Buenos Airesa, kjer je bilo zbranih nad tisoč Slovencev, da počastijo spomin mrtvih junakov žalostnih dni meseca maja in junija 1945.

V Jazbinah pod Števerjanom so začeli z zidavo nove cerkve. Posvečena bo brezjanski Mariji Pomagaj. Jazbine so ena najmlajših in najmanjših duhovnij v goriški nadškofiji, saj štejejo komaj 165 duš. V cerkvenem oziru je to samostojen vikariat, ki se je otvoril po razmejitvi leta 1947 iz dolnje cerovskih gorenjecerovskih in vipolških hiš. Doslej je za cerkev služila vlažna, napol razpala klet in je bil že skrajni čas, da tudi ta vasica dobi dostojen božji hram.

Zaključek kulturnih večerov na Tržaškem. Politični dogodki so zlasti v jeseni nekoliko zavrlji kulturno delo na Tržaškem, a kljub temu pokažejo lahko naše kat. kulturne organizacije ob zaključku kulturnih večerov na lepe uspehe. Na Tržaškem je bilo v tem obdobju deset kulturnih večerov, posvečenih zabavi in pouku, katerim moramo še pristoječi prosvetne večere v Mačkovljah, Dolini, Bazovici in na Proseku.

Kulturna prireditve v Škednju. Gospod Dušan Jakomin, ki je bil pred letom imenovan za kaplana v Škednju v tržaški okolici, je zelo dvignil versko in tudi kulturno življenje v tem prijaznem delu tržaške okolice. Ustanovil je dekliški

pevski zbor, ki je tudi že večkrat nastopil v preteklih mesecih in žel vedno obilo uspeha. Posebno lepa in uspela je bila prireditev dne 10. maja, ki je bila, kakor je povedal g. prof. Peterlin v uvodni besedi, praznik slovenske pesmi, slovenske besede in praznik ustvarjalne moči slovenskega genija. Dekliški zbor je najprej zapel pet dovršeno lepih narodnih in umetnih pesmi pod vodstvom g. Dušana Jakomina. Nato je mlada književnica Vijolica Fondova-Škedenjka prebrala eno izmed svojih črtic. Sledilo je še petje in recitacije.

Blagoslovitev dveh prenovljenih cerkvic v Tržaškem Bregu. Dne 22. maja so v Tržaškem Bregu slovesno blagoslovili dve obnovljeni starodavni cerkvi. Prva je Mariji posvečena na Pečah pri Boljuncu. Ta cerkva je še iz XII. stoletja in je bila med vojno skoro do tal porušena. Sedaj je po zaslugi tržaškega urada za spomenike in lepo umetnost zopet prenovljena in v nedeljo 22. maja so jo slovesno blagoslovili in zopet izročili vernikom v uporabo. — Isti dan so tudi blagoslovili cerkvico sv. Martina nad Dolino, ki jo je tudi prenovil tržaški urad za umetnost. Ta cerkva je baje iz XII. stoletja in Brežani so bili na obe cerkvi zelo navezani, zato so hvaležni tržaškemu uradu za umetnost, da jih je znova prenovil.

Spisal E. William, ilustriral Hotimir Gorazd

VEČERJA PRI DOKTORJU

Doktor Sigman je koračil po ordinačijski sobi od vrat do okna in zopet nazaj. Med zobmi je stiskal cigaro. Niti opazil ni, da ni več gorela. Mršil je čelo, medtem ko je imel roke globoko v hlačnih žepih.

Beryl, rjegova žena, je lažno odprla vrata in ostala na pragu. „Danes si pa kakor tiger, ki so ga pravkar potisnili v kletko!“ mu je zaklicala.

Mož je ni niti pogledal. Jezno je siknil: „Za vruga, ali res ne razumeš, da mi je včasih gibanje potrebno?“

„Kako ne bi razumela? Zlasti, če je povabjen na večerjo duhovnik! Toda, ljubček, ali je treba biti radi tega razburjen?“

„Nisem razburjen; rad bi se pomiril, zato koračim po sobi!“

„No, če je pa tako, ti pa prinesem kako cigareto. Skupaj bova kadila in si katero rekla, da prideš ven iz te živčne napetosti.“

Beryl je šla v svoje stanovanje in se hitro vrnila. Vsedla se je v naslanjač in se naslonila nazaj potem ko je eno nogo položila čez drugo. Oblečena je bila v elegantno temno obleko, na kateri se je svetila sponka iz zelenega salovca, ki je nekako končavala globoki izrez na njenih prsih. Tudi uhani so bili iz istega kamna. Ustnice si je krepko namazala z rdečo barvo. Mož jo je gledal, ji prižgal cigareto in nato s hudomušnim nihanjem glave pripomnil: „Neumnosti počenjaš! Ali ne veš, da se je današnji povabljenec že pred davnim odpovedal ženskam?“

„Stori'a sem to radi tebe, da misijonar vidi, da imaš čedno žensko za ženo.“

Doktor Sigman je položil cigareto v pepelnik in jo hvaležno pogledal. „Vesel sem, da nisi pozabila ženskih lastnosti,“ je nepričakovano izjavil.

„David, povej mi, zakaj ti gre pravzaprav ta duhovnik tako na živce?“

„Saj ni to res,“ je mož ugovarjal, „je vseč mi ni. Očutek imam, da ta človek laže!“

„David, potrpi vsaj nekaj časa!“ je mirila Beryl.

„Ne, ne bom čakal. Za mene je vsak človek, ki mi ne pove vsega, do česar imam pravico vedeti, lažnik. Ta tip nekaj skriva. Ni iskren. Ni me mógel doslej prepričati, da ima poštene namene. Ne vem, kaj je v njem; pa naj bo kar koli, jaz vem, da ga ne maram.“

Beryl je preplašena gledala svojega moža. „David, ti si krivičen do misijonarja. Pusti mu čas, da se uvede v svoje delo. Nimaš pravice zahtevati, da se nama razkrije. Saj naju še dobro ne pozna.“

„Morda imaš prav,“ je doktor Sigman nekoliko popustil. Toda bolj bi mi bil všeč, če bi takoj od začetka pokazal, kdo je in kaj namerava. Saj ne zahtevam, da pride papež iz Rima in mi pove, kakšne izglede ima misijonska postaja za bodočnost. Toda misijonar, ki pride v času, ko komunizem prodira po vsej Kitajski in povsod opuščajo misijonske postojanke, pa ne pove, zakaj hoče še vnaprej ostati na tem izpostavljenem kraju, je lopov in zločinec.“

„David, ne prenašli se, saj nimaš nobenih dokazov v roki,“ ga je prekinila žena. „Grem v kuhinjo, da dokončno pripravim jedi. Če pride misijonar, mu postreži z aperitivom. In bodi olikan do njega.“

„Upam, da bo šlo,“ je momljal zdravnik med ustnicami. „Glavno jezo sem že itak nad teboj stresel!“

Beryl se je nasmehnila. „Vedno si enak!“ je še dejala in odšla.

Doktor Sigman se je znova vsedel. Čutil je, da je zopet miren. Bil je trdno odločen, da bo misijonarja potrpežljivo poslušal.

☆

Tudi Carmody je bil sklenil, da bo pazil na svoje živce. Dan, ki naj bi bil odločil njegovo usodo, je šel h kraju, ne da bi bil sklenil kaj dokončnega.

Doktor Sigman ga je sprejel nadvse prijazno. Oče, tale pol ura pred večerjo mi je najbolj všeč. Visky za nekaj kapljic vode čudovito raztegne želodec in ga usposobi za nadaljnje jedi.“

Carmody je bil zase istega mnenja. Če bi bil v obleki letalca ali pa pravi oče O'Shea, bi ga zvrnil brez skrbi vase. Toda, ker je le predstavljal misijonarja O'Shea, se ni smel opijaniti. Ohraniti je moral nadzorstvo nad svojim jezikom. Zato je dejal:

„Raje ostanem pri sami vodi. Pa spijte vi dva, enega na moje zdravje. Saj vonja zelo prijetno.“

Ena sama motna luč je medlo razsvetljevala sobo. Zdravnik je dvignil kozarec proti svetlobi in počasi govoril: „Visky je dobra pijača. Okrepi telo, toda ohromi duhá. Jasen duh ni primeren za družbo, ki se hoče zabavati. Na zdravje Cerkve, oče O'Shea, in misijonarjev, ki prihajajo na Kitajsko!“

„In zdravnikov prav tako!“ je vzkliknil Carmody in dvignil svojo čašo. „Res ne razumem, kako more biti tu človek, kot ste vi!“

„Jaz sam tega ne razumem,“ je zamisljeno odgovorjal zdravnik. „Ne bom vam pravil zgodbe svojega življenja, toda povedal vam bom, zakaj sem tukaj.“

„To bi me zelo zanima!“

Doktor Sigman je spil nekoliko žga-

Predno sedejo k večerji, laži misijonar Carmody blagoslovi jedi in zmrzra latinsko molitev, ki se je še bežno spominja iz svoje mladosti

ne pijače in pri tem od ugodja tlesknil z jezikom.

„Kar vam bom povedal, bom povedal s čisto določenim namenom. Verjem v odkritosrčno besedo. Odkritosrčna beseda je edina resnica.“ Za nekaj nipov je umolknil. „Ali so vam kaj pravili o nas na tukajšnji misijonski postaji, preden so vas poslali semkaj?“

Carmodyju se je naježila koža po telesu. „Ne, ničesar mi niso rekli.“

„Res čudno, da vas niso nič informirali.“ Zdravnik je gledal zamišljeno predse. Nato je zmignil z rameni rekoč: „Dobro, je končno vseeno. Vi imate pravico vedeti vse, kar je za vas važno.“

„Rodil sem se v Bostonu in diplomiral na harwadski univerzi. Pa to ni važno. Jedro moje zgodbe je v tem, da sem kot zdravnik prišel na Dunaj v najbolj neprikladnem trenutku. Nacistične čete so ga pravkar zasedle. Polovile so vse tuje, ki se niso znali pravočasno napraviti nevidne. Tudi jaz sem bil med

njimi. Vse je kazalo, da so nam dnevi šteti. To me sicer ni vznemirjalo. Toda poleg mene so prijeli tudi Beryl, moje ženo.“

Doktor Sigman je prekinil svoje pripovedovanje, srknil iz kozarke in nato nadaljeval:

„Nisem veren človek v običajnem smislu besede. Rekli so, da sem agnostik, brezverec, svobodomislec. Pa ni res. Sicer pa tudi brezverec je veren na svoj način, čeprav trdi nasprotno. Saj je tudi brezverstvo neke vrste vera. Pa pustimo to modrovanje. To hočem povedati, da nisem brez vere.“

Zdravnikove oči so se zapičile v obraz Carmodyja. Bile so temne in resne. „Oče O'Shea, jaz verujem v Boga! Tudi molim; ne sicer kot vi, a molim. Kadar kaj prosim Boga, mu vedno porudim nekaj v zameno. Tako sem bil vzgojen. Če hočem, da me bo Bog spoštoval, moram tudi jaz Bogu izkazovati spoštovanje. Brez tega ni dostojanstva v življenju, niti v molitvi, niti v veri v Boga.“

Carmody ga je mirno poslušal. „Všech mi je vaše pojmovanje o Bogu in molitvi,“ je pripomnil.

„Hvala. Rad bi vas privedel do razumevanja stvari, ki jo tom sedajle povedate. Tisto noč, ko so me zaprli, sem molil. Pa nisem imel ničesar, kar bi Bogu porudil. Zato sem sklenil, naj Bog reši Beryl v zameno za moje življenje. Molil sem in daroval to, kar sem imel v zameno za to, kar sem želel prejeti. Vi kot duhovnik me boste razumeli.“

Carmodyja je začela stvar zanimati. Zravnaval se je v naslanjaču in dejal: „In potem, kaj se je zgodilo?“

„Skupina katoliških duhovnikov na Dunaju je imela dobre zveze z nekaterimi vodilnimi osebnostmi novega režima. Uporabljala jih je za reševanje zaprtih in na smrt obsojenih. Tako se je z njih pomočjo rešila Beryl. A ne le ona, temveč tudi jaz. To je bilo več, kar sem jaz prosil Boga. Bil sem dolžnik pred njim in nisem vedel, kako naj ta dolg poravnam.“

Carmody ga je gledal presunjeno.

„Skušal bom biti, oče O'Shea, kar se da kratek! Na ladji, ki naju je z Beryl

vozila proti Ameriki, je bil tudi mlad zdravnik! Ne vem več, kateri red mu je omogočil medicinske študije, da potem odide za tri leta kot misijonski zdravnik na Kitajsko. Ta človek je na ladji umrl, ne da bi prišel do cilja. Kaj bi storili v takem primeru vi?“

Carmody je s solzami v očeh gledal mogočno Sigmanovo postavo. Kar ni mogoč verjeti lastnim ušesom, da je ta na videz surovi človek vzel tako zares svojo molitev, v kateri se je ponudil Bogu namesto Beryl in videl v smrti mladega zdravnika božji prst, da ga on nadomesti.

„Jaz ne bi ravnal tako na vašem mestu,“ je počasi izdaviil iz sebe.

Doktor Sigman se je dvignil, stopil k omari, vzel steklenico v roke in si znova napolnil kozarec.

„Oče O'Shea, verjemite mi, nisem se odločil na hitro. Mislil sem in tehtal razloge. Toda eno je bilo jasno: Ni ostala pri življenju le Beryl, temveč tudi jaz. Zato sem se ponudil vaši misijonski družbi, da me pošlje za tri leta na Kitajsko. Poslali so me semkaj. Še eno leto moram ostati, da preneha pogodba.“

Tri leta odrezan od sveta! Carmody je globoko potegnil zrak vase. Tudi on je odslužil tri leta pri Mieh Yangu, ki mu je rešil življenje. Pa tega ni storil prostovoljno. Njemu so leta ukradli. Sam od sebe jih ne bi nikdar odstopil. Toplo je pogledal zdravnika in iskreno izjavil:

„Vi ste veliko boljši človek kot jaz!“

Doktor Sigman je napravil odklonilno kretnjo. Bilo je videti, da ga je Carmodyjeva pripomba ganila.

„Ne, oče, nisem boljši, temveč različen od vas. Nimam dosti skupnega s katoliškim duhovništvom. Toda eno vem dobro: Človek, ki da življenje za nekaj, kar je več kot on sam, da vse, kar ima. Katoliško duhovništvo zahteva popolno izročitev samega sebe Bogu. Zato je veliko.“

Carmodyja je ob teh besedah zabeležilo pri srcu. Človek, ki tako resno jemlje svoje dolgove napram Bogu in najde tako vzvišene besede za katoliško duhovništvo ne bi nikdar odobril tega, kar je Carmody storil v trenutku, ko se je

odločil, da bo igral vlogo misijonarja do konca.

„Sedaj razumem,“ je dejal Carmody, „zakaj se s toliko vnebo da-jete misijonski postaji na razpolago!“

„Jasno! Hočem, da ta tri leta niso izgubljena ne zame ne za Cerkev, kateri tukaj služim. Sedaj pa zadeva, oče, vas, da me prepričate, da misijonska postaja še potrebuje moje navzočnosti in poskrbite, da mi dela ne bo manjkalo.“

„Bom poizkusil!“

„Zelo dobro, oče O'Shea.“ David Sigman se je popravil v naslanjaču. „Kaj pa, če bi v bodoče poskusili biti z menoj malo bolj iskren? Kakšna navodila so vam dali vaši predstojniki, preden so vas semkaj poslali? In kakšno je njihovo stališče glede oddaljenih postojank, kot je prav naša?“

Carmody si je poiskal cigareto v dozi, ki je ležala na mizi in jo prižgal. „Verjetno mi ne boste verjeli, če vam rečem, da nisem prejel nobenih tajnih navodil in da mi ni znano, kaj mislijo moji predstojniki o misijonu.“

„Oče, žal mi je, a tega vam res ne morem verjeti.“

Oči obeh mož sta se srečali, Carmody pogleda ni hotel umakniti. „Pa je vendarle res, doktor Sigman,“ je odločno zatrdil.

☆

Glas zvončka, ki je prihajal iz kuhinje, je k sreči pretrgal grozotni molk, ki je nastal ob Carmodyjevem odgovoru. Zdravnik se je dvignil brez besed. Carmody je sledil njegovemu zgledu. Ni bilo več dvoma: Doktor Sigman bi mu gotovo ne pomagal pri pobegu z misijonske postaje.

Zdravnik je vrgel s hitrim sunkom sukniče na sebe, si ga uravnal in ne da bi pogledal Carmodyja dejal: „Pojdimo, oče!“

V obednici, ki je bila majhna in preprosta, sta ju pričakovali dve ženski: Anica Scott v večerni obleki modre barve ter gospa Beryl Sigman, čije obleka je bila črna in na prsih globoko izrezana. Carmody se je sprva ozrl le na Beryl. Zgodba njenega moža, ki jo je pravkar slišal, ga je nehote usmerjala proti njej. Tri leta v življenju ženske

Povest damavine

„Marija je Kraljica moja, roké nad mano razprostira, srcé ljubeče mi odpira, pomoč delí mi v uri boja.“

Cve ove mučeništva s križa
Marija meni je trosila,
z menoj bridkosti kelih pila;
po njej se mi rešitev bliža.“

To pravi a je domovina,
ko me te dni je obiskala,
pri meni dolgo vasovala,
točila mi tolažbe vina.

S'ovenci, svojo domovino
z Marijo sužnosti rešujme,
življenje, srca ji darujmo
in zanjo vnemajmo mladino.

Gregor Mali

pomenijo veliko več kot tri leta v življenju moža. Toda kljub pojasnilom doktorja Sigmana je bila navzočnost bolničarke Anice Scott še vedno uganka zanj. Zakaj je morala iti po svetu tudi ona?

Obe ženski sta ju sprejeli stoje, ko sta se Carmody in zdravnik približala k mizi. Carmody ni vedel, ali naj moli ali ne. Beryl je njegovo zadrego takoj opazila. „Nič se ne bojte,“ mu je prijazno prikimala, „nama z možem je zelo všeč, če bi hoteli moliti.“

Carmody je pri teh besedah zardel do ušes. Saj na to okolnost ni niti pomislil. Res, kako težko je v vseh podrobnostih igrati vlogo očeta O'Shea. Naredil je znamenje križa in nato zbral nejasne besede, ki se jih je še medlo spominjal. „Blagoslovi Gospod nas in te dari, ki jih bomo po tvoji dobroti zaužili. Po Kristusu Gospodu našem.“

Nekoliko v zadregi so vsi štirje spočetka sedeli pri mizi. Nato je prekinila

Beryl mučni molk s pripombo: „Božja dobrota ni vsak dan enaka. Danes nam je pripravila raco, drugače pa nas pusti bolj ob rižu.“

Ta domislica je spravila vse navzoče v dobro razpoloženje. Pogovor se je začel razvijati in Carmody je čutil, da so ga bili pri mizi veseli. Ker je pravkar šele prišel, so mu pripovedovali zgodbe o misijonski postaji in kitajskem ljudstvu. S tihim ugodjem je ugotovil, da zna Anica Scott pripovedovati anekdote na zelo duhovit način. Tudi zdravnik je znal zanimivo pripovedovati, medtem ko je Beryl sote ovala večji del tako da je dodala kako podrobnost ali prekinjala stavke s kakšnim vzklikom. Brez dvoma bi bil Carmody vse daleč posekal, če bi bil smel povedati svoje dogodivščine iz budističnega samostana. Tako pa je sodeloval le tako, da se je zanimal za vse, kar so mu pripovedovali in stavil mnogo vprašanj.

Gospa Beryl je posvečala misijonarju še posebno pozornost. Carmody je to čutil. Njeno opazovanje ga je vznemirjalo. Zato je bil silno vesel, ko je Anica Scott začela pripovedovati, kako je oče O'Shea blagoslovil najstarejšega prebivalca v vasi. Opisala je vse to tako podrobno, da se je Carmody pričel smejati. Anici smeh ni bil ravno všeč. „Oče, šele kasneje boste razumeli,“ mu je dejala s pogledom, ki je izražal dobroto in iskrenost. „koliko sre ste si pridobili s svojo preprosto kretnjo. Ti ljudje so videli vašo prijaznost, vljudnost in ponižnost in vas ne bodo več pozabili. Pripravljene bodo celo umreti za vas. So tako preprosti, prijetni, zvesti...!“

„In tako umazani, leni in pohotni,“ je dodal zdravnik. „Ne bodite no, gospodična Anica, tako sentimentalna!“

Bolničarki je postalo nerodno. „Mor-da sem res preveč čustvena. Toda Kitajce imam rada.“

Carmody jo je pazljivo poslušal. Že je hotel razviti pogovor, ki bi se nanašal na njene besede, toda zdravnik ga je prehitel.

„Oče, ne zamerite, če bom sedaj preveč oseben. Toda zdravnik sem in kot takega me zanima, odkod velika zaraslina, ki jo imate na čelu?“

Carmody je začutil, da je vse omizje objela globoka pozornost. Ni še pomislil, kako naj bi razložil njen postanek, če bi ga vprašali. Premalo časa je še igral vlogo misijonarja in imel je mnogo skrbi, ki so bile večje kot zarasla rana na čelu. Pamet mu je narekovala, da govori resnico. Kako naj preslepi izkušenega zdravnika, ki je imel vsak dan posla s podobnimi stvarmi.

„Ponesrečil sem se z letalom. Zanimsem imel na razpolago kaj prida zdravniške pomoči. Samo neki star menih se je brigal zame in me izlečil.“

Doktor Sigman je prikimal, kot da bi ta odgovor potrdil njegove sumnje. Že je hotel razpravljati naprej o zarceljeni rani, ko je opazil, da se je Beryl obrnila k vratom. Tam je stal cerkovnik John Wong in se globoko priklanjal.

„Oprostite prekinitve večerje,“ je dejal. „Toda veliko ljudi v cerkvi. Zelo veliko. Vsi se spovedati. To zahtevati časa.“

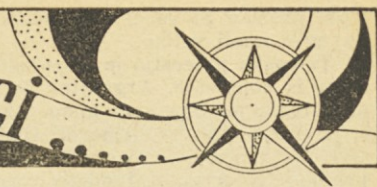
Carmody je začutil, kot da bi ga nekaj tiščalo k tlom. Rad bi še obstal v družbi, ki mu je začela ugajati. Tudi ni imel kot navaden človek pravice, da odpušča grehe. Toda pogled na ostale pri mizi ga je prepričal, da vsi od njegove pričakujejo, naj gre. Vsako obotavljanje bi bilo za dravnika, Beryl in Anico prav tako nerazumljivo, kot če bi doktor Sigman ne hotel obiskati bolnika, ki ga je klical.

Beryl Sigman se je dvignila od mize. „Hvala John! Naravno, da nočemo za-drževati očeta O'Shea. Ti ljudje so že dovolj časa čakali na duhovnika.“

Carmody se je naglo poslovil. Za trenutek je začutil v svoji dlani mrzlo roko bolničarke; nato se je obrnil k vratom in odšel za Johnom.

Beryl se je vrnila k mizi. Njen pogled je splaval k možu, kot da bi hotela zvedeti od njega mnenje o gostu, ki je pravkar odšel. David Sigman je spraznil skodelico kave in porgljiv nasmeš se je razlil preko njegovih širokih ustnic. „Pri mizi se vede dobro, ali ne?“ je posmehljivo vprašal. Toda na vprašanje ni dobil odgovora.

Med izseljenci

ARGENTINA

Letošnja spominska proslava „Društva Slovencev“, posvečena spominu žrtev vojne, okupacije in komunistične revolucije v Sloveniji ob deseti obletnici odhoda slovenskih protikomunističnih množic v svobodni svet je bila brez dvoma ena najlepših in najbolj obiskanih, kar jih je bilo do sedaj v Argentini. Prostorno gledališče Smart v središču Buenos Airesa je bilo popolnoma zasedeno, ko je podpredsednik društva dr. Julij Savelli pričel spominsko svečanost. V kasteljanskem jeziku je prebral govor predsednika „Društva Slovencev“ ing. Albina Mozetiča, ki je bil takrat službeno odsoten v Evropi. Pevski zbor „Gallus“ je nato zapel pretresljivo Adamičevo skladbo „Ecce dolor“. Glavni govornik je bil bivši poslanec g. Miloš Stare. Dotaknil se je dogodkov iz preteklosti in sedanjosti in ob njih prikazal, koliko je naš narod pretrpel in žrtvoval za svoj obstoj in ohranitev. Sledila je zadnja točka: življenje slovenskega rodu, preprosta, a zelo učinkovita, ki je prisotne do solz ganila. Pet velikih slik je ob spremljavi slikam odgovarjajočih pesmi gledalce povedlo v domovino in jih spomnilo na leta groze in begunstva po taboriščih. Slike je mojstrsko izdelal slikar g. Ciril Skebe, ki je kot domobranski častnik sam postal invalid. Spremno besedilo je sestavil pesnik g. Adolf škerjanc, celotno tehnično vodstvo spominske proslave pa je imel v rokah režiser g. Marijan Willenpart. — Po spominski proslavi so se vsi navzoči udeležili večerne svete maše, ki jo je daroval č. g. direktor Anton Orehar. Po evangeliju je spregovoril nekaj lepih priložnostnih misli. Sv. maši je sledilo žalno opravilo „Reši me“, ki ga je opravil prav tako č. g. direktor Anton Orehar ob asistenci poddirektorja g. Jožeta Jurak in jezuita p.

Ivana Casermana ter vseh slovenskih bogoslovcev iz semenišča v Adrogué.

V zvezi z desetletnico vetrinske tragedije je izdalo „Društvo Slovencev“ v Buenos Airesu brošuro „Ob desetletnici“. Posvečena je „spominu vseh Slovencev, ki so padli v borbi za demokracijo in svobodo svojega naroda“. Zgoščen pregled zgodovine slovenskega naroda je v španskem jeziku prispeval kulturni zgodovinar g. Marijan Marolt. Objavljena sta v knjižici tudi govora ing. Albina Mozetiča in g. Miloša Stareta. Prvi je v slovenščini, ker je bil na proslavi prebran v španščini, drugi pa v španščini, ker je bil na spominski prireditvi govorjen v slovenščini. Tekst krasi osem lepih slik iz Slovenije.

Domobranska desetletnica. Na praznik sv. Rešnjega Telesa je obiskal Slovence v Mendози duhovni svetnik č. g. Karol Škulj iz San Martina pri Buenos Airesu. Odzval se je prošnji, da bi vodil spominsko proslavo ob desetletnici padlih domobrancev. V soboto 11. junija popoldne je g. svetnik začel duhovno obnovo kot pripravo na ta veliki slovenski praznik in jo ob nezmanjšani udeležbi poslušalcev nadaljeval v nedeljo s sv. mašo in zaključnim govorom ter skupnim zadostilnim sv. obhajilom. — Popoldne ob petih so se Slovenci iz vseh koncev Mendoze spet zbrali v kapeli pri bratih maristih k litanijam Srca Jezusovega, nato pa v dvorani, kjer sta navzoče slovenska zastava in domobranski znak v duhu združila z našimi borci za svobodo. Pevski zbor in deklamacije so dale lep okvir tej proslavi, katere višek je bil slavnostni govor gospoda svétnika. Prikazal je delo komunistov od začetka mlade Jugoslavije pa do leta 1945, kako so se pripravljali za dosego zmage, povečeval pa tudi delo protikomunističnih borcev, mučencev domobrancev. Tako

lepih proslav Slovenci v Mendozi do sedaj niso imeli veliko.

Televska procesija je letos zelo sličila onim iz domovine. Argentina je na južni polobli, pa ima zato zimo takrat, ko se v Evropi in Sev. Ameriki ljudje znojijo od vročine. Navadno so televske procesije v Argentini odeve v mraz in hladni veter. Letos pa je bila izjema. Ponoči je še lilo kot iz škafa, nedelja 12. junija pa je bila prav sončna in nenavadno topla. Kakor vsa leta poprej, je šla tudi to pot procesija po lepem dvorišču Don Boscovega zavoda v Ramos Mejiji pri Buenos Airisu. Sveto Rešnje Teo je nosil č. g. direktor Orehar Anton ob asistenci številne slovenske duhovščine. Navzoči verniki so pobožno molili in zbrano sledili obredom pri štirih blagoslovnih oltarjih, pevski zbor „Galus“ pa je občuteno prepeval nabožne pesmi. Lep je bil pogled na ljubko skupinico šolskih otrok, ki je pred Najsvetejšim tresla cvetje, kakor tudi na dostojanstveno držo deklet v narodnih nošah.

Desetletnico nasilne smrti pisatelja Narteja Veikonja je hotela proslaviti 25. junija Slovenska kulturna akcija in se obenem spomniti vseh kulturnih delavcev, ki so padli v času komunistične revolucije v Sloveniji. Radi znanih dogodkov dne 16. junija je bila vsa proslava preložena na pozneje. Pač pa je mogla za 25. junija iziti knjižica „Kyrie eleison“, pravi „slovenski veliki teden“, delo akademske slikarice Bare Remec in dr. Tineta Debeljaka. Knjižica je izšla v bibliofilski izdaji v 300 izvodih. Z njo se je Slovenska kulturna akcija hotela pridružiti drugim vsenarodnim spominskim proslavam v čast slovenskih protikomunističnih žrtev.

ČILE

Pri nemških patrih se je v Santiago poročila gđč. Jana Marinčič, katere oče je prišel v Čile že po prvi svetovni vojski. Ženin g. Günther Kroneberg je lastnik veleposestva blizu Chillana. Poročil ju je g. dr. Trdan. Nagovoril je nevesto po slovensko, ženina po nemško, vse skupaj pa še v kasteljanskem jeziku v splošno zadovoljstvo vseh navzočih.

V Santiagu se je osnoval katoliški odbor za priseljence. Kupil je že hišo, kjer bodo dobili novi priseljenci streho, da jim ne bo treba kot doslej čakati na stadionu, da se jih kdo usmili in jih sprejme v službo.

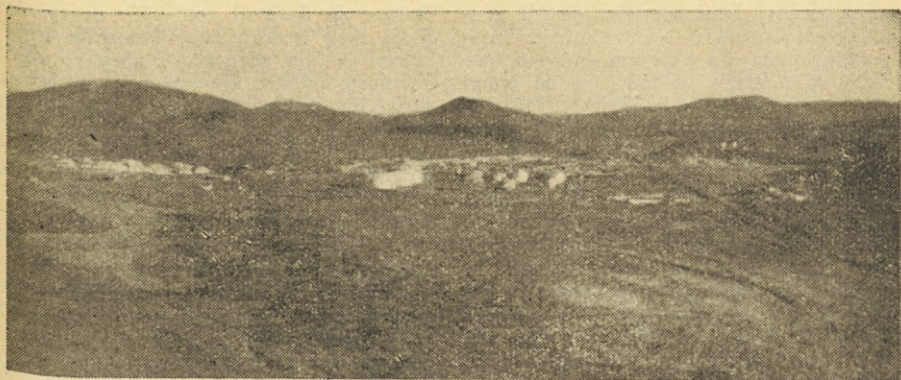
31. maja so sestali na nuncijaturi kaplani raznih narodnosti in člani omejenega odbora, da pozdravijo g. dr. J. Schauffa, podpredsednika mednarodne komisije za emigrante. G. Schauff je podal splošen pregled stanja izseljencev in beguncev po svetu. Po seji je imel slovenski kaplan v zasebnem razgovoru z njim priliko spoznati, da je bil č. g. podpredsednik dobro poučen o vračanju beguncev iz Trsta in že preje iz Avstrije. Omenil je, da bodo begunce iz Avstrije premestili na Bavarsko.

Pri banketu, ki je bil prirejen njemu v čast, je g. Schauff govoril izredno pohvalno o Slovencih, tako da so navzoči gostje g. Marinčiču, ki je bil povabljen, častitali, da je ud in zastopnik tako odličnega naroda.

„Mednarodna katoliška komisija za izseljence“ ima svojo podružnico tudi v Santiagu. Vodi jo g. Cristobal baron von Unterrichter. Kdor želi pomoči in pojasnil glede vselitve v Čile se lahko obrne nanj tudi v nemškem jeziku. Naslov je: Comisión católica internacional de migración, Morandé 466 of. 19, Santiago de Chile.

KANADA

Za binkoži je slovenska župna cerkev Marija Pomagaj v Torontu sprejela prve romarje. Bila je to skupina članov iz društva Najsvetejšega Imena Jezusovega iz Clevelanda, ki jih je vodil Jakob Resnik. Pripeljali so se z avtobusom in zasebnimi vozili v soboto 28. maja. V Torontu so ostali do naslednjega ponedeljka. Prenočili so pri slovenskih družinah. Goste, ki so obenem veliki dobrotniki novo zgrajene cerkve, je sprejel župnik dr. Jakob Kolarič CM. Zvečer ob šestih so imeli v dvorani pod cerkvijo večerjo, na kar so bile šmarnice. Na binkožno nedeljo je društvo Najsvetejšega Imena Jezusovega gostom pripravilo sprejem in večerjo v isti dvorani.

Naselje petrolejske družbe „Diadema Argentina“ (Km 27) pri Comodoru Rivadavia v argentinski Patagoniji, kjer je zaposleno tudi večje število slovenskih rojakov

Vsakoletno zborovanje Slovenske katoliške akcije (SKA) v Torontu je bilo letos v nedeljo 15. maja. Zborovanja sta se udeležila tudi župnik dr. J. Kolarič CM in cerkveni asistent rev. Janez Kopač CM. Najprej je bilo sprejetih nekaj novih članov, nato so se pa navzoči spominjali članov, ki so dali življenje za Kristusa Kralja pred desetimi leti v času komunistične revolucije. Nazadnje je govoril še gospod asistent. Njegove besede so izzvenele v misel: ne število, temveč kakovost odloča.

V Batawi (Ontario) imajo slovensko šolo. Čeprav tamošnji Slovenci nimajo nobenega pravega slovenskega učitelja, so se vendarle opogumili in organizirali slovensko šolo, da tako po svojih močeh otrokom ohranijo materin jezik in naše navade. Mlajša skupina, ki jo vodita gđc. Metka Medved in Pavla Sečnik, se zbira ob nedeljah, večja pod vodstvom ge. C. Košir in g. Ivo Medveda pa ob nedeljah in četrtek. Vseh skupaj je trenutno 13. V šolo hodijo kar radi. Za materinski dan so že nastopili v prisrčni prireditvi materam v čast.

Torontski naškof kardinal McGuigan je 15. maja obhajal 25-letnico svoje škofovske posvetitve. Ta lepi jubilej sovпада ravno v dobo velikega razmaha torontske nadškofije. V zadnjih desetih letih se je katoliško prebivalstvo več kot

podvojilo in šteje sedaj blizu 300.000 duš. Dve tretjini prirastka gre na račun novih priseljencev. Že sedaj se v torontski nadškofiji oznanja Kristusov evangelij v 20 jezikih. Pod častnim vodstvom torontskega pomožnega škofa Francis Allena se je osnoval v mestu odbor, da za srebrni jubilej pokloni kardinalu za potrebe njegove nadškofije 3 milijone dolarjev. Deset tisoč odposlancev odbora je v 14 dnevih obiskalo vse katoliške hiše v nadškofiji. Pri tem so sodelovali tudi slovenski možje in fantje. Zanje je bilo določeno, da naj zberejo v dveh letih 20.000 dolarjev. Večina tega denarja bo pa šla za odplačilo dolga, ki je še na slovenski cerkvi. — V počastitev kardinalovega srebrnega jubileja je slovenski odbor za praznovanje tega jubileja 14. maja priredil družabni večer ob pogrnenih mizah. Tam so udeleženci prisostvovali filmu, ki je prikazal kardinala kot papeževega legata na marijanskem kongresu v Ottavi leta 1947, govornik pa je povdaril veliko kardinalovo naklonjenost Slovincem. Tudi so kanadski Slovenci poslali kardinalu tople čestitke s podpismi in lep album s slikami iz Slovenije ter fotografijami ob priliki blagoslovitve slov. cerkve v Torontu.

V „Ameriški domovini“ z dne 1. marca je neki dopisnik iz Kanade v zvezi s predpustnimi prireditvami povedal

tudi sledeče: „Zelo posrečen je bil družabni večer društva Najsvetejšega Imena Jezusovega, na katerem so se zbrale predvsem družine in taki, ki se samo plesnih veselie ne udeležujejo. Prireditelj je pokazala, da si ljudje takih zabav želijo in da so potrebne. — Druga vrsta prireditve so pa številni plesi. Z njimi je ustrezno predvsem tistim, ki v plesu in pri pijači najdejo polnost razvedrila. Plesne veselice spadajo k tiste vrste prireditvam, ki jih je najlažje pripraviti in ne zahtevajo kakega posebnega umetniškega čuta, prinašajo pa navadno kar lep dobiček. Toda vsebujejo nevarnost, da te vrste prireditve postanejo le še trgovsko podjetje, s katerim se neko okorišča, prenehajo pa biti prilika za pošteno zabavo in razvedrilo. Tisti, ki so se nekoč v domovini borili proti plesu in plesnim veselicam, so gotovo vedeli, zakaj so to delali. Razmere v novih deželah so resda drugačne. Moralne nevarnosti plesnih veselie se pa niso niti spremenile niti zmanjšale, pač pa povečale. Cerkev se tudi v tej deželi svobode tega zaveda, zato takih veselie v cerkvenih dvoranah ne dovoljuje. Če bodo posamezniki in organizacije ta navodila upoštevali, jim gotovo ne bo v škodo pač pa v blagoslov in korist.“

BRAZILIJA

Slovenci v Braziliji žalujejo za najboljšim, najvidnejšim in najpomembnejšim rojakom, ki ga je 28. maja smrt nenadoma ugrabila. Umrli je Franc Paternost, zaveden Slovenec, veren katoličan, podpornik in pomočnik vsemu dobremu. Rodil se je 1. 1891 v Danah pri Starem trgu in dokončal klasično gimnazijo v Ljubljani. Po prvi svetovni vojni je prišel v Brazilijo. Najprej je živel v notranjosti države Sao Paulo, v kraju Río Preto, kjer je s pomočjo družbe „Melhoramentos Río Preto“ ki jo je sam organiziral, koloniziral ogromno neobljudeno ozemlje tistega področja. Od leta 1930 je živel v Sao Paulu in tam omogočil s parceliranjem in prodajo zemljišč nastanek cvetočega predmestja Noíno Velho (Stari mlin), kjer živi sedaj nad 20.000 ljudi. Odločilno je pripomogel, da se je takoj zgradila cerkev, za

katero je daroval zemljišče brezplačno. Tudi lepa cerkev sv. Vincencija Pavelskega je bila zgrajena z njegovo veliko podporo. Novourejenim ulicam je rad dajal imena slovenskih rek. Bil je dopisnik in referent Rafaelove družbe v Ljubljani in velik prijatelj p. Kazimira Zakrajšek. Skoro vsi sedaj izhajajoči izseljenki slovenski listi so prihajali v njegov dom. Paternost je ljubil slovensko tiskano besedo in jo vneto podpiral. Nikdar ni nasedel rdeči propagandi, ki je blatila slovenske protikomunistične begunce. Zanje je imel toplo srce in odprte roke. Zaključil je svojo življenjsko pot častno in zgledno. Njegova dobra dela so ga spremila pred Najvišjega, v katerem je našel svoje največje plačilo.

FRANCIJA

Slovenski izseljenci v Franciji so na binkoštni ponedeljek 30. maja romali polnoštevilno k brezjanski Mariji v Habsterdicku. Zastopane so bile slovenske kolonije iz Moselle, Aumetza, Tucuegnieuxa, Giramonta, Knutanza in Allegranza. Romarsko mašo je opravil mons. Valentin Zupančič. Med njo je dovršeno pel slovenski cerkveni zbor „Slomšek“ iz Merlebacha. Pridigal je med svetim opravilom rektor slovenske misije v Parizu č. g. Ignacij Čretnik, ki je po prvi maši še sam pristopil k oltarju. Zbrano ljudstvo je pri tej maši navdušeno prepevalo slovenske ljudske Marijine pesmi. Popoldne je pridigal mons. Valentin Zupančič, nato so pa bile pete lavretanske litanije ob asistenci čč. gg. mons. Grimsa (ki je slovenski župnik v Merlebachu) in Ignacija Čretnika. Popoldanska pobožnost se je končala s slovesno posvetitvijo brezmadežnemu Marijinemu Srcu.

ZDRUŽENE DRŽAVE

Slovenci v Pittsburghu so v soboto 14. maja doživeli blagoslovitev nove zidane župnijske cerkve. Kot stara lesena je tudi nova zidana posvečena Mariji Vnebovzeti. Zgodovina cerkve je prav zanimiva. V prejšnjem stoletju so mnogi naši ljudje delali po gozdovih in premo-

govnikih prostrane Pennsylvanije. Po l. 1890 so se vedno pogosteje ustavljali v mestu Pittsburgh. Že l. 1894 so imeli Slovenci neodvisno slovensko podporno društvo Marije Device, ki je najstarejše slovensko podporno društvo v Sev. Ameriki. Značilno za naše ljudi je, da so v tisti dobi dajali svojim društvom svetniška imena: Marije Device, sv. Roka, sv. Jožefa, Marije sedem žalosti in podobno. To dokazuje, da v tujini vere, vsaj spočetka, niso pozabili. Prvo župnijo v Pittsburghu so si Slovenci organizirali skupno s Hrvati. 12. avgusta 1894 so imeli prvo službo božjo v pritličju stare katedrale sv. Pavla. Na pobudo slov. duhovnika Zalokarja so potem kupili zemljišče za lastno cerkev. Bil je Zalokar župnik slovenske župnije sv. Barbare v Briegevillu blizu Pittsburgha. On je na novem zemljišču tudi postavil prvo leseno župno cerkev, v kateri je bila prva sv. maša 15. avgusta 1897. Prvi uradno nastavljeni župnik je bil dr. Janez Bezeljak. L. 1898 ga je nadomestil Janez Kranjec, ki je zgradil župnišče in začel izdajati farni list. Tretji župnik je bil Janez Mertel in sicer od februarja 1903 do decembra 1924. Za njim je prišel benečanski Slovenec Škur. Od 12. decembra 1934 pa vodi faro sedanjí dušni pastir M. Kebe. Krona njegovih naporov je nova cerkev, katero so začeli zidati 19. septembra 1952. Tako sedaj ponosna in lepa zidana cerkev na 57. cesti priča katoličanom in nekatoličanom o skrbnem delu dušnega pastirja in požrtvovalnosti faranov te edine slovenske župnije v pittsburški škofiji.

HRVATSKA

Slaba vest jih peče. Bivši francoski državni predsednik Auriol je pred nedavnim obiskal Jugoslavijo. Da bi visoki gost ne zvedel ničesar o stanju Cerkev v Titovi državi, so policijske oblasti povsod, kamor je Auriol mislil iti, dale pod ključ „iz varnostnih razlogov“ vse tiste, ki bi utegnili kaj preveč povedati o resničnem položaju katoliške Cerkve v Jugoslaviji. V Dubrovniku so n. pr. zaprli nečaka škofa Carevića, ki so ga leta 1945 partizani ob prihodu na oblast tajno likvidirali. Uradno škof Carević še vedno velja za pogrešanega.

„DUHOVNO ŽIVLJENJE“ je slovenski verski mesečnik

Izdaja ga konzorcij (Orehar Anton), urejuje pa uredniški odbor (dr. France Gnidovec in Jože Jurak).

Naslov uredništva in uprave je:
Victor Martínez 50, Buenos Aires,
Argentina

Celoletna naročnina znaša za Argentino 60 pesov, za U. S. A. in Kanado 5 dolarjev, za Italijo 2.000 lir, za Avstrijo 75 šilingov, drugod v protivrednosti dolarja. Tiska tiskarna Federico Grote, Montes de Oca 320, Buenos Aires

REVIJO MORETE PLAČATI IN NAROČITI NA SLEDEČIH NASLOVIH:

Argentina: Dušnopastirska pisarna, Victor Martínez 50, Buenos Aires.

Brazilija: Vinko Mirt, Caixa Postal 7058, Sao Paulo, Brasil.
U. S. A.: Slovenska pisarna, 6116 Glass Ave, Cleveland 3, Ohio.

Kanada: Ivan Marn, 83 Victor Ave, Toronto, Ontario.

Trst: Marijina družba, Via Risorta 30, Trieste, Italia.

Italija: Zora Piščanc, Riva Piazzutta 18, Gorizia.

Avstrija: Anton Miklavčič, Spittal a/Drau, D. P. Camp, Kärnten, Austria.

Avstralija: Fr. Rudolf Pifko, 45 Victoria Street, Wawerley, N. S. W.

CORREO
ARGEN-
TINO
Suc. 6

TARIFA
REDUCIDA

Concesión
No. 2560

VSEBINA AVGUSTOVE ŠTEVILKE

Dr. Alojzij šuštar: Evharistija — vir edinosti	409
Jože Vovk: Naši darovi se spre- mené	414
Joe Juck: Lo que la Iglesia no olvi- dará nunca	416
Marijan Marolt: Slovenska cerkve- na stavba	417
Ljubka Šorli: Ko na Sveti gori zvoní	420
Gregor Hribar: Adventni venec ...	421
F. G.: Pregelj — slovenski katoliški pisatelj	426
Dr. Mirko Gogala: Seme je božja beseda	430
Dr. Stanislav Mikolič: Švedska	435
Marijan Marolt: Ti in kultura	439
Vladimir Kos: Beg	442
Samotna pot	443
Misli	445
Franc W. Foerster: Ne postani su- ženj!	446
Po svetu	449
Kaj pa doma?	453
Vladimir Kos: Brezdomci	448
E. William: Usodna preobleka	456
Gregor Mali: Povest domovine	459
Med izseljenci	461

*Platnice in stalna zaglavja je narisal
Hotimir Gorazd*

